

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکۆلەکان

53

سالی / 2009 – بەرگی پەنجوسی

چاپی یەكەم / سالی 2009

پیریت

- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (16) خولى دووهى ههلبژاردن – چوار شهممه 2009/6/10 ن 5
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (17) خولى دووهى ههلبژاردن – پینچ شهممه 2009/6/11 ن 57
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (18) خولى دووهى ههلبژاردن – دوو شهممه 2009/6/15 ن 129
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (19) خولى دووهى ههلبژاردن – سى شهممه 2009/6/16 ن 187
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (20) خولى دووهى ههلبژاردن – دوو شهممه 2009/6/22 ن 237
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (21) خولى دووهى ههلبژاردن – چوار شهممه 2009/6/24 ن 277
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (4) نائاسايى خولى دووهى ههلبژاردن – پینچ شهممه 2009/7/9 ن 353

ژماره (16) ی سالی 2008

ماددهی یه کهم:

ماددهی شه شهه له یاسا که دا هه موار ده کړی و بهم شیوهی خواره وه ده خویندریته وه:

یه کهم: پرؤژهی ده ستور ده خریته بهر راپرسی گشتی و دواي په سندردي له په رله مان لای کهم به رهامه ندی دوو له سه ر سیی نه ندامانیه وه.

دووه م: پرؤسه ی راپرسی گشتی له سه ر پرؤژهی ده ستور له رؤزی شه ممه ری که وتی 2009/7/25 نه نجام ده دریته به ده نگدانیکي نه پنی راسته وخو و سه رتاسه ری.

سییه م: راپرسی به راده برین ده بی له سه ر نه م پرسیاره ی خواره وه: (نایا تو رهامه ندیت له سه ر پرؤژهی ده ستور که؟ وه لامه که شی به (به لی) یان (نه خیر) ده بیته {

ماددهی دووه م:

ماددهی حه وته م هه موار ده کړی و بهم شیوهی خواره وه ده خویندریته وه:

ژماره یه کی به رچا و له پرؤژهی ده ستوری په سندرکرا و له په رله مان به زمانه په پیره وکرا و هکانی هه ری م (کوردي، عاره بی، تورکمانی و سریانی) چاپ ده کړی بو نه وه ی بخریته به رده ستی گه ل له راپرسیه کی گشتیدا.

ماددهی سییه م:

برپگه ی دووه م له ماددهی هه شته م هه موارده کړیته به زیادکردنی نه م ده برپینه ی خواره وه له کو تایی برپگه که دا: (بوی هه یه سه باره ت به وه په پیره وی پیویست به پیی نه م یاسایه ده ربکات).

ماددهی چواره م: ماددهی کی زیادکرا وه:

پرؤژهی ده ستوره که به په سندرکرا و ده ژمیردیته به به ده ده سته یانی ده نگی زورینه ی ده نگدهران له راپرسیه کی گشتیدا و به کارپیکرا ویش داده نریته دوواي تیپه رپوونی (30) رؤژ به سه ر راپرسیه که دا.

ماددهی پینجه م: ماده یه کی زیادکرا وه:

نه و که سه ی شیوا ی ده نگدانی هه یه بو راپرسی سه ر پرؤژهی ده ستوره که ده بی نه م مه رجانیه ی خواره وه ی تی داییته:

1- ده بی عیراقی وله هاوولاتیانی هه ری می کوردستان بی و، هه ژده سالی ته مه نی ته وا و کردبیته.

2- ده بی ناوی له تو مارگه ی ده نگدهراندا تو مارکرا بیته.

ماددهی شه شهه م:

پیویسته له سه ر نه نجومه نی وه زیران و لایه نه په یوه ندی داره کان حوکه مانی نه م یاسایه جیبه جی بکه ن.

ماددهی حه وته م:

نه م یاسایه له رؤزی ده رچوونیه وه جیبه جی ده کړی و له رؤژنامه ی فه رمی (وه قایعی کوردستان) دا بلا وده کړیته وه.

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکیۆلەکان

١٠٢

سالی / ٢٠١٤ - بەرگی سەدو دوو

چاپی یەكەم / سالی ٢٠١٩

پیریت

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۱۵) خولی چوارهمی هه‌لبژاردن - سی شهممه ۲۰۱۴/۱۲/۹ ل ۵

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۱۶) خولی چوارهمی هه‌لبژاردن - سی شهممه ۲۰۱۴/۱۲/۱۶ ل ۷۱

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۱۷) خولی چوارهمی هه‌لبژاردن - پینج شهممه ۲۰۱۴/۱۲/۱۸ ل ۱۱۳

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۱۸) خولی چوارهمی هه‌لبژاردن - سی شهممه ۲۰۱۴/۱۲/۲۳ ل ۱۶۳

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۱۹) خولی چوارهمی هه‌لبژاردن - چوار شهممه ۲۰۱۴/۱۲/۲۴ ل ۲۶۷

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۲۰) خولی چوارهمی هه‌لبژاردن - دوو شهممه ۲۰۱۴/۱۲/۲۹ ل ۳۲۵

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۲۱) خولی چوارهمی هه‌لبژاردن - چوار شهممه ۲۰۱۴/۱۲/۳۱ ل ۴۲۹

ھەرۋەھا بەرز كوردنەۋەدى ئاستى عىلمى لە ھەرئىمى كوردستاندا، ئەمە دژى ھىچ لايەنئىك نىيە، بۆيە ھىوادارم بە سىياسى نەكرىت كارى لەسەر بكرىت بۇ ئەۋەدى گفتوگۆى لەسەر بكرى ، سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك د. فرست فەرموو.

بەرئىز د. فرست صۇفئى على:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پالېستى ئەو رايە دەكەم كە گفتوگۆى لەسەر بكرى ئەو مەسەلەيە، بەلام بۇ ئەۋەدى ئەو قوتابىە خوشەويستانەى كە لىرە دانىشتوون تىكەلأوى ئەو مەملانئىيە و ئەو موناقتەشەى نىوانى ئىمە نەبن وە بتوانىن بە يەك صياغە لىي دەربچىن، وە لەسەرى رىك بکەوين وەكو صياغەيەكى موحەد، لەسەر صياغە كىشەمان نەبى، بۆيە پىشنيار دەكەم بۇ جەنابت بەپىي ئەو دەسەلأتەى كە ھەتانە بيست دەقە بدە فراكسيۇنەكان، بۆى ئەۋە بتوانىن نيو سەعات بدە فراكسيۇنەكان تا لەسەر صياغەيەك رىك بکەوين، بۇ ئەۋەدى لەسەر ئەم مەسەلەيە رىك بکەوين، زۆر سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك د. ابراهيم فەرموو.

بەرئىز د. ابراهيم احمد سمؤ:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پى سەيرە راستى ھەقائىت مە خرا ھوسا ديار كر كو ئەو خودانىن عىلمىنە و ئەم خودانىت جەھالەتئىنە، ئەم خودانىت عىلمىنە بى شەك، چونكى ئەز يى تەمسىلا لىژنەيەكى دكەم، سەرۆكى لىژنەيەكى مە و رايان من دليزنى دا تەحەفوز بوو، بۇ مەلوماتىن ھەو و بۇ خەلگى مە ئەۋىن چاقىن خۇ دەندى، چونكى ھەر ژ دەستپىكى ھەتا دويمايىي ئەف بابەتە ب سىياسى ھاتە كرن ئەگەر نە بەشى ھندى نەدكر كو ب فى شكلى بەيتە كرن، سى حالەتاندا، سى ميجوھرادا ئەف بابەتە ھاتبوو عىلاج كرن كو كوليا پزىشكى زانكۇيا كورستان ھاتە پاش ئىخستن و ھەتا ب فى شكلى ھاتە لادان يەعنى كو نەما، بەس ديارە كو سىياسەت پشت را ھەبوويە لەورا رۆژ بە رۆژى توندتر كرن، ھەتا ھەبوويە بەرئىز ژى سىفەتەكا ئىستعجالى دا فى مەوزوعى دا وەكو ابراهيم سمؤ ئەز دگەلدا نەبووم ئەو سىفەتە عەجالە دايى، چونكى بابەت پىدقى ھندى خاندن، ديتنا من بۇ فان ھەفالان ئەۋىن بەشدار تىدا ھەبوويە ھەميان ب سىياسەت ناخفتن، ھەميان بۇ رايان خەلگى ناخفتن كەس ژ وان ب رايان زانستى نەئاخفتن و ھەميان ژى جھى داخى يە سەر حىسابا فان قوتابىين خوشتقى ئەف موزايەداتىت سىياسى ئىنانە پەرلەمانى و ئەز ھىقىدارم تەلەبىن

ودكى دكتور فرستى گوتى نەئىنە بارىن سىياسەتا مە يا تىكرا، لەوا ئەز دىبىنم فان ھەفالىن خرا جھى داخى
بوو .

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئى كاك د. ابراهيم ئەمە نوقتەى نىزامى نىيە، كاك د. سىراج فەرموو.

بەرئىز د. سىراج شىخ احمد:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانم كاك د. فرست كردى، زۆر سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئەمە دووبارە ئەبنەو، تىكايە دووبارەى مەكەنەو، كاك عباس فەرموو.

بەرئىز عباس غزالى مىرخان:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەموو باسى بابەتلىك دەكەين كە ئاستى زانستى ھەرىمى كوردستان بەرەو بەرزو بەرزتر بچىت، بەداخەو
كە من ئىنسانىكى ئەكادىمىش نىم، بەلام ھەرچى ئەوھى ئەم ماوھىە باسەم كوردوھ (سىرچ)م كوردوھ ئاستى
زانكۆپەكانى ئىمە لە يونسكو لە (۱۳۰۰-۱۴۰۰)ھ بە ھۆى ئەو جەوھ سىياسەى ھاتۆتە پىش و تەحرىم كردنى
ئەو دوو سى مانگەى كە معيارىكە لە يونسكو ئاستى عىلمىمان لە (۱۳۱۲) ھەزار برد بۇ(۱۶و۱۵و۱۴)ھ، رەنگە
زانكۆپەكانى ئىمە لە يونسكو بىنە دەرى جا بۇ ئەو،باشتر وايە ئەم بابەتە ئەگەر عىلمىە بۇ عىلمىەكان
بەجىيلىن و نەيكەينە موزايەدەھىكى سىياسى بە ئەكادىمى بە معيارەكانى يونسكو بچنە پىش كە ھۆل و
تەحلىلات نابىتن بە عىلم پىش چوون نىيە، لەگەل رىزو سلاو بۇ داخووزى قوتابىانى خۆشەويستى وئاستى
بەرزى زانستىشمان، زۆر سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك جعفر فەرموو.

بەرئىز جعفر ابراهيم ئىمىنكى /جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

وئەللاھى من وا دەبىنم ئەم پرسە ھەندىك ھەستىارى بە خۆپەوھ بىنىوھ كە نەدەبا ئەو ھەستىارىە
بەخۆپەوھ بىنى، وە من لە شوپىنى سەرۆكايەتى قسە دەكەم، بى لايەنانە قسە دەكەم، وە حەقىقەتەش
مەوزوع و ئەم پرسە نابى بە سىياسى بكرى، نابى بە حىزبى بکەين، ناکرى بە مىزاجەوھش موعامەلەى
لەگەل بکەين، وە لە ھەرسىستەمەك لە دونيا بىت دەبىت خزمەتى قوتابى بکەين، قوتابى سەنتەرى
ئەوھىە سىستەمى پەرورەدە بى ھەر چ سىستەمەكى تر بى وە ئەوھى قوتابى بەدەر لەو مەوزوعە دەربى،
بەم مەوزوعەكەش لىرە مەوزوعەك لىرە ئىشكالەك پەيدا بووھە حەز دەكەم بە و تىگەشتە، ئىمە بەو
مەوزوعە بچىن، يەئنى حىكەمەتەك ھەيە لە مەبدەئى فەسلى سولتات، يەئنى دانانى ئەوھ بە حىكەمەتەوھ
دانراو، وە ئەو مەوزوعە بە حەقىقەت، يەئنى باسى ئەوھ نەكەين كە دەرس دروست دەبى تەوافوق تىك

دەجىت مەن بە ۋە چاۋە ھەز دەكەم ھەموومان بە ۋە چاۋە تەماشى نەكەين، بەلام ئەۋەيە ئىمە سەرەتايەكى باشمان ھەيە لەم خولەدا ئەۋە دەبى بىپاريزىن، چۆن دەپپاريزىن؟ تەسەۋر دەكەم لە سەرۋاكيەتى پەرلەمانىش ھەۋلەكى زۆر باشمان داۋە لە ھەردوۋ لاۋە لە ھۆكۈمەتەۋە، لە پەرلەمانەۋە بەراستى بە تىگەشتەن مەسەلەكان بىيەنە پەرلەمان، ۋە لە پەرلەمان يەكلايى بىكەينەۋە لىرە نوقتەك ھەيە پەيوەستە بە سىستەمى ۋەزارەتەك، يەنى مەسەلەيەك مەسەلەيەكى ئاسايى نىيە تۆ سىستەمەك يان ۋەزارەتەك دەگۆرى يان ھەموارى دەكەي خۆى حازر نەبىت خۆى رىي نەدابىت لىرە پىرسىارەك دروست دەكاتن مەۋزوعەكە بە ۋە چاۋە تەماشى دكەين خۆى دەبوا پىشتر بىيەنە پىشەۋە ۋەزارەتە ئەنجومەنى ۋەزىرانە مەن پاساۋ بۆ كەس ناھىيەم دەلئىم دەبوا لەم مەۋزوعەدا، بەلام ئەۋە ئايا كەم تەرخەمى بوۋيە؟ مەن باۋەر ناكەم رەنگە لىرەدا ئەۋە مىكانىزمەي لىرە لەسەر ئىش دەكەين بە شىۋازىكى تر، ئەۋە مەۋزوعەي مە پەيوەست نىيە بەۋەي پىشى بىخەم، پاشى بىخەم ئەۋەي ئىستا موناقتەشە دەكەين زووتر، بەلام مەۋزوعەكە، يەنى ئەۋە مەۋزوعە، مەۋزوعەيكە بە تەئكىد تەخەسوسىيە، يەنى مەۋزوعەي سىستەمى ۋەزارەتەك بگۆرى ھەر كام ۋەزارەت بىتەن مەۋزوعەكى تەخەسوسىيە دەبوا ئەمە لەبەر چاۋ بگىرى مەن ھەر ئەمەم ھەيە، سوپاس.

بەريز د.يوسف محمد صادق / سەرۋاكي پەرلەمان:

ئەيخەينە دەنگەۋە پەسەند كرا لە دواي ئەۋە، ئەگەر ئەتانەۋى رىك بىكەون لەسەر ناۋەرۋاكي پىرۋزەيەك رىستىك ۋەرنەگىرەن تا رىك كەون، ئەگەر پىش وپاش كرا كى لەگەل ئەۋەيە كە بىرگەي چوارلە بەرنامەي كارى ئەمىرۋ بىرئىتە شوينى بىرگەي دوۋەم با دەست بەرز بىكاتەۋە؟ (۶۲) كەس لەگەلئەي، كى لەگەلئەي نىيە؟ (۱) دىزەي، كەۋاتە پەسەند كرا، بۆ ماۋەي بىست خولەك رىستىك ۋەرنەگىرەن تا فراكسىۋنەكان بتوانن بىگەنە چارەسەرىك لەسەر ئەۋە بابەتە .

خاتوۋ ئىقار فەرموۋ.

بەريز ئىقار ابراهيم حسين:

بەريز سەرۋاكي پەرلەمان.

ۋەللاھى مەن پىرسىارىك لە لام دروست بو، ئەگەر دەزانن گىرەت دروست دەبىتەن بۆ دەيخەنە بەرنامەي كار.

بەريز د.يوسف محمد صادق / سەرۋاكي پەرلەمان:

ئىمە پەيپەۋى ناوخۆي پەرلەمان جىبەجىي ئەكەين نازانم ئەمە پەيوەندى بەمەۋە نىيە.

كاك رابوون فەرموۋ.

بەريز رابوون توفيق معروف:

بەريز سەرۋاكي پەرلەمان:

سەرۋاكيەتى فراكسىۋنەكان لە كوى كۆ بىيەنەۋە؟ لە سەرۋاكيەتى پەرلەمان؟.

دانىشتنى سىيەم

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خىواي بەخشندە و ميهرەبان.

دانيشتنەكەمان بەناوى گەلى كوردستانەو دەست پى دەكەينەو، خولى چوارەمى ھەئىزاردن، سالى دوووم، دانيشتنى ژمارە (۱۸) رۆزى دانيشتن ۲۰۱۴/۱۲/۲۳ لەبەرگەى دووومى بەرنامەى كارى كە برىتتە لە گفوتوگوو كردن لەسەر پرۆژە ياساى ھەموارى يەكەمى ياساى وەزارەتى خويندنى بالا و توپژينەوہى زانستى ژمارە (۱۰) ى سالى ۲۰۰۸ بە پىي ماددەكانى (۷۲ و ۷۴ و ۷۵) لە پەيرەوى ناوخوى پەرلەمانى كوردستان، ژمارە (۱) ى سالى ۱۹۹۲ ى ھەموار كراو، داوا لە ھەر دوو ليژنەى پەيوەندادار، ليژنەى كاروبارى ياسايى و ليژنەى پەرورەدە دەكەين كە بينە سەر مەنەسە بو دەست پى كردن بە گفوتوگوو كردن لەسەر پرۆژە ياسا، فەرموون.

بەرپىز د.بەھار محمود فتاح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز برپاردەرى ليژنە ئەسلى پرۆژە ياسايەكە دەخاتەپوو.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك گۆران فەرموون.

بەرپىز گۆران نازاد ھەمە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمانى كوردستان، ئەسلى پرۆژەكە ھەموارى يەكەمى ياساى ژمارە (۱۰) ى سالى ۲۰۰۸ ياساى وەزارەتى خويندنى بالا و توپژينەوہى زانستى، ماددەى يەكەم، ماددەى ھوتەم لە ياسايەكە ھەموار دەكرىتەوہ بەم شپوہى:

دەزگاكانى خويندنى بالا لە زانكوو و دەستە و كۆليژ و پەيمانگا و سەنتەرى توپژينەوہى ھوكومى و ناھكومى پىك دىن و ئەم دەزگايانەى خويندنى بە وەزارەتەوہ دەلكين:

۱/ زانكووى سەلاھەدين - ھەوليير.

۲/ زانكووى سلیمانى.

۳/ زانكووى دەوك.

۴/ زانكووى كۆيە.

۵/ زانكووى ھەولييرى پزىشكى.

۶/ زانكووى كوردستان.

۷/ ئەنجومەنى بالای كوردستان بو پىسپورىيە پزىشكىيەكان.

۸ / دەستەى خوڭندى تەكنىكى ھەولپىر - سلىمانى.

۹ / دەستەى كوردستان بۇ خوڭندى ستراتىجىيەكان و توڭزىنەو زانىستىيەكان.

۱۰ / ھەر دەزگاپەكى دىكەى حكومى كە ھەنە يان دواى دەرچوونى ئەم ياسايە لە نوڭدا دروست دەبى.

ماددەى دووھم /

كار بە ھىچ دەقئىكى ياسايى يان برپارىك ناكرى گەر لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايە ناكوك بى.

ماددەى سىيەم /

پىويستە لەسەر ئەنجومەنى وەزيران و لايەنە پەيوەندارەكان حوكمەكانى ئەم ياسايە جى بەجى بكن.

ماددەى چوارەم /

ئەم ياسايە لە رۇزى بلاوكردنەوھى لە رۇزنامەى فەرمى وەقائىعى كوردستان جى بەجى دەكرى.

ھۆيەكانى دەرچوواندى ئەم ياسايە

بۇ رىكخستەنەوھى ھەلەى ياسايى كە پشتى بە رىنمايى بەستووه، ئەم ياسايە دەرچوونرا.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، راپورتى لىژنە پەيوەندارەكان لەسەر پرۇژە ياسا پىشكەش كراوھكە، د.بەھار فەرموون.

بەرپىز د.بەھار محمود فتاح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

راپورتى لىژنەى كاروبارى ياسايى سەبارەت بە پرۇژە ياسا ھەموارى يەكەمى ياساى وەزارەتى خوڭندى بلاو توڭزىنەوھى زانستى، رۇزى يەك شەممە ۲۰۱۴/۱۲/۲۱ ى زايىنى بەرامبەر بە (۳۰) سەرماوهرزى (۲۷۱۴) ى كوردى، لىژنەى كاروبارى ياسايى كۆبوونەوھى خۇى ئەنجامدا سەبارەت بە پرۇژە ياساى ھەموارى يەكەمى ياساى وەزارەتى خوڭندى بلاو توڭزىنەوھى زانستى ژمارە (۱۰) ى سالى (۲۰۰۸) كە لەلايەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمانەو پىشكەش كراوھو لە دانىشتنى ئاسايى ژمارە (۱۰) ى رۇزى دوو شەممە رىكەوتى (۲۰۱۴/۱۱/۱۰) لە پەرلەمانى كوردستان خوڭندى يەكەمى بۇ كراوھ، دواى گفتوگو كردن لىژنەكە گەيشتە ئەم ئەنجامەى خوارەوھ، سەبارەت بە ناوئىشانى پرۇژە ياسايەكە پىشنيارى دەكەين بەم شىوہيەى خوارەوھ دابرىژىتەوھ:

ياساى ھەموارى يەكەمى ياساى وەزارەتى خوڭندى بلاو و توڭزىنەوھى زانستى ژمارە (۱۰) سالى (۲۰۰۸)

ماددەى يەكەم /

ماددەى ھوتەم لە ياسايەكە ھەموار دەكرىتەوھو بەم شىوہيەى خوارەوھ دەخوڭندىتەوھ:

يەكەم/ دەزگاكانى خويىندى بالا له زانكۆ و دەستە و كۆليژ و پەيمانگا و سەنتەرى تويژينەوهى حكومى و ناحكومى پيىك دىن و ئەم دەزگايانەى خويىندن بە وەزارەتەوه دەلكين:

۱/ زانكۆى سەلاخەدين - ھەوليير.

۲/ زانكۆى سليمانى.

۳/ زانكۆى دەھوك.

۴/ زانكۆى كۆيە.

۵/ زانكۆى سۆران.

۶/ زانكۆى زاخۆ.

۷/ زانكۆى راپەرين.

۸/ زانكۆى ھەلەبجە.

۹/ زانكۆى گەرميان.

۱۰/ زانكۆى چەرمۆ.

۱۱/ زانكۆى كوردستان - ھەوليير.

۱۲/ زانكۆى پۆلى تەكنىكى سليمانى.

۱۳/ زانكۆى پۆلى تەكنىكى ھەوليير.

۱۴/ زانكۆى پۆلى تەكنىكى دەھوك.

۱۵/ ئەنجومەنى بالاى كوردستان بۆ پسيپوريە پزىشكييەگان.

۱۶/ دەستەى كوردستان بۆ خويىندنە ستراتيجيەگان و تويژينەوه زانستبيەگان.

۱۷/ ھەر دەزگايەكى ديكەى حكومى كە ھەيە يان دواى دەرچوونى ئەم ياسايە دادەمەزرين.

دووہم/ وەزارەتى خويىندى بالا دەسەلاتى پيىدانى تايبەتمەندى ھەيە بەزانكۆگان لە چوارچيۆھى رينمايى تايبەت.

ماددەى دووہم/

ھيچ تيبينىھەكى لەسەر نىيە.

ماددەى سيپەم/

ھيچ تيبينىھەكى لەسەر نىيە.

ماددەى چوارەم/

ھيچ تيبينىھەكى لەسەر نىيە.

ھۆيەگانى دانانى ئەم ياسايە

بۆ برەودان بە رەوتى زانست و ريگخستەنەوهى سەرجەم دەزگا و ناوئەندەگان لە چوارچيۆھى ياساى وەزارەتى خويىندى بالا ئەم ياسايە دەرچووينا.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

راپورتى لىژنەى پەرورەدە و خویندىنى بالا و توپىزىنەوہى زانستى، د.جوان فەرموون.

بەرپىز د.جوان اسماعيل عزيز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

راپورتى لىژنەى كاروبارى پەرورەدە و خویندىنى بالا و توپىزىنەوہى زانستى، ئاماژە بە نووسراوتان ژمارە (ك/ ۱۱۳۰) لە (۲۰۱۴/۱۱/۱۶) سەبارەت بە دەقى پرۆژە ياساى ھەموارى يەكەمى ياساى وەزارەتى خویندىنى بالا و توپىزىنەوہى زانستى ژمارە (۱۰)ى سالى (۲۰۰۸) بە پىي ماددەى (۷۱) لە پەپرەوى ناوخوى پەرلەمانى كوردستان، ژمارە (۱)ى ھەمواركرائى سالى (۱۹۹۲)ى پەرلەمانى كوردستان عىراق، لىژنەمان رۆژى دوو شەممە بەروارى (۲۰۱۴/۱۱/۱۷) بە ئامادەبوونى سەرۆك و بىرپاردەر و ئەندامانى لىژنە، لىژنە كۆبوونەوہى خوى ئەنجامدا بۆ تاوتويكردى قسەكردن لەسەر ئەم پرۆژە ياسايە و نووسىنى راپورت لە باريەوہ بەم شيوەپەى خوارەوہ:

ماددەى يەكەم/

بەرگەى ژمار (۶) بەم جۆرە دابىرپىترىتەوہ:

۶/ زانكۆى كوردستانى ھەولير.

ماددەى دووہم و سىيەم و چوارەم، وەك خوى بىمىنىتەوہ، تىبىنيمان لەسەر نىە، ھۆكارەكانى دەرچوواندىنى ئەم ياسايە بەم شيوەپەى خوارەوہ دەبىت:

بۆ رىكخستەنەوہى ئەم ھەلە ياسايەى كە لەبەرگەى (۲) ماددەى (۷) ياساى وەزارەتى خویندىنى بالا ژمارە (۱۰)ى سالى (۲۰۰۸)ى ھەمواركرائى لە دارشتەنەكەدا پشت بە رىنمايى بەستووہ و ھاوكات بۆ ئەوہى ھىچ زانكۆپەكى حكومى لەدەرەوہى وەزارەتى خویندىنى بالا نەمىنى، ئەم ياسايە دەرچووينا.

تىبىنيمان ھەبوو لىژنەمان پيشنيارى كرد كە وەزىرى خویندىنى بالا و توپىزىنەوہى زانستى ئامادەبى، تەبەعن بە نىسبەت واژووہكان نازانم روونكردەنەوہ بەدەم يان نا؟ ئەم بەرپزانە واژوويان كردووہ، (د.رپىواز فائق، د.جوان (مۆلەت بووہ)، د.ابراھىم (تەوقىعى كردووہ، بەلام تەحەفوزى لەسەرى ھەپە)، د.شىركۆ، زۆزان صادق (مۆلەت بووہ)، سەھام عمر قادر، شكرىە اسماعيل، د.شوان قەلادزەپى، مەردان خدر(واژوووى كردووہ، بەلام تەحەفوزى ھەپە)، و حىدە ياقو (واژوووى كردووہ، بەلام تەحەفوزى ھەپە)، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا ماددەى يەكەم ھەر يەكە لە ئەسلى پرۆژەكە و لە راپورتى لىژنە پەيوەندارەكان بخویننەوہ، بۆ ئەوہى گەفتوگۆى لەسەر بكرى، كاك گۆران فەرموون.

بەرپىز گۆران نازاد ھەمە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

له ناونيشانى پروژەكەوه دەست پى دەكەين، ناونيشانى پروژەكە ھەموارى يەكەمى ياساى ژمارە (۱۰)ى سالى (۲۰۰۸) ياساى وەزارەتى خویندىنى بالا و تويژينەوہى زانستى.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

د.بەھار فەرموون.

بەريز د.بەھار محمود فتاح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ناونيشانى پروژەكە ليژنەكەمان پيشنيار دەكات بەم شيوہيە دابريژريتهوہ:

ياساى ھەموارى يەكەمى ياساى وەزارەتى خویندىنى بالا و تويژينەوہى زانستى ژمارە (۱۰)ى سالى (۲۰۰۸) واتە ژمارە و ساللەكەمان خستوتە دووہ.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورەدە ھيچ قسەيەكتان ھەيە لەسەر ناونيشانەكەى؟ فەرموون.

بەريز د.جوان اسماعيل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

نا، نەخيىر بەريز.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئەندامانى پەرلەمان قسەتان ھەيە لەسەر ناونيشانى ياسايەكە؟ قسەى لەسەرى نييە، كەواتە دەيخەينە دەنگەوہ، تەكايە بيخويننەوہ ليژنەى ياسايى بۆ ئەوہى بيخەينە دەنگەوہ، فەرموون.

بەريز د.بەھار محمود فتاح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ناونيشانى ياسايەكە(ياساى ھەموارى يەكەمى ياساى وەزارەتى خویندىنى بالا و تويژينەوہى زانستى ژمارە (۱۰)ى سالى (۲۰۰۸).

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەليەتى؟ (۷۲) كەس لەگەليەتى، كى دزيەتى؟ كەس نييە، كەواتە پەسەند كرا. كاك سالار فەرموو.

بەريز سالار محمود مراد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى يەكەم/

ماددەى ھوتەم لە ياسايەكە ھەموار دەكريتەوہ بەم شيوہيە، دەزگاكاني خویندىنى بالا لەزانكو و دەستە و كۆليز و پەيمانگا و سەنتەرى تويژينەوہى ھكومى و ناھكومى پيك دین و ئەم دەزگايانەى خویندىن بە وەزارەتەوہ دەلكينرين:

۱/ زانكۆى سەلاھەدين - ھەوليير.

- ۲/ زانكۆى سلیمانی.
- ۳/ زانكۆى دهۆك.
- ۴/ زانكۆى كۆیه.
- ۵/ زانكۆى ھەولیرى پزیشكى.
- ۶/ زانكۆى كوردستان.
- ۷/ ئەنجومەنى بالای كوردستان بۆ پىسپۆره پزیشكییهكان.
- ۸/ دەستەى خویندىنى تەكنىكى ھەولیر - سلیمانی.
- ۹/ دەستەى كوردستان بۆ خویندىنە ستراتىجییهكان و توپژینەو زانستىیهكان.
- ۱۰/ ھەر دەزگایهكى دیکەى حكومى كە ھەیانە، یان دواى دەرچوونى ئەم یاسایە لە نوى دادەمەزرین.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

د.بەھار فەرموو.

بەرپز د.بەھار محمود فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى یەكەم/

ماددەى ھەوتەم لە یاسایەكە ھەموار دەكریت و بەم شېوھە دەخویندریتەو:

یەكەم/ دەزگاکانى خویندىنى بالā لە زانكۆ و دەستە و كۆلیژ و پەیمانگا و سەنتەرى توپژینەوھى حكومى و

ناحكومى پیک دین و ئەم دەزگایانەى خویندىن بە وەزارەتەو دەلكین:

۱/ زانكۆى سەلاھەدىن - ھەولیر.

۲/ زانكۆى سلیمانی.

۳/ زانكۆى دهۆك.

۴/ زانكۆى كۆیه.

۵/ زانكۆى سۆران.

۶/ زانكۆى زاخۆ.

۷/ زانكۆى راپەرىن.

۸/ زانكۆى ھەلەبجە.

۹/ زانكۆى گەرمیان.

۱۰/ زانكۆى چەرمۆ.

۱۱/ زانكۆى كوردستان - ھەولیر.

۱۲/ زانكۆى پۆلى تەكنىكى سلیمانی.

۱۳/ زانكۆى پۆلى تەكنىكى ھەولیر.

۱۴/زانكۆى پۆلى تەكنىكى دەۋك.

۱۵/ ئەنجومەنى بالاي كوردستان بۇ پىسپورىيە پزىشكىيەكان.

۱۶/ دەستەى كوردستان بۇ خوئندنه ستراتىجىيەكان و توئزىنەوه زانستىيەكان.

۱۷/ ھەر دەزگايەكى دىكەى حكومى كە ھەيە يان دواى دەرچوونى ئەم ياسايە دادەمەزرىن.

دووہم/ وەزارەتى خوئندنى بالاي دەسەلاتى پئدانى تايبەتمەندى ھەيە بەزانكۆكان لە چوارچىوہى رېنمايى تايبەت.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان، ئەمەوى ئەوہ روون بکەمەوہ ئەوہى جياوازى ھەيە لە راپۆرتەكەى ئيمە لەگەل ئەسلى پرۆژە ياسايەكە تەنھا ئەو چەند زانكۆيەيە كە دواى سالى (۲۰۰۸) دروست بوون و لە چوارچىوہى قانونى وەزارەتى خوئندنى بالاي رېك نەخراونەوہ، ئيمە خستوومانەتەوہ ناو وەزارەتى خوئندنى بالاي و بپرگەى دووہمیان زياد كرددوہ.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ماددەى يەكەم لە راپۆرتى لىژنەى پەرودە و خوئندنى بالاي و توئزىنەوہى زانستى، د.جوان فەرموو.

بەرپز د.جوان اسماعيل:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى يەكەم بپرگەى ژمارە (۶) بەم جۆرە دەبى، (۶/ زانكۆى كوردستان - ھەولير).

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە لەسەر ئەم ماددەيە؟ كاك ابوبكر نوقتەى نيزاميت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپز ابوبكر عمر عبدالله(ابوبكر ھەلەدنى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو دەنگدانەى بەيانى كردمان (۳) دەقيقەكە ھيواردارم ھەموومان پابەند بين پيوہى.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

خاتو امنە فەرموو.

بەرپز امنە زكرى سعيد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەف مەوزوعەيا گرئدايى مەسيريى تەلەبە فە، گەلەكا بەحسئ ھەندئ كر ئەمە مەوزوعەكا زانستىيە و مەسيريى قوتابيانى تيدا ھەى، ئەم تەئىكىدى دكەم مەسيريى تەلەبا مەوزوعەكا زانستىيە، لېر ھەندئ وەخت بۇ ناھيىتەدانان.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

دەنگدانى بەياني بەو شېۋەيە بوو كە لىژنە پەيوەندارەكان قسە دەكەن، ئەوانەى كە ناو دەنووسن بە كراوھىي، دوایی ئەندامانى تىرى پەرلەمان دەتوانن ھەر يەكە سى دەقىقە قسە بكەن، كاك فخرالدين فەرموو.

بەرپىز فخرالدين قادر عارف (سكرتىرى پەرلەمان):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو بەرپىزانە پىشتەر ناوى خۇيان تۆمار كىر دووہ بو گىفتوگۆ كىردن لەسەر ھەموارى ياسايەكە (شوان شىخ احمد، جوان اسماعيل، شكريە شىخانى، بەھزاد دەرويش) ئىستا ناوى ئەم بەرپىزانەمان تۆمار كىر دووہ، (گەشە دارا، سالار محمود، صالح فەقى، قادر ئۆتمان، عزت صابر، انس محمد، شىرىن حسنى، تحسىن اسماعيل، فرست صوفى، د.سراج، عباس غەزالى، فىان عباس، مەردان خدر، فەمان فىصل، فرحان جوھر، رابوون توفىق، ھەورامان ھەمە شىرىف، ئومىد ھەمە على، بىستوون فائق، سۆران عمر، انور قادر، حسن صالح، عمر عىنايەت، شىركۆ جەودەت، شىركۆ ھەمە امين، سەھام عمر، بىگەر تالەبانى، حاجى كاروان، زولفاخان، زانا عبدالرحمن، ھىقا حاجى، فىروز طە).

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك شوان فەرموو.

بەرپىز شوان شىخ احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من وام پى باشە لەبەرئەوہى وەزارەتى خويىندى بالا خوى ناتوانى زانكۆ دروست بكات، بۆيە پىم باشە بە رىنمايى بىت لەلايەن رىئاسەتى مەجلىسى وزەرا بە رىنمايى بىت تايبەتمەندى بداتە ھەر يەك لە زانكۆكانى كوردستان، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

د.جوان فەرموو.

بەرپىز د.جوان اسماعيل عزيز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، من وەك مامۆستايەكى زانكۆ قسە دەكەم لىرە، رەئى و بۆچوونى خۆم دەلىم، يەكەم / زانكۆى كوردستان كە دامەزراوہ بە رەزامەندى سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزيران ژمارە (٣٩١٥) لە (٢٠٠٦/٢/٤) ئەو پىرسيارە زۆر لە ئىمە دەكرا، ئايا زانكۆى كوردستان زانكۆيەكى حكومىيە يان ئەھليە، زانكۆى كوردستان زانكۆيەكى حكومىيە، بەلام ئەگەر حكومىيە بۆ پارە لە قوتابى وەردەگىردىت؟ بە گوپىرە

ئەو رېنمايىيە لە بن دەستمانە رېنمايىيەك، چونكە تايبەتمەندى خۇي ھەيە زانكۆي كوردستان، ئەو تايبەتمەندىيەش سەرۇكاپەتى ئەنجومەنى وەزيران داويەتى، بە رېنمايى بېرىرى سەربەخۇيە لە بېرىر وەرگرتن، فەقەرەگەشتان بۇ دەخوینمەو، (زانكۆي كوردستان - ھەولېر زانكۆيەكى سەربەخۇيە، بەو مانايە دەستەي بەرپۆبەرايەتى و سىستىمى خويىندى قوتابيان و پەسەند كوردنى پىرۆتۆكۆل، لەگەل زانكۆي دەرەو سەربەخۇ دەبى و بېرىر لە دەستى خۇي دەبىت)، بە نىسبەت پارە وەرگرتنەگەي، ھەر لە رېنمايىەكانى زانكۆ دا ھاتوو، زانكۆي كوردستان كە لە دەستوورى زانكۆي كوردستان داھەيە، دەلى (وھك زانكۆيەكى حكومى سەربەخۇ بە پېي فەرمان و نووسراوى ژمارە (۳۹۱۵) لە (۲۰۰۶/۴/۴) و بە پېي دەستوورى زانكۆ لە (۲۰۰۹) بېرگەي (۳۵) ھاوپېچ ژمارە (۱) لە دەسلەتەكانى زانكۆ بىرئىتە لە داواكردن و وەرگرتنى پارە بەو شىوھى زانكۆ بە گونجاوى دەزانى) ئىستا ئەوانە روون دەكەمەو، چونكە زۆر پىرسىار لەو بارەيەو ھاتوو، واتە لەزېر تايبەتمەندى خۇي دەتوانى رېنمايى بۇ ئەو زانكۆ دەرېكات و جى بەجى ي بكات، ھەتمەن ئىنكار ناكىرئ ئەو، يەئنى من گۆرانم نابى باسى لايەنى ئىجابى بكم، چونكە عايدى سەرۇكاپەتى ئەنجومەنى وەزيران و چونكە عايدى پارتيە، نا نەخېر من باسى لايەنى زانستى دەكەم، دەبى باسى ھەقىقەتەكەي بكم، ھەتمەن سەرۇكاپەتى ئەنجومەنى وەزيران فېرژنىكى ھەبوو، بىننىكى ھەبوو ئەو كات وىستووئەتى خەرىجى پىرۆفېشنال لە كوردستان ھەبى و بازارى كار ھەبى و بە زمانى ئىنگلىزى پىرېكت قسەي بكم، دەتوانى حكومەت ئەو كات لەسەر كەفائەتى ئەمانەي كە خەرىج بوون تا ئىستا لە (۲۰۰۶) ھو تا ئىستا با بلىين ھەشت سائە خەرىجى ئەو زانكۆيەنە، دەتوانى حكومەت لە دەزگايەكانى ئىعمادى لەسەر بكات، ئىنكار ناكىرئ ئەم روئايە ھاتە دى، تا ئىستا زانكۆي كوردستان لە (۲۰۰۶) بەھەزاران خويىندكار و قوتابى ئامادى كرد لە ھەموو دەزگايەكى تر جا چ مىرى بى چ تايبەت بى، لە ھەموو ئىختىساسەكى گىرنگ كە ئىختىساسى خزمەتى واقى كوردستان و ھەرىمى كوردستانى كرد، پىويستى پى بوو واقى ھەرىمى كوردستان لە بوارى نەفت، لە بوارى عىلاقاتى دوھلى، دووھم/ دەمەوى بەراوردەكى بكمەن لە مابەينى زانكۆ حكومىەكان و زانكۆي كوردستان، حكومىەكان كە مامۆستاي زانكۆ دەنالىن لە غىباباتى، ھەر سەفرەك دەبوو يان پشووئەك دەبوو قوتابى فېرە غىباباتى جەماعى بوو، پېشى پشووئەك و سەفرەكە و مونسەبەكەي نەدەھاتە دەوام و موھازەرەي لى دەدا و پاشى عوتلەكەش نەدەھاتە دەوامى، تەرقىن قەيد دەكرا، پاشى ماوئەكى حزب، حزبايەتى و علاقات و نوپنەرى قوتابيان واى دەكرد تەلەبەكان بە سەبەبى غىبابات ئەوھى تەرقىن قەيد كراون دەگەرەنەو، بەلام ئەوھى لە زانكۆي كوردستان نابىنى، خالى دووھم/ لە تاقى كوردنەوھى كۆتايى بەعزىك لە كۆلېرە حكومىەكان، بەعزىكىان ھەموويان نا، ھەتا نىسبەي نەجائىش زياد بى، (۱۱-۱۳) دەرەجە دەدرا تەلەبەي، ئەمەي لە زانكۆي كوردستان نابىنى، بە گۆترە ئەوھا دەرەجە بدىرئە تەلەبەي ھەتا ناچ بى، سىيەم/ بازارى كار بۇ زانكۆي كوردستان جەنابتان دەبىنن ئەوھى خەرىجى زانكۆي كوردستانە دامەزراو، ئىستا ئىمە كە ئەندام پەرلەمان دەبىنن ھەقىقەتەكەي دەبىنن ماوئە ماوئە لە پېش دەرگاي پەرلەمان قوتابى ھەلوئىستى ھەيە و خەرىج، نە كەرتى

میری پبلیستیانى پى ھەيە، نە شوپنيان ھەو ئىختىساساتانە مەتلۇب نىيە لە كەرتى تايىبەتەيش، بەلام ھەو لە زانكۆى كوردستانى نابىنى، بە نىسبەت عبور، ببورن تا پەيامەكەى نەگەيەنم ھوكم مەكەن، چونكە لايەنى ھەو دەبىنن لىرە ھەقەكەى دەلىم، ..... .

بەپرز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

تەكايە بەپرزان ئەندامانى پەرلەمان لە شوپنى خۆتانەو تەعلیق لەسەر قسەى ئەندامانى خۆمان مەدەن، ھەر ئەندامىكى پەرلەمان ئازادە لەوھى كە پراى خۆى دەلى، دواتر ئىوھش دەتوانن پراى خۆتان بلىن، د.جوان فەرموو.

بەپرز د.جوان اسماعيل عزيز:

بەپرز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەت عبور، پەرىنەو، لە زانكۆى كوردستان پەرىنەو نىيە، بەلام لە زانكۆ ھوكومىيەكان، سالان ماددەيەك نەبوو دوو ماددە بوو، بەلكو دەورى سىيەميشمان ھەبوو، ئەوانە ھەمووى واى لى كرد ئاستى زانستى لە زانكۆيەكانى ھەرىمى كوردستان بىتە خوارى، ئاستى زانستى جامىعەى كوردستان بەرز بىتەو، چونكە ھەو شتانەى ناكات ھەو زانكۆيە، لەرووى كوالتى و لەرووى كەفائەتى ئىنگلىزى لەرووى بازارى كار، لەرووى زانستى و علمىيەو، زانكۆى كوردستان باشە و زۆرىش باشە، ئەمە بەگشتى پراوچوونى من بوو لەسەر زانكۆى كوردستان، بەلام دىمە سەر خالى گرنگ، ھەو قسانەى كە دەكرى، جوابى دەدەمەو ھەو ھەو كات لە ئىعلام من زۆر دەرنەكەوم ئەگەر بىستەتەن، بەلام ھەو ھەو لىرە باسى دەكەم كە ھەو قسانەى كە دەكرى كە كورپى مەسئول يان كچى مەسئول لە جامەى كوردستان يان لە جامىعەكانى ئەھلىيە، باشە من ھەو پەرسىيارە دەكەم ئەدى لە جامەكانى ھوكومى تر كورپى مەسئولى تىدا نىيە، باشە من د.جوانم ئەگەر مندالى من لە جامەى كوردستان بى دەبى بلىن ھەو كچى ئەندام پەرلەمانە لە جامىعەى كوردستانە، من دەزانم موزەفە و سولفەى دەكات ھەتا مندالى لە جامىعەيەكى باش دابنى كە جامىعەى كوردستانە، قەردىش دەكات ھەتا مندالى لەو جامىعانە بى، واتە ھەموو كورپە مەسئول نىيە، لەگەل ھەو تىبىنىشم ھەيە خويىندن مافە، فەقىر و زەنگىن دەبى خويىندن بكات، كورپە مەسئول و كچە مەسئول ھەقى ھەيە خويىندى بكات، بەلام پۆنتەكە لىرەدا نىيە، كورپە مەسئول نابى لەو شوپنەنە بخويىنى، پۆنتەكە لىرەيە ئايا ھەو مەرجانە و ھەو شروتانەى ھەو لەسەر مندالى فەقىر جى بەجى دەكرى، لەسەر مندالى مەسئولىش جى بەجى دەكرى، ھەو ھەو تىبىنى ئىمە، بە نىسبەت كوردنەوھى بەشى پزىشكى لە زانكۆى كوردستان، تەبەن كەموكورتى زۆر تىدايە، ئىستا خالى حازر من لەگەل ھەو ھەو نىمە ھەو كۆلىژە بكرىتەو، چونكە ماركەتنگ و تەروىجى بۆ نەكراو، چونكە پراى جىھەتى پەيوەندار وەرنەگىراو، راستە موناڤەسە مەتلوبە برادەران و بەپرزان، يەعنى دەبى زانكۆيەك لەگەل زانكۆيەكى تر فەرقى ھەبى، موناڤەسە ھەبىت، بەلام فەرقى تەبەقى دروست نەبى، ھەك چ؟ غوبنە، ھەو زولمە، زانكۆيەك، زانكۆى كوردستان (۸۹) موعەدەل وەردەگىرى و (۹۰)ى وەردەگىرى، بەلام يەككە لە زانكۆى ھوكومى (۹۹) يە و وەرنەگىرايە لە پزىشكى، ھەو سالەش ئىوھ

دەبىنن، زانكۆي پزىشكى ھەولپىر و پزىشكى ددان سەد پۇينت يەك ئەوجا وەرگىراو، يەنى (۹۹)ى وەرئەگرتوو، (۱۰۰)ى وەرئەگرتوو، ئەو ھوقى تەبەقىيە واتە ھەقىانە ئەو تەلەبانە كە خۇپپىشانندان دەكەن، مافى خۇيان دەوى، ئەو ھوقى (ذوى) ئىختىساسە دەزانى ئەمن چ دەلئىم، ئەو ئىمتىيازە كە دراوئە تە زانكۆي كوردستان، تەمەنام دەكرد ھوقمەت ئەو ئىمتىيازەش بداتە زانكۆكانى دىكە، چونكە زانكۆكانى دىكەش قوتابىيەكانى ھاوولاتى ھەرىمى كوردستان، نابى ئىمتىيازەكى بدىيە جامەيەكى و نەدەى بە ئەو ھوقى دىكە، مونافەسە با ھەبى، بەس رېنچەكە ئەوئەندە زۆر نەبى، ھەشتا و نۆ لە كوى و سەد لە كوى، راي من و بۇچوونى من كە مامۇستاي زانكۆم، ئەو تايبەتمەندىيە كە دەدرېتە زانكۆي كوردستان دەبى بدېتە ھەموو زانكۆكانى دىكە، ھەر زانكۆيەك من نەك ئىستا كە باسى ئەو ھوقى دەكەم كە ئەندام پەرلەمانم، پېش ئەو ھوقى بىمە ئەندام پەرلەمان ئەو قسەيەك كرددوو، ھەر زانكۆيەك ئەگەر بتەوى پېش بىكەوى دەبى سەربەخۇ بى و ئازاد بى و لەلەيەنى ئەكادىمى و دارايى و كارگېرى، ئىستا وەزارەتى خويئندى بالآ بەرپزان بە ئىلوبەكى زۆر تەقلىدى بەرپو دەچى، لە ھەيكەلى تەنزىمى و لە دەسلەتتى و ئىمە ئىستا لە ھەدىكىن و لە زەمانىكىن دەبى دەسلەتت لەسەرى نەبى، دەبى دەسلەتت بېتە خوارى، ھەموو دەسلەتتەكان لەسەرىيە، واتە دەسلەتت دەبى لە وەزارەتى بېتە سەرۇكى زانكۆ و سەرۇكى زانكۆ و لەوئىشەو بە رانگى و لەوئىشەو بە بۇ سەرۇكى بەش، ئەو ھوقى زانكۆ بەرەو پېش دەچى، چونكە دەلئى (اھل مەكە ادرى بشعابھا)، بۇ چونكە خەلك و مامۇستا و يان سەرۇكى بەش يان رانگى يان سەرۇكى زانكۆ ئەو پەيوەندى راستەوخۇ لەگەل قوتابى ھەيە، دەزانى كېشەكە لە كويىيە و دەزانى كەموكورتىيەكە لە كويىيە و لە كەفائەتى مامۇستاي ھەيە، لە تورقى تەدرىسى ھەيە، ئەوانە ھەموو دەكرى و واتە بەس دوو شتى ترم ھەيە، رۆلئى وەزارەتى خويئندى بالآ تەنيا برىتى بى لە كارى تەمويل و سەربەرشتيارى و چاودىرى و بەدواداچوون، رۆلئى ئەوئەندە تەقلىدى نەبى، لەبەرئەو مەن ھائىم لە دوو خالى، مەن نامەوى زانكۆي كوردستان لەزىر بالئى سەرۇكايەتى ئەنجومەنى وەزيران بى، چونكە دەبىتە بانئىك و دوو ھەو، نامەوى لە ھەينى كات لە بن بالئى وەزارەتى خويئندى بالآ بېت، چونكە لەبەر ئەو ھوقارنەى باسەم كەرد، سەبەرتان ھەبى بزەنن لە ئەخىرى چ دەلئىم، بەشەرتىك وەزارەتى خويئندى بالآ دەبى گۇرانكارىيەكى جەزرى لى بىكرى لە ئىجرائات و لەو ئىلوبە تەقلىدىيە بەكارى دىنى، زۆر سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق / سەرۇكى پەرلەمان:

كاك د.ابراهيم نوقتە نىزامىت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپز د.ابراهيم احمد سمۇ:

بەرپز سەرۇكى پەرلەمان.

بىراستى مەن تەعلىقەكە بەسىتتى ھەي، كە ئىجازە بەدە، مەن پى خۇش نەبوو د.جوان وەكى مامۇستايەكا زانكۆي خۇ دەنىياسىنى ئەندام پەرلەمانىيە، ئەگەر مامۇستايەكا زانكۆي بايە، دەوا موقتەرەھاتا خۇ بداتە چەند پىسپورا و پىسپور دەنا بۇ لىزنىيە و لىزنىيە تەقدىم كات، تە ب دلى خۇ ئاخافت، ئەفە تو فى گافى نە

نوینەرا لیژنا پەرورەدە و خویندنی بالا بەت وئ مەنەسی نەبووی، وەختی تو لقی مەنەسی ی تەمسیلا لیژنا پەرورەدە و خویندنی بالا تنی بکە، وەکو ئەندام پەرلەمان رەئیا خۆیا هە ی بەس ئەف رەئیا دوورودریژ من تەمەنا دکر ل لیژنا پەرورەدی رۆژەکی بدابا بەرسفی مە، مە راپۆرتەکا دیرودریژ دابا سەرۆکی پەرلەمانی، بپاستی ژێ ئیجھافەکی حەقی حیزبەکا سیاسی هاتە کرن، ژ لایی د.جوان فە، کو دقیا کلدات کۆرە کر، گوتی من نەفیت ئەز بەحسی زانکۆیا کوردستانی و ئەنجومەنی وەزیران بکەم، چونکی یا پارتییه، نە پارتییه و نە .... ئی خۆ گۆتی پارتییه..... .

بەرپێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.ابراهیم پیویست ناکات تەعلیق بەدی، تەواو نیزامی نییه، ئەو قسە دەکات و رای خۆی دەلی، تو پیویست دەکات نوقتە ی نیزامی بلی پیویست ناکات تەعقیب بەدی، باشە، سوپاس، خاتوو امنە فەرموو.

بەرپێز امنە زگری سعید:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

نوقتەت نیزام چارچیوی دایە ئەگەر تشتەکی دەرڤە ی نیزامی بی، ئەگەر هاتو مەعلومە یەکا خەلەت ل سەر سیستەمی گشتی یان هەر بابەتەکی گفتوگۆ تی کرن، ئەگەر ئەو مەعلومە یا خەلەت بیت حەقی پەرلەمانتاری هە ی راست بکەتەڤە، ئەڤە نە تەعلیق ل سەر ئاخفتنی وی، ..... .

بەرپێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپێز امنە خان، ئەو لە کاتی قسە کردنی ئەندامی پەرلەمان دەتوانی رای خۆی بلی لەسەر هەموو بابەتیک، نوقتە ی نیزامی بۆ دەرچوونە لە پەرپەرەوی ناوخوا، ئیستا ئەو بابەتە ی کە پەرپەرەندار بوو بەو ی کە بەرپێز د.جوان ئەندامی لیژنە ی پەرورەدیە و پیویست دەکات رای لیژنە ی پەرورەدە بلی، نیزامیە، ئەندامی پەرلەمانە و پیویست دەکات، بەلام وەکو ئەندامی پەرلەمانیش قسە ی کردوو، تکایە با لەمە دەرچین، باشە د.ابراهیم، خاتوو شکریە فەرموو.

بەرپێز شکریە اسماعیل مصطفی:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خۆی گەورە و میهرەبان، ئەندامانی پەرلەمانی بەرپێز، من وەکو ئەندامی لیژنە ی پەرورەدە و خویندنی بالا حەز دەکەم کۆمەئیک روونکردنەو بەدەم، بەحەقی ئەو ی کە ئەندامی ئەو لیژنە یەم رینگام پی بدەن تەواوی روونکردنەو هەکان و سەرئنج و تیببینهکانی خۆم بلیم، بەرپێزان دوا ی ئەو ی ژمارە یەکی زۆر لە قوتابیانی زانکۆ ی کوردستان و قوتابیانی زانکۆ ی پزشکی گشتی سکالایان گەیانە لیژنە ی پەرورەدە و خویندنی بالا لە پەرلەمانی کوردستان سەبارەت بە کیشەکانیان، بۆیە ئیمەش وەکو سەرۆک و جیگر و ئەندامان، من و ئەندامی تری لیژنە کە بەمەبەستی بەدواداچوون و لیکۆلینەو لەسەر کیشەکانی قوتابیانی ناوبراو سەردانی زانکۆ ی کوردستانمان کرد، لەگەڵ سەرۆکی زانکۆ و ستافی یاوهری کۆبووینەو بۆ تاوتوی کردنی کیشەکانیان، دوا ی گفتوگۆ سی داواکاریمان خستە بەردەستی سەرۆکی زانکۆ

که ئەوانیش بریتی بوون له: یهگهه/ بوونی یهك وانهی پهپینهوه (عبور) یاخود پیدانی (5) نمره ی برپار واته (قرار)، دووهم/ بهلهبه رچاو گرتنی بارودوخی ناهه مواری کوردستانی ئەمسال هیج قوتابیهك تهرقین قهید نهکری واته (عدم رسوب) نهبی هاوشیوهی وهزارهتی خویندنی بالا و وهزارهتی پهروهرد له ههریمی کوردستانی عیراق که ئەمسال پهیره و گرا، سییهه/ داوامان لهسهروکی زانکوی کوردستان کرد روونکردنهوهی پیویست سهبارت به کردنهوهی کولیزی پزیشکی له زانکوی کوردستان بدات، داوای ناو و نمره ی قوتابیه وهرگیراوهکانی ئەو بهشمان کرد، له وهلامدا سهروکی زانکو و ستافی یاوهری وتیان به فهرمی وهلامتان ددهپینهوه، داوی دوو ههفته سهروکی زانکو و سهروکی بهشکان سهردانی لیژنه ی پهروهرد و خویندنی بالایان کرد، ئیبه گهشبین بووین که داواکاریهکانمان قبول بکری، بهلام بهداخهوه ئەوان پیدانگریان کرد له بهردهوام بوون لهسهر سیسته می خویمان به بی هیج گورانکاریهك پاش گمتوگو لهگهه ستافی ناوبراو نهگهشستینه هیج ئەنجامیک، بویه جاریکی تر برپاریان دا که داواکهمان به فهرمی وهلام بدنهوه، دووباره داواکاریهکانمانیان رت کردهوه سهبارت داخستنی کولیزی پزیشکی وهلامیکی مهتاتیان داینهوه، ئەوه وهلامه مهتاتیهکهیه، به هیج شیوازیک نامازهیان بهوه نهکردبوو که ئەم بهشه دادهخه، ئەمه له کاتیک دا که نوینهرانی قوتابیانی کولیزه پزیشکیهکانیش چهند جاریک لهگهه ستافی زانکو کۆبوونهوه، بهلام داواکاریهکانی ئەوانیشیان بههههه وهرگرت، بویه ئەوان زیاتر له ماوهی (40) رۆژ له ماوهی دهربرینی نارهبازی و مانگرتنی خویمان بهردهوام بوون، رازی نهبوون بگهپینهوه هۆلهکانی خویندن تا بهئینی داخستنی زانکوی پزیشکی له زانکوی کوردستان و ئەمانهش که سهرحهه قوتابیهکان و کۆمهلیک له پزیشکیان لهگهه بوو که ژمارهیان دهگهیشته نزیکه 2000 کهس، ئەمه له کاتیک دا کردنهوهی ئەم بهشه بهههههه جوړیک لهلایهن وهزارهتی تهنروستی و وهزارهتی خویندنی بالا و سهندیکی پزیشکانی کوردستان و بوودی کوردی دژی کردنهوهی ئەم کولیزهن، به فهرمی نارهبازی خویمان دهربرپوه، سهرحهه بهلگهکانیشم لهلایه، ئەمه دهرکراوی سهندیکی پزیشکانه، ئەو (CD) یهش سهرحهه ئەم نارهبازیانه که بهفهرمی راگهیهنراوه، من دهرپرسم ئایا دهکریت زانکویهك بکریتهوه (12) قوتابی وهربگری و نارهبازی ئەم هههههه لایهنه ی بکهووتهوه.....

بهپیز د.یوسف محمد صادق/ سهروکی پههلهمان:

دکتوره بجو سهه ئهسلی مهوزوعهکه، ئەو ماددهیهی که پهیوهندی به یاسای وهزارهتی خویندنی بالاوه ههیه، فهرموو.

بهپیز شکریه اسماعیل مصطفی:

بهپیز سهروکی پههلهمان.

من بهراستی وهکو ئەندامیکی ئەم لیژنهیه و به پیی بهدواداچوونهکانم که کۆمهلیک زانیاری زۆرم ههیه لهسهه زانکوی کوردستان، دیاره زانکوی کوردستان بهراستی نکۆلی لهوهناکری که زانکویهکه له ئاستیکی باشه و خویندن بهزمانی ئینگلیزیه و کۆمهلیک قوتابی به توانای پیگهیاندوهه، بهلام ئەم زانکویه

كۆمەللىك كېشەي ھەيە، بۇيە ھەز دەكەم ئەم كېشەنە بخەمەرپوو، يەككىك لەم كېشەنەي زانكۆي كوردستان لەسەرەتاي دروست بوونىيەو تا ئىستا كېشەي كارگىپى ھەيە، يەككىك لە ھۆكارە سەرەككېيەكانى بوونى ئەم كېشەنەش ئەو بوو كە زانكۆي كوردستان تا ئىستا (5) سەرۆكى ھەبوو، ھەر سەرۆكىك ..... .

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

وەرە سەر دەقى ھەموار كوردنەكە، ھەموار كوردنىكمان لەبەردەممايە، فەرموو.

بەرپىز شكريه اسماعيل مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمانە پوونكوردنەوھەيە سەبارەت بە زانكۆي كوردستان، زانكۆي كوردستان بۇچى ئىمە دەمانەوئى، من لەگەل ئەووم كە زانكۆي كوردستان بگەرپىتەو ۋىر دەسەلات و ياساكانى وەزارەتى خوئىندىننى بالا، بەلام بۇچى ئەو رايەمان ھەيە؟ ئاخىر لەبەر ئەم ھۆكارانە، من ھەز دەكەم ئەم ھۆكارانە بگەيەنەم، خالى دووم/ لە خالى يەكەمى فەرمانى دامەزراندنى زانكۆيەكە دەئى، زانكۆيەكى سەربەخۆيە و بەو مانايە دەستەي بەرپۆبەر لەپووى بەرپۆبەردن و سىستەمى خوئىندىن و وەرگرتنى قوتابيان و پەسەند كردنى پرتۆكۆل لەگەل زانكۆي دەروە سەربەخۆ دەبى و بىرپارى لەدەستە خۆي دەبى، لەكاتىك دا ئەم سەربەخۆيە وای كوردووە كە گوئى بۇ ھىچ لايەنىكى تر رانەگىرى، بەجۆرىك نەووزارەتى خوئىندىننى بالا و نە لىژنەي پەروەردە و خوئىندىننى بالا لە پەرلەمانى كوردستان دەسەلاتيان بەسەر ئەم زانكۆيەدا نەشكى، ھەروەھا ئەم سەربەخۆيە لە بىرپاردانى دا وای كوردووە ھەر كاتىك سەرۆك زانكۆ ياخود سەرۆك بەشكىكى نوئى دىت كۆمەللىك ياسا و رىساي نوئى دەردەكات كە كۆمەللىك قوتابى تيايدا زەردەمەند دەبن، بۇ نموونە قوتابيانى سالى (۲۰۱۲ و ۲۰۱۳) لە قۇناغى دوومى زانكۆ دابوون، دواي تەواوكردنى قۇناغى دوومىيان سىستەمى زانكۆ گۆرپانى بەسەرداھات و بىرپاردرا كە دەبى تاقى كوردنەوھى توانستى ئىنگلىزى بكەن، بۇ چوونيان بۇ قۇناغى سىيەم، كە ئەمسالە ھاوكات بوو لەگەل گۆرپىنى سىستەمى زانكۆ بە گشتى، بەجۆرىك ھەر قوتابىەك كە لە دواي دوو سالى خوئىندىن، ئەگەر (۵۰%) بەدەست نەھىنابى، بە دەرجوون لە تاقىكردنەوھەكە ھەژمار دەكراو دەگەرپىندرايەو بۇ سەرەتاي سالى يەكەمى سىستەمى نوئى..... .

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە دىكتۆرە تەواو تى گەيشتىن لەوھى كە جەنابت دەتەوئى ئەمە بگەرپىتەو سەر وەزارەتى خوئىندىننى بالا، تى گەيشتىن كە جەنابت ئەمەت ھەيە، ھىچى تر ھەيە، لەسەر ھەموار كوردنەكە؟ فەرموو.

بەرپىز شكريه اسماعيل مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من ھەزم دەكرد ئەمە روون بكەمەو بۇچى ئىمە دەمانەوئى..... .

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر درېژەى پى ئەدەى، يەعنى ئەمە پېويست ناكات ئەم ھەموو درېژەى پى بىدەى، ئىستا ھەموار كوردنىكىمان لەبەردەستە، دەمانەوى ئەو پرۆژە ياسايە ھەموار بىكرى لەپى پرۆژە ياسايەكەو، فەرموو.

بەپىز شىرىە اسماعىل مصطفى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە كورتى دوا سەرنەجم، من ھەزم دەگرد بەراستى ئەم پوونكردنەوانە بىدەم، لەبەرئەووى بە ھوكمى ئەووى كە لە لىژنەى پەرورەدەين، بەئى بە پى بەدواداچوونەكانەم رەنگە بە نەگەرئەووى زانكوى كوردستان بۇ ژىر ياسا و دەسلەتتى وەزارەتى خويىندى بالآ تا ئاستىك ئەم زانكوى وەكو ئىستا نەمىنى، ئەگەر بگەرپىنرئەووى، تۆزىك مستەواى دابەزىت و ستاف و مامۇستا و كارگىرانى بگۆردى، قوتابىە زىرەكەكان تۆزى تىدا زەرەرمەندن، بەلام بەشىوئەىكى گشتى بە گەرئەووى زانكوى كوردستان بۇ ژىر ياسا و دەسلەتەكانى وەزارەتى خويىندى بالآ، زۆرتىن قوتابى سوودمەند دەبن و سەرجم كىشەكانىان چارەسەر دەبى و جارىكى تر ھاوشىوئەى ئەم جۆرە كىشانەى كە لەم ماوئە پوویدا جارىكى تر پووناداتەو، سوپاس.

بەپىز د.پوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

نوقتەى نىزامى ھەىە كاك سۆران؟ فەرموو.

بەپىز سۆران عمر سعید:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپانى دەنگمان دا بۇ ئەووى ئەندامى پەرلەمان لە گەتوگۆكان سى خولەك قسە بكات، بەلام ھەست دەكەم بە كراوئەى قسە كردنى لىژنەى تايبەتمەند وا دەكات كە ئىمەش نىگەران بىن، بۆىە ئومىد دەكەم ئەوان دوو ھىندەى مافى ئەندامى پەرلەمانىان ھەبى، ئەوان شەش خولەكىان ھەبى، ئەگەر نا بەراستى زۆر ئەپوات و لىژنەى تايبەتمەند ئىستىغلالى مەفتوحىەتى كاتەكە دەكات.

بەپىز د.پوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

جارىكى تر بىخەىنە دەنگەو ئەم بابەتە؟؟ د.فرست فەرموو.

بەپىز د.فرست صۆفى على:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى قسەكانى كاك سۆران دەكەم.

بەپىز د.پوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك سالار فەرموو.

بەپىز سالار محمود مراد:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ليژنهى معنى لىناو كۆيۈنەۋەى ليژنه و دارپتەنەۋەى راپۇرت و بەدواداچوون و تايىبەتمەندىپەكانى خۇيان
ھەتمەن گىفتوگۇيان كىردوۋە و گەلەلەيان كىردوۋە و تىپروانىنەكانى خۇيان داخلى دوا راپۇرت كىردوۋە، بۇيە
ئەو دەرڧەتەى دەدرى بە قسە كىردن، ھىوادارم دەرڧەتەىكى يەكسان بى نەك دەرڧەتەىكى جىاۋاز، چونكە
ئەندامانى ليژنهى معنى دەرڧەتەى خۇيان بە تىپروتەسەلى لىناو ليژنەۋە بىنيۋە، ھىوادارم ئەمە بە
نەزەرى ئىعتار ۋەرىگىردى.

بەرىز د.يوسف محمد صادق / سەرۇكى پەرلەمان:

كاك د.عزت فەرموو.

بەرىز د.عزت صابر اسماعيل:

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

ئەمە كاتى قسە كىردنى خۇمە يان نوقتەى نىزامىم لى ۋەردەگىرى، باشە پىشتىۋانى كاك سالار دەكەم،
لەراستى دا ليژنهى پەيوەندار پىويستە لە راپۇرتەكەدا قسەكانى دارپتەى.

بەرىز د.يوسف محمد صادق / سەرۇكى پەرلەمان:

خاتوو تەلار فەرموو.

بەرىز تەلار لطيف محمد:

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

مىنىش پىشتىگىرى لە قسەكانى كاك سالار دەكەم، چونكە ھەموومان لە ليژنهى ياساى و لە ليژنهى پەرۋەدە
قسەى خۇمانمان كىردوۋە و موناقەشەشمان كىردوۋە لەسەر راپۇرتەكە، زۇر سوپاس.

بەرىز د.يوسف محمد صادق / سەرۇكى پەرلەمان:

خۇى بەيانى كە ئەۋەمان خستە دەنگدانەۋە بۇ بابەتەك بوو كە پىشتەر لەلايەن ليژنەكەۋە گىفتوگۇى لەسەر
نەكرايوو، بەلام كە تەعمىمان كىرد، ئىستا جارىكى تر دەبى دەنگدانى لەسەر بىرپىتەۋە، مامۇستا مەروان
فەرموو.

بەرىز حسين اسماعيل حسين (مەروان گەلەلى):

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

پىشتىگىرى لە قسەكانى كاك سالار و كاك سۇران دەكەم ۋەدەنگدانى لەسەر بىكە و سوپاستان دەكەم.

بەرىز د.يوسف محمد صادق / سەرۇكى پەرلەمان:

د.بەھار فەرموو.

بەرىز د.بەھار محمود فتاح:

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

لەرپىڭەي بەرپىز تەۋە داۋا لە ئەندامانى پەرلەمان دەكەم كە قسە لەسەر ماددەكە بىكەن، لەسەر ئەو تەدەبىلەي كە خراۋتە بەردەست، پىمۋايە ئەگەر قسەكان لەسەر ئەو چىر بىكرىنەۋە، كەس سى دەقىقەي ناۋى، ھەموو كەس لە دەقىقەكە و دوو دەقىقەدا پەيامەكەي خۆي دەگەيەن، نەچنە ناۋ تەفاسىلى شتەكانەۋە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

(۳۷) كەس ماۋە قسە بىكات، بەم شىۋەيە بى تا درەنگانى شەۋ دەبى لىرە بىن، بەلام دانىشتەكە ھەلدەگرىن پاش كەمىكى تر بۇ بەياني، بۇيە ھەموو ئەندامان پابەند بن بەۋەي كە سى دەقىقە قسە بىكەن، كاك ئومىد فەرموو.

بەرپىز ئومىد ھەمە على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەگەل ئەۋە نىم جارىكى تر دەنگدان بۇ دىارى كىردنى كات بىكرى، بۇ ئەۋەي گىفتوگۆكەش تەۋاۋ بى ناۋەكەي خۇم دەكشىنەۋە، من قسەم نىيە ھەر پىشتىۋانى دەقى راپۇرتەكە دەكەم.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە سوپاس، كاك بەھزاد فەرموو.

بەرپىز بەھزاد دەرويش دەرويش:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز پىشتىگىريا دەقى راپۇرتا لىژنا ياسايى دكەم، ب نىسبەت بەندى ئىكى، يەكەم و دگەل دوو راست كىردنەفا، بەندا يەكەم ل يەكەم دا خالا (۱۷) كە دىبىزىت ھەر دەزگايەكى دىكەي خويندن ئىزافە بىكرى، حكومى بى يان ئەھلى بى، ئەۋە يەك، دوو/ لە دوۋەم كە دەبىت رىنمايەكان تايبەت بىت، كە ئەۋ رىنمايەكانە بىتە ھۆكارىكى پەرەپىدانی زانستى و ھاۋسەنگى دىنابقەرا زانكۆيىن حكومى و زانكۆيىن ئەھلى، خالا دىماھىي ياسايى، ئەم بىزىن رىنمايە پىزىشى ھاۋسەنگى تىدا بىت، مابەينا زانكۆيىن ئەھلى و حكومى، بۇ نەۋونە شەش سال پىشتى دەرجوۋنا قوتابىان دوو سال قورا يا و ئەريافا ھەي شەش سالىش بۇردە بۇ دىكتورايى، بۇ زانكۆيەت حكومى و ئەھلى ۋەكى يەك لى بى و بىنە (۵) سال، ۋەك تىبىنىيەك بۇ ۋەزارەتا خويندنا بالا و ب تايبەتى پىزىشكى، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەئى مامۇستا ھەۋرامان؟ فەرموو.

بەرپىز د.ھەۋرامان ھەمە شريف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منیش ناوی خۆم دەگشپنمەووە بۆ ئەوەی ئیستفادە لە وەقت بکری، ئیشی دوو کەلیمەییە بەراستی، زانکۆی کوردستان بچیتەووە ژێر رکیفی وەزارەتی تەعلیمی عالی یان لە ئەنجومەنی وەزیران بێ، ئەم هەموو شیرو رپۆیە ناوی.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دانیشتنە کەمان هەڵدەگرین بۆ سبەینی کاتژمێر (۱۰:۳۰).

د. یوسف محمد صادق

سەرۆکی پەرلەمانی

کوردستان - عێراق

جعفر ابراهیم ئیمینکی

جیگری سەرۆکی پەرلەمانی

کوردستان - عێراق

فخرالدین قادر

سکرتێری پەرلەمانی

کوردستان - عێراق

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پرۇتوكۆلى دانىشتىنى ژمارە (۱۹)ى

چوار شەممە رېكەوتى ۲۰۱۴\۱۲\۲۴

خولى چوارەمى ھەئىزاردن

پروتوكۆلى دانىشتنى ژماره (۱۹)

چوارشەممە رېكەوتى ۲۰۱۴/۱۲/۲۴

كاتزمير (۱۱) ی پيش نيوهرۆی روژی چوار شه ممه ريکه وتی ۲۰۱۴/۱۲/۲۴ په رله مانی کوردستان - عيراق به سه روکايه تی يوسف محمد صادق سه روکی په رله مان و، به ناماده بوونی به ريز جعفر ابراهيم نيمینکی جيگري سه روک و، به ريز فخرالدين قادر سكرتيري په رله مان، دانیشتنی ژماره (۱۹) ی خولی چواره می، سالی (۲۰۱۴) ی خوی به ست.

به رنامه ی کار:

به پيی حوكمه كانی برگه (۱) ی ماده (۲۰) له په پرهوی ناوخوی ژماره (۱) ی هه موارکراوی سالی ۱۹۹۲ ی په رله مانی کوردستان - عيراق، دهسته ی سه روکايه تی په رله مان برياری دا دانیشتنی ژماره (۱۹) ی خولی گریدانی دووه می سالی یه که م له خولی چواره می هه لئبژاردن له کات (۱۱) ی پيش نيوهرۆی روژی چوار شه ممه ريکه وتی ۲۰۱۴/۱۲/۲۴ دا به م شيويه بيت:

یه که م: به رده وام بوون له سه ر گفتوگوکردنی پرۆزه یاسای هه موار یه که می یاسای وهزاره تی خویندنی بالا و تويزينه وهی زانستی ژماره (۱۰) ی سالی (۲۰۰۸) به پيی ماده كانی (۷۲) و (۷۴) و (۷۵) له په پرهوی ناوخوی په رله مانی کوردستان - عيراق، ژماره (۱) ی سالی (۱۹۹۲) ی هه موارکراو.

دووه م: خویندنه وی یه که می (۷) پرۆزه یاساو بريار به پيی ماده دی (۷۱) له په پرهوی ناوخوی په رله مانی کوردستان - عيراق، ژماره (۱) ی سالی (۱۹۹۲) ی هه موارکراو.

۱- پرۆزه یاسای هه موار یه که می یاسای ژماره (۲) ی سالی (۲۰۱۳) یاسای زانکو تايبه ته کان له هه ري می کوردستان.

۲- پرۆزه یاسای هه موار یه که می یاسای ژماره (۲) ی سالی (۲۰۱۳) یاسای زانکو تايبه ته کان له هه ري می کوردستان - عيراق.

۳- پرۆزه یاسای دلنایي کومه لایه تی له هه ري می کوردستان - عيراق.

۴- پرۆزه یاسای به خشی نی پيشمه رگه و هيژه كانی ناوخو و ناسایشی له سولفه ی هاوسه رگري و قهرزی خانوو به ره.

۵- پرۆزه برياری به خشی شه هیدان و پيشمه رگه و هيژه كانی ناوخو له پيشينه ی خانوو به ره و هاوسه رگري.

۶- پرۆزه برياری هيشتنه وهی ته نیا یه ک موچه بو ئه و که سانه ی زیاتر له یه ک موچه یان هه یه.

۷- پرۆزه برياری پاراستنی سه روه ری کوردستان - عيراق.

سيیه م - گفتوگوکردن له سه ر رهوشی کاره با له هه ري می کوردستان به ناماده بوونی وهزیری کاره با به پيی خالی دوو له برگه ی دووه می ماده دی (۵۴) له په پرهوی ناوخوی په رله مانی کوردستان - عيراق، ژماره (۱) ی سالی (۱۹۹۲) ی هه موارکراو.

به ريز د. يوسف محمد صادق / سه روکی په رله مان:

به ناوی خوی گه وره و ميهره بان.

به‌ناوی خوای به‌خشنده و میهره‌بان، دانیشتنه‌که‌مان به ناوی گه‌لی کوردستان ده‌که‌پنه‌وه، خولی چواره‌می هه‌ئبژاردن، سالی دووهم، دانیشتنی ژماره (۱۹)، رۆژی دانیشتن (۲۰۱۴/۱۲/۲۴)، به‌رنامه‌ی کار، به‌پیی حوکه‌مکانی برکه (۱) مادده‌ی (۲۰) له په‌په‌روی ناوخوی په‌رله‌مانی کوردستان - عیراق، ژماره (۱) سالی (۱۹۹۲)ی هه‌موارکراو، ده‌سته‌ی سه‌رۆکایه‌تی په‌رله‌مان بریاریدا کاتی دانیشتنی ژماره (۱۹)ی خولی گریدانی سالی دووهم له خولی هه‌ئبژاردنی چواره‌می په‌رله‌مان، له کاتزمیر (۱۱)ی پیش نیوه‌رۆ، رۆژی چوارشه‌مه، ریکه‌وتی (۲۰۱۴/۱۲/۲۴) بی‌ت و به‌رنامه‌ی کاری دانیشتنه‌که به‌م شیوه‌یه بی‌ت،

یه‌که‌م: به‌رده‌وام بوون له سه‌ر گفتوگو‌کردنی پرۆژه یاسای هه‌مواری یه‌که‌می یاسای وه‌زاره‌تی خویندنی بالا و توژیینه‌وه‌ی زانستی ژماره (۱۰)ی سالی (۲۰۰۸) به‌پیی مادده‌کانی (۷۲) و (۷۴) و (۷۵) له په‌په‌روی ناوخوی په‌رله‌مانی کوردستان - عیراق، ژماره (۱)ی سالی (۱۹۹۲)ی هه‌موارکراو.

دووهم: خویندنه‌وه‌ی یه‌که‌می (۷) پرۆژه یاساو بریار به‌پیی مادده‌ی (۷۱) له په‌په‌روی ناوخوی په‌رله‌مانی کوردستان - عیراق، ژماره (۱)ی سالی (۱۹۹۲)ی هه‌موارکراو.

۱- پرۆژه یاسای هه‌مواری یه‌که‌می یاسای ژماره (۲)ی سالی (۲۰۱۳) یاسای زانکو تاییه‌ته‌کان له هه‌ریمی کوردستان.

۲- پرۆژه یاسای هه‌مواری یه‌که‌می یاسای ژماره (۲)ی سالی (۲۰۱۳) یاسای زانکو تاییه‌ته‌کان له هه‌ریمی کوردستان - عیراق.

۳- پرۆژه یاسای دنیایی کۆمه‌لایه‌تی له هه‌ریمی کوردستان - عیراق.

۴- پرۆژه یاسای به‌خشینی پیشمه‌رگه و هیزه‌کانی ناوخۆ و ئاسایشی له سولفه‌ی هاوسه‌رگیری و قه‌رزى خانوو به‌ره.

۵- پرۆژه بریاری به‌خشینی شه‌هیدان و پیشمه‌رگه و هیزه‌کانی ناوخۆ له پیشینه‌ی خانووبه‌رهو هاوسه‌رگیری.

۶- پرۆژه بریاری هیشتنه‌وه‌ی ته‌نیا یه‌ک مووچه بۆ ئه‌و که‌سانه‌ی زیاتر له یه‌ک مووچه‌یان هه‌یه.

۷- پرۆژه بریاری پاراستنی سه‌روه‌ری کوردستان - عیراق.

سییهم - گفتوگو‌کردن له سه‌ر ره‌وشی کاره‌با له هه‌ریمی کوردستان به‌ ئاماده‌بوونی وه‌زیری کاره‌با به‌پیی خالی دوو له برکه‌ی دووهمی مادده‌ی (۵۴) له په‌په‌روی ناوخوی په‌رله‌مانی کوردستان - عیراق، ژماره (۱)ی سالی (۱۹۹۲)ی هه‌موارکراو.

سه‌ره‌تا داوا له به‌رپز سکرته‌یری په‌رله‌مان ده‌که‌ین که ناوی ئاماده‌نه‌بووانی دانیشتنی پیشوو بخوینیته‌وه، فه‌رموو،

به‌رپز فخرالدین قادر عارف/ سکرته‌یری په‌رله‌مان:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

بەناوى خىۋاي گەورە بەخشىندەى مېھرىبان، ناوى ئەندامانى پەرلەمان كە لە دانىشتىنى ژمارە (۱۸) ى ئاسايى لە بەرۋارى (۲۰۱۴/۱۲/۲۳)، مۆلەت پىدراون يان بى مۆلەت ئامادەنبوون، لە كۆبۈنەۋەى يەكەمدا بەم شىۋەيەى خوارەۋەيە، (ئارى محمد (ئارى ھەرسىن) - مۆلەت، بەيار طاھر - مۆلەت، حىيات مەجىد - مۆلەت، رىۋاز فائق - مۆلەت، زۇزان صادق - مۆلەت، سرود سلېم - مۆلەت، صالح بشار - مۆلەت، فاللا فرىد - مۆلەت، على على ھالۇ - مۆلەت، فەرھاد ھەمە صالح (فەرھاد سەنگاۋى) - مۆلەت، كمال يىلدا - مۆلەت، محمد على - ئامادەنبوۋە، محمود عمر - مۆلەت، يروانت نىسان - ئامادەنبوۋە، يعقوب گورگىس - ئامادەنبوۋە) لە كۆبۈنەۋەى دوۋەمدا مۆلەت پىدراون يان بى مۆلەت ئامادەنبوون، بەم شىۋەيەى خوارەۋەيە، (ئارى محمد (ئارى ھەرسىن) - مۆلەت، بەيار طاھر - مۆلەت، حىيات مەجىد - مۆلەت، رىۋاز فائق - مۆلەت، زۇزان صادق - مۆلەت، سرود سلېم - مۆلەت، صالح بشار - مۆلەت، فاللا فرىد - مۆلەت، على على ھالۇ - مۆلەت، فەرھاد ھەمە صالح (فەرھاد سەنگاۋى) - مۆلەت، كمال يىلدا - مۆلەت، لىنا عزريا - ئامادەنبوۋە، محمد على - ئامادەنبوۋە، محمود عمر - مۆلەت، يروانت نىسان - ئامادەنبوۋە، يعقوب گورگىس - ئامادەنبوۋە، پەرى صالح - مۆلەت)

بەرپىز دىيوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، ئىستا داوا لە بەرپىزتان دەكەين پوختەيەك لە كۆنۋوسى دانىشتىنى پىشۋوى پەرلەمانى كوردستان بىخوئىنەۋە،

بەرپىز فخرالدىن قادر عارف / سكرتېرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پوختەى دانىشتىنى ژمارە (۱۸) لە بەرۋارى (۲۰۱۴/۱۲/۲۳)، بەم شىۋەيەى خوارەۋە بوو،

۱ - دەستپىكىردنى دانىشتن لەلايەن بەرپىز سەرۋكى پەرلەمانەۋە،

۲ - خوئىندەۋەى ناوى ئەندامانى پەرلەمانى ئامادەنبوۋ و، ئامادەنبوۋى كۆبۈنەۋەكانى لىژنەكانى پەرلەمان ھەرۋەھا خوئىندەۋەى پوختەى دانىشتىنى پىشۋو لەلايەن سكرتېرى پەرلەمانەۋە.

۳ - پەسەندكردنى گىفتوگۆكردن لە سەر دۇخى كشتوكال لە ھەرىمى كوردستان بە ئامادەنبوۋنى ۋەزىرى كشتوكال و سەرچاۋەكانى ئاۋ.

۴ - خوئىندەۋەى بىرۆكەيەك لەلايەن بەرپىز ئەندام پەرلەمان بەرپىز شامۇ شىخۇ نەمۇ سەبارەت بە رەۋشى شىنگال.

۵ - ئالوگۆكردنى خالى چوارەمى بەرنامەى كار و، خالى دوۋەم و بە پىچەۋانەۋە.

۶ - گىفتوگۆكردن لە سەر پىرۆژە ياساى ھەمۋارى يەكەمى ياساى ۋەزارەتى خوئىندىنى بالا و توپىزىنەۋەى زانستى ژمارە (۱۰) ى سالى (۲۰۰۸) و، بۇ دانىشتىنى ئەمىرۋ دواخرا.

بەرپىز دىيوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئىستا دەست دەگەين بە بەرنامەى دانىشتنى ئەمپۇمان كە بېرگەى يەكەمى برىتتېيە لە بەردەوام بوون لە سەر گەفتوگۆگردنى پېرۇژە ياساى ھەمەارى يەكەمى ياساى ۋەزارەتى خويىندىنى بالا و توپىزىنەۋەى زانستى ژمارە (۱۰)ى سالى (۲۰۰۸) بەپىي ماددەكانى (۷۲) و (۷۴) و (۷۵) لە پەپېرەۋى ناوخوى پەرلەمانى كوردستان، ژمارە (۱)ى سالى (۱۹۹۲)ى ھەمەارگراۋ. داوا لە ھەردوو لىژنەى پەپېرەۋەندىدار لىژنەى پەپېرەۋە لىژنەى ياساى دەگەين كە بېنە سەر منەصە بۇ دەست پېكردن بە گەفتوگۆ لەم بارەپەۋە، فەرموو مامۇستا ھەورامان نوقتەى نىزامىت ھەپە؟

بەپىز د. ھەورامان ھەمە شرىف (ھەورامان گىچىنەپى):

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

ئەو قوتابىانەى دويىنى لىرە بوون دووبارە ھاتوونەتەۋە لە بەردەم پەرلەماندان، بەلام پىيان وتوون سەرۇكى پەرلەمان وتوويەتى با نەپەنە ژوورەۋە ئەمە ئەمرى جەنابتە، بۇپە داوا دەكەم ئەگەر جەنابت رىگە بەدى ئەو تەلەبانە بېنە ژوورەۋە و ئاگادارى گەفتوگۆكە بن،

بەپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

بەلى، دويىنى ئەو خويىندكارانە ھاتنە ژوورەۋە نامادەبوون دويىنى پەپامى خويانىيان گەپانددوۋە ئەو خويىندكارانە خويىندكارى كۆلىزى پىزىشكىن لە زانكۆى سەلاھەدىن و، ئەمپۇ دەواميان ھەپە، ئەوان دەپى ئىستا لە دەوامى رەسمى خويان بن، ئەگەر دەوام بە جى دەھىلن دەپى نووسراۋىك لە كۆلىزەكەپان بېن بۇ پەرلەمان، ناكرىت ھەموو جارى خويىندكار دەوامى خوى بەجى بىلى و، بىتە پەرلەمان لىرە دەوام بكات، بۇپە پىمان وتوون نووسراۋىكى كۆلىزەكەى خويان بېن، ئەگەر نا پىويست ناكات لە ھۆلى پەرلەمان بن، بەپىزان بەردەوام دەپىن لە گەفتوگۆگردن لە سەر ماددەى يەكەمى پېرۇژە ياساى ھەمەارگردنەكە، بەلام ۋەگو لە دانىشتنى پىشوووش لە سەرى رىكەوتىن ھەموو ئەندامىكى پەرلەمان بۇى ھەپە لە سى خولەك بىرو بۇچوونەكانى بخاتە روو، بۇپە تىكايە پابەند بن بەۋەۋە، فەرموو د. ابراهيم نوقتەى نىزامىت ھەپە؟

بەپىز د. ابراهيم احمد سمۇ:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

ژ بەر چونكى بۇ قى پېرۇژى ھەر دوۋەى ژى من ئىشارەت پىدا كو ئەز و چەند ھەفالىك مە چەند تەھەفوز تىدا ھەبوو، بەس من ئىحتراما خويىا گرتى ئەزى ھاتىمە قىرى ۋەگو سەرۇكى لىژنى ل جۆرى وى سىستەمى پەرلەمانى كو مرۇف چىنابت دوو تىشتا تىكەل بكتە ۋەگو ئەندام پەرلەمان و، ئەندام لىژنە و سەرۇك لىژنە ژ بەر ھندى دوۋەى و ئەقروكە مە رى خوش كر (د. جوان) ھەر ماددەپەكى بخويىنت ژ بەر چونكو مە تەھەفوزا لسەر ھەى مەعقول نىنە ئەز تەھەفوزا خۇ بەرامبەرى وى تىشتەكى دى بخويىنم ژ بەر ھندى ئەز وى رىكى ددەمە خوشكا دكتۆرە (جوان) ماددە ماددە د گەل لىژنا ياساى بىتە خاندن، سوپاس.

بەپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو د. جوان نوقتەى نىزامىت ھەپە؟

بەرپىز د. جوان اسماعىل عزيز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دوینى راپورتەكەم كە خويندەوۋە ھى لىژنەى پەرورەدە و خويندنى بالآ و توپژىنەوۋەى زانستى ناوى بەرپىز كاك (ايدن) م لە بىر كەرد، بەرپىز كاك (ايدن) واژووى كەردوۋە لە سەر راپورتى لىژنەى پەرورەدە و خويندنى بالآ و توپژىنەوۋەى زانستى،

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو خاتوو گەشە،

بەرپىز گەشە دارا جلال:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە بىرگەى دوو دەمەوئى بىر سەم خوسوسىيەت چىيە لە كاتىكدا كە دەدرئ بە زانكۆيەك لە بەرپىز لىژنەى پەرورەدە و خويندنى بالآ و لىژنەى ياساى، يەعنى خوسوسىيەت ئەو يە ئاخو بوجەيەكى زياتر دەدرئ بە زانكۆيەك نادرى بە زانكۆيەكى تر ياخود مامۇستا و پىسپورى تايبەتى بۇ دەھىنرى يان دابەزاندى دەرجەيە؟ ئەمە پىم وايە ناكرى جياوازى بكرى لە نيوان زانكۆيەك بۇ زانكۆيەكى تر، بوجەى زانكۆى سلىمانى زياتر بى لە بوجەى زانكۆى دەوك يەعنى ئەمە نىگەرانى لە نيوان خويندكار لە نيوان مامۇستاي دوو زانكۆ يان زانكۆيەك بۇ زانكۆيەكى تر دروست دەكات، بۇيە ئەگەر ئىمە لەم پەرلەمانە بە ياسا راستەوخو ئەو جياوازيە بكەين و تەشخىسى زانكۆ بكەين ھەمان شتە ياخود ئەو دەسلەتە بەدەين بە ئەنجومەنى وەزيران يان بە وەزارەت بە تەعلیمات دەرىبكات، ھەمان شتە، چونكە سىفەتى قاعىدەى قانونى لە ھەرمە قانۇنيەكەدا لە كویدا بىت، ئەبى عام و موحەرەد بى، كە تۆ خوسوسىيەتتە بە زانكۆيەك، بە دەسلەتەك لىرەدا ئەو جياوازيە دروست دەبى ئەو سىفەتە عامە نامىنى و موحەرەد نامىنى و، جياوازى دروست دەبى لە نيوان زانكۆگاندا و پىچەوانەى بىرگەى يەك دەبى يەعنى تۆ خوت دەلىلى ئەو زانكۆيانە سەر بە وەزارەتى خويندنى بالآن، كەواتە دەبى لە ژىر رىنمايەكان و قانونى وەزارەتى خويندنى بالادا بى، بەس كە خوئى لە خویدا خوسوسىيەتەكەتەدا يان ئەنجومەنى وەزيران يان وەزارەتتە لە رىنمايەكان دەردەچى ئەو كاتە، بۇيە پىم وايە من لەگەل ھەلگرتنى بىرگەى دوو دەمە دام بە ھىچ شىوہيەك لەگەلدا نىم كە ئەسلەن خوسوسىيەت بۇ ھىچ زانكۆيەك لە زانكۆگان ھەبىت، ئىتر لە ھەر پارىزگايەك بى، لە ھەر شوپىنىك بى، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو مامۇستا انس،

بەرپىز انس محمد شريف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەر مادده ئىككى نافي (۱۴) زانكو و دەستەيا ھاتى كو حەسر كرى ئەفئەتە ئەون پابەندىن ب رىنمايت وەزارەتا خوئىندنى بالا د گەل وئ چەندىش مە گەلەك جامىعاتى دى ھەين كوردستانى ئەھلىنە ئو نافيئ وان تىدا نىنە ئو ھەمان شەرت و شروت ل سەر وان زى ئت سەپاندىنە وەكى قىبول مەرگەزى نافيئ وان دەرگەفن و، ب نىسبەت خاندنى و، مەناھجا ديسان ھەر عايدى وەزارەتا خوئىندنى بالانە، ئەم نزانم يەئنى خسوسىەتا وان ل فئىرى بتە چ و ئ دى نافيئ وان تىدا نىنە ھنگى ئەو دى تابىعى كىش وەزارەتى بن؟ تەعلىماتە بو خو ژ كىرئ وەرگرن؟ سوپاس،

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك رابوون،

بەرپىز رابوون توفىق معروف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من چەند تىبىنىيەكم ھەبوو، تىبىنى يەكەم لە سەر دارشتنى زمانى ھەبوو، من پىم وایە دەزگا وشەيەكى گونجاو نىيە بو ناوئەندەكانى خوئىندن، ئەگەر برادەران پىان باش بئ من پىشنيارى (ناوئەند) دەكەم، ناوئەندەكانى خوئىندنى بالا لە ماددەى يەكەم، دەزگاكان بكرىن بە ناوئەندەكانى خوئىندنى بالا لە زانكو و دەستە و كۆليژ و پەيمانگاكان، ھەر وەھا لە خالى حەفدەم ديسان ھەر دەزگايەكى حكومى دەبئ بكرئ ھەر ناوئەندىكى دىكەى حكومى، ئىنجا بكرئ بو خوئىندنى بالا لەوئ ديار نىيە، دەئئ ھەر دەزگايەكى دىكەى حكومى كە ھەيە، نائئ چى دەزگايەكى حكومى، بكرىتە ھەر ناوئەندىكى حكومى بو خوئىندنى بالا، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو خاتوو شرىن.

بەرپىز شرىن حسنى رمضان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىستا ئىمە باس لە سىستەم و وەزارەتئك دەكەين كە نوئىنەرى ئەو وەزارەتە لىرە نىيە، پرسىار لىرە ئەوئەيە ھەموو پەرلەمانتارانى بەرپىز پرسىارى ھەبوو و، خوئىش پرسىارم ھەيە كئ وەلامى ئىمە دەداتەوئە ئىستا پىش ئەوئ دەنگ لە سەر ئەم ياسايا بدەين، سەبارەت بە بركەى يەكەم لە ماددەى (۷) پىشتگىرى قسەكانى كاك دكتور ئەنەس ئەكەم، و خالىكى تر ھەيە سەبارەت بە زانكوئى كوردستان، زانكوئى كوردستان سەرگەوتنى ھىنايە، و ئاستى زانستى زور بەرزە، دەرئەنجامىش ديارە لە دەرچوووان، تەبەئەن وەكو كەسىك كە پىشتر ماموستاى زانكو بووم، لەگەل نىمە كۆليژى پزىشكى نەك لە زانكوئى كوردستان، بەئگو لە ھىچ زانكوئىيەكى ترى ئەھلى بكرىتەوئە، بەلام ئەئىم خوئىزگە وەزارەتى خوئىندنى بالا سەرگەوتوو بوایە لە بەرز كردنەوئەى ئاستى زانستى لە سالانى رابردوو و ئەم كابىنەش، چونكە ئاستى زانستى لە ھەرئىم سال بە سال لاواز تر ئەبئ، خوئىزگە بمانتوانىبايە بلئىن ھەموو زانكوئىكانى تر لە ھەرئىمى كوردستان وەكو سىستەمى

زانكۆى كوردستان لى بهاتبايه، نه زانكۆى كوردستان سيستمى وهكو زانكۆكانى ترى كوردستان لى هاتبايه، سوپاس.

بهريز د.يوسف محمد صادق-سهروكى پههلهمان:

سوپاس، فهرموو حاجى كاروان، لييره نيبهه؟ فهرموو كاك سالار.

بهريز سالار محمود:

بهريز سهروكى پههلهمان.

پيشنيار نهكهم ماددهى يهكهم، يهكهم بكرىت به دوو برپگه، چونكه له ناو برپگهكه پيكهاتنى دهزگاكانى خويندىننى بالا به جيا، و نهو دهزگايانهى به وهزارتهوه نهلكيندرين پيكهوه هاتوو، بويه پيشنيار نهكهم ماددهى يهكهم، يهكهم بكرىت به (دامهزراوهكانى خويندىننى بالا له زانكو و دهسته و كوليژ و پهيمانگا و سهنتهري تويزينهوهى حكومى و ناحكومى پيكا دئ)، واته وهكو پيكهاتنى نهو ناوهندانه، نهو برپگهى دواى نهوه، (نهو دهزگايانهى خويندىننى به وهزارتهوه نهلكيندرين) بكرىت به دووهم، نينجا ناوى زانكۆكان بهدواى يهك، واته برپگهى يهكهم بكرىت به دوو فهقههه، چونكه دوو بابتهى جياوازن، خالى دووهم، نهوهى پهيوهنديداره به تايبهتمهندى بؤ ههر زانكۆيهك له كوردستان له روى قانونى بهحسهوه پيم وايه كاريكى لؤزيكى نيبهه، بهلام بؤ نهو قوناغه، و بؤ نهو گفتوگوويهى كه دوينى له نيوان فراكسيونهكان و نهندامانى پههلهمان هاته كايهوه، به گونجاوى نهزانم نهو برپگهيه بمينيتهوه، به جؤريك له جؤرهكان نهنجومهنى وهزيان رابسيپردى به پيدانى تايبهتمهندى بؤ ههر زانكۆيهك كه پيويست بكات به ههماهنگى لهگهه وهزارتهى خويندىننى بالا له چوارچيويهى ياساى وهزارت، بهو جؤره نهبيتته مهخرهجيك، و هيوادارين پيكهوه بتوانين لهسهه نهوه كؤ دهنگى دروست بى، سوپاس.

بهريز د.يوسف محمد صادق-سهروكى پههلهمان:

سوپاس، بهريز كاك تهحسين، خاتوو شيرين نوقتتهى نيزاميبهه؟

بهريز شيرين حسنى:

بهريز سهروكى پههلهمان.

دوينى ماددهى ههوتهم تهنيا برپگهى يهكهم خويندرايهوه، گفتوگو لهسهه برپگهى يهكهم نهكرى.....

بهريز د.يوسف محمد صادق-سهروكى پههلهمان:

خاتوو شيرين دوينى ماددهى يهكهم ههمووى خويندرايهوه، و راپورتى ليژنهى ياسايى و ليژنهى پهروهدهشى لهسهه خويندرايهوه كه داواى زياد كردنى نهو برپگهيه كرا بوو.

بهريز شيرين حسنى:

بهريز سهروكى پههلهمان.

قسههمان لهسهه دووهميش ههيه، نهگهه.....

بەريز د.يوسف محمد صادق-سەرۆكى پەرلەمان:

ناوت ئەنووسم، فەرموو كاك ئومىد.

بەريز ئومىد حەمە على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دوينى ناوى خۆم كشاندهوه، بەلام بۆ برگەى يەكەم، چونكە لەگەل ئەوه بووم وەكو خۆى بىنيتەوه، بەلام وەكو بەريز ئەفەرموى برگەى دووهميشه، بە پرواى ئيمە تايبەتمەندى بە هيچ زانكۆيەك نەدرى، و ئەگەر تايبەتمەندى ئەدرى با بۆ هەموو زانكۆكان بى، ئەگەر مامۇستاي باش و بودجەى باش و گرنكى زۆر بە زانكۆيەك ئەدرى، با ئەوه بۆ هەموو زانكۆكان بى، خەمى ئيمە بەرز كردنەوهى ئاستى زانستى هەموو زانكۆكانى كوردستانه، و بە دئىيى جىگەى خۆشحالىيە ئەگەر زانكۆيەكى ديارى كراویش ئاستى زانستى بەرز بى، بەلام ئەبى هەول بەدين ئەو ئاستە زانستىيە تەشەنە پى بکەين، بەر بلاوى بکەين بۆ ئەوهى زانكۆكانى تری كوردستان بگريتهوه، و ئامانج لە دەركردنى ياساى ئەبى بەرپا كردنى عەدالەتى كۆمەلایەتى بى، رەخساندى دەرفەتى يەكسان بى بۆ هەموو چين و تويزهكانى كۆمەلگە، بۆيە لەو چوارچۆويه يان تايبەتمەندى نەبى، يان بۆ هەمووان بى، بۆيە بە پرواى من ئەم برگەى دووهمە نەمىنى باشتره، سوپاس.

بەريز د.يوسف محمد صادق-سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عومەر نوقتەى نيزامىيە؟

بەريز عمر عيناپەت:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئيمە بەپىي پەپرەو پيوسته برگە بە برگە موناقتەشە بکەين، و دوينى دەنگمان دا.....

بەريز د.يوسف محمد صادق-سەرۆكى پەرلەمان:

مادده بە مادده.

بەريز عمر عيناپەت:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

.....ئىستا ئيمە (۳) دەقيقە كەمە بۆ ئەوهى لەسەر هەردوو برگەكە قسە بکەين، ئەگەر بكرى برگەى

يەكەم (۳) دەقه، برگەى دووهم (۲) دەقه.

بەريز د.يوسف محمد صادق-سەرۆكى پەرلەمان:

بەريز كاك عومەر بە پىي پەپرەوى ناوخۆ پرۆژه ياساكان و راپورتى ليژنەكان مادده بە مادده موناقتەشە

ئەكرى، و مادده بە مادده ئەخریتە دەنگەوه، نەك ئەوهى بەريزت باسى ئەكەى برگە بە برگە.

بەريز عمر عىناپەت:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

مەبەستەم (۳) دەقەكەيە، كەمە بۇ ھەردوو بېرگەكە.

بەريز د.يوسف محمد صادق-سەرۆكى پەرلەمان:

تا ئىستا ھىچ ئەندامىكى پەرلەمان (۳) دەقەكەشى تەواو نەكردوو، فەرموو كاك بىستون.

بەريز بىستون فائق:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى قسەكانى كاك (ئومىد و رابوون و بەھزاد) ئەكەم كە دويىنى كىردىان، لە راستى دا لەگەل ئەووم بېرگەى دووم كە ئەللى (ووزارەتى خويىندى بالاً دەسلەللى پىدانى تايبەتمەندى ھەيە)، لابرى، ھىز كەسىك دەسلەللى ئەووى نەبى، دامەزراو و دەزگاي جۇراو جۇرى تايبەت ھەيە لە وللى ئىمە، شەرىكاتى تايبەت ھەيە، نابى رېگە بدەين زانكوى تايبەتەش ھەبى، نابى ھىچ كەسىك ئەو دەسلەللى ھەبى تايبەتمەندى بە زانكوكان بدات، سوپاس.

بەريز د.يوسف محمد صادق-سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دكتور فرسەت.

بەريز د.فرست صۇقى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پىم وايە لەو گفتوگويانەى كىردمان چ لە ناو ھۆل، چ لە دەروە، ھەموومان رېكىن كە زانكوى كوردستان بگەرپتەوە ناو سىستەمى ووزارەتى خويىندى بالاً، لىرەو ئەو ئامانجەى قوتابيان خويىشاندىان كىردوو، ئەو راپورتەى لىژنەى پەرورەدە و لىژنەى ياساي لەسەرى كىرد، ھاتە دى، بەلام بۇ ئەووى بتوانىن ھەموومان بە يەكەو دەنگ بۇ ئەو تەعدىلە بدەين و لەسەرى رېكىكەوين، پىم وايە بوونى ئىستىسنا لەسەر ماددەيەك حالەتتىكى تەبىئە، لادان نىيە لە قاعىدەى قانونى، مەسەلەن كاتى بە شىوہەكى گشتى ھەموو زانكوكان خراونەتە ناو سىستەمى ياساي ووزارەتى خويىندى بالاً، ئەكرى لەبەر ئەو زروفەى كوردستان، بۇ نمونە لە شوپىنىك، زانكويەكى نوئى ئىستىجداش ئەكرى، لە راپەرپىنە، لە ھەر شوپىنىكە، بە جۇرىك لە جۇرەكان ئىھتىمامى زياترى پى بدرى، تايبەتمەندى پى بدرى، بەلام ئەو تايبەتمەندىيە ووزارەتتىك و ووزىرىك بىدات باشترە يان (۲۲) ووزىر بىدات لە ئەنجومەنى ووزىران؟ بەجۇرىك لە جۇرەكان لەوانەيە لە رپوى پەرەپىدان، لە رپوى ئاودان كىردنەووى ئەو زانكويە پەيوەندى بە تەختىوہ ھەبى، بە شوپىنى ترەو ھەبى، بۇيە پىم باشە خالى دووم، يان بېرگەى دووم لە ماددەى يەكەم بەو شىوہە بىت (ئەنجومەنى ووزىران بە رپنمايى بۇى ھەبى تايبەتمەندى بدات بە ھەريەك لە زانكوكانى كوردستان)، ئەووش بە شىوہەيەك لە شىوہەكان ھەم ھىچ كىشەيەكى قانونى تىدا نىيە، ھەم ئەو جۇرە سازانەش كە ئىمە لەمىژە گفتوگوى لەسەر ئەكەين دروست ئەبى، بەراستى پىشم وايە ئىمە ئەگەر بمانەوى دللى قوتابىەكانى

خۇمان خۇش بىكەين، بەۋە دۇيان خۇش ئەبى كە لەسەر سىغەيەك رېك بىكەوين، بۇيە تەمەنا ئەكەم ھەم لە ۋوۋى ئەۋەى ياساىى ترە ئەنجومەنى ۋەزىران بىكات، چۈنكە كاتى كە ئەنجومەنى ۋەزىران سەلاھىەتى ئەۋەى ھەيە ئىستىجداسى جامىعات بىكات، ۋاتە بىپارى كىردنەۋەى زانكۇيەكى نوئى بدات، دەسلەتتى ئەنجومەنى ۋەزىران بى، ئەى چۈن پىدانى تايبەتمەندى لە دەسلەتتى ئەنجومەنى ۋەزىران ئەبى؟ بۇيە ۋاباشە تايبەتمەندىيەكەش لە دەسلەتتى ئەنجومەنى ۋەزىران بى، سوپاس.

بەرىز د.يوسف محمد صادق سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك صالح فەقى.

بەرىز صالح فەقى:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من سەبارەت بە ماددەى يەكەم پىشتىۋانى لە بەرىز كاك سالار محمود ئەكەم، ۋ سەبارەت بە خالى (۱۷) پىشنيار ئەكەم خويىندى بالاي بۇ زياد بىكرى، لە خالى دوۋەم بۇ رىز گرتن لەو خويىندىكارانەى كە خۇيان ماندوو ئەكەن پىويستە سەرجمە زانكۇگان يەك جۇر تايبەتمەندىيان ھەبى، ۋ يەك جۇر رىنمايىيان ھەبى، تايبەتمەندى بە تەنيا زانكۇيەك دوۋ لايەنى ھەيە، يەك نادادپەرۋەرىيە لە نىۋان زانكۇگان دروست ئەكات، دوۋ، رىز نەگرتنە لە ماندوو بوۋنى خويىندىكاران ۋ نەرخساندى دەرفەتى يەكسان، بۇيە يەك جۇر تايبەتمەندى ھەبى، ۋ لە ژىر چەترى ۋەزارەتى خويىندى بالاي بى، سوپاس.

بەرىز د.يوسف محمد صادق سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دىكتور سىراج.

بەرىز د.سراج شىخ احمد:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا پىشتىگرى قسەكانى كاك شوان ۋ دىكتور فرست ئەكەم، لەبەر ئەۋەى گومان لەۋە نىيە رەزامەندى دەرجوۋن بۇ ھەر زانكۇيەك ئەبى رەزامەندى سەرۋكايەتى ئەنجومەنى ۋەزىرانى پى دەرىجى، جا ئەۋە ئەپرسە ئايا ۋەزارەتى خويىندى بالاي دەسلەتتى ئەۋەى ھەيە زانكۇى ئەھلى لاي خۇيەۋە رەزامەندى بدات؟ كە ناتوانى رەزامەندى بدات بە ھىچ زانكۇيەك بۇ پىدانى مۇلەت، يان بۇ دەرجوۋاندى، ئەى چۈن ئەتوانى تايبەتمەندى، مەبەستەم ۋەزارەتە، چۈن ئەتوانى تايبەتمەندى بدات؟ ۋەكو دىكتور فرست باسى كرد، كەۋاتە تايبەتمەندى ھەسرە لەسەر ئەنجومەنى ۋەزىران، پىشنيار ئەكەم با ۋەزارەتى خويىندى بالاي ھەر تايبەتمەندىيەكى بوئى با داۋا لە سەرۋكايەتى ئەنجومەنى ۋەزىران بىكات، دوۋەم، ئسول ۋايە ھەر ياسايەك ھەموار بىكرى بۇ ھەر دەستە ۋ ۋەزارەتلىك ئەبى لايەنى پەيوەندىدار كەسانىكى يان كەسىكى پىسپۇر ۋ شارەزا لىرە حزوورى ھەبوايە، لەبەر ئەۋەى ياسايەك تەعدىل ئەكرى كەس لىرە نىيە بۇ ئەۋەى من پىرسىارى لى بىكەم، ئەپرسەم لە لايەنى پەيوەندىدار ئايا بۇ ئەۋەى ياسايە تەعدىل ئەكات؟ كىشەكانى چىيە كەگەل ئەۋە ياسايە؟ ئايا لە ئەرزى ۋاقىع تەرىق نابى كە چەندىن سالە ئەۋە ياسايە جى بەجى كراۋە ۋ ئىشى

لەسەر ئەكرى؟ ئەبوابە كەسك هەبوابە وەلامى بەدائنايەو وە ليرە، دكتور شرين و دكتور فرست شتەكانيان زۆر بە جوانى باس كرد، دريژى ناكەمەو، سوپاس.

بەريژ د.يوسف محمد صادق-سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك سۆران.

بەريژ سۆران عمر:

بەريژ سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە راپۆرتى ليژنەى ياساى، ماددەى يەكەم، بېرگەى دوووم، منيش ھاوړام لەگەل ئەو ھاوړپيانەم كە ئەو تايبەتمەندييە وەزارەت نەيدات، ئەنجومەنى وەزيران بيدات، سوپاس.

بەريژ د.يوسف محمد صادق-سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ئەنور.

بەريژ انور قادر:

بەريژ سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى يەكەم، بېرگەى يەكەم، مادام گشت زانكۆكان ليكدراون بە وەزارەتى خويندنى بالآ و تويزينهو وەكو ستاندارديكى جيهانيش زانكۆكان شيواز و ئسولى خوڤان هەيه بۆ بەرپوئەبردن و كار كردن بە پيى ياسا وەكو قاعيدەيهكى گشتى، بۆيه منيش بېرگەى دوووم بە زياد ئەزانم، پيشنيار ئەكەم لابرى، سوپاس.

بەريژ د.يوسف محمد صادق-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عەباس.

بەريژ عباس غەزالى:

بەريژ سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگيرى رەئى كاك رابوون ئەكەم، دەزگا بكرى با ناوهند، پشتگيرى رەئى دكتور فرست و دكتور سراج ئەكەم، بەلام لە كولى بابەتەكە كە قسە بكەين دوو شت بۆ مە هاتينه، ئيمە هەموو پەرۆشين ئاستى زانست بچيتە سەر، لەوەى ليژنەى پەيوەنديدار باسى كرد ئاستى زانستى زانكۆى كوردستان ئاستىكى باشە، و ئاستى خويندنى بە داخووە جيگەى داخىكى گەورەيه لە زانكۆكانى حكومى ئاستيان نزمە، ئيمە ئەبى ئەو رېگەيه والى بكەين كە بە باشى بېرپين، بۆ ئەوەى ئاستى زانست بەرەو سەرەو بچيت، باسى ئەكەين باسى دەسەلاتىك ئەكەين، ئەمەوى لەسەر دەسەلات قسان بكەين كە چۆن بى؟ باسى كۆمەلگايەكى ديموكراسى ئەكەين، بەلام لە ئەرك و ماف باسى تەتبىقى جەواميعى نيزامىكى سۆسياليسى ئەكەين، خويندنى لە هەموو ولايتىكدا تا ئەو كاتەى ئيجبارييه شەشى ئامادەييه بەلاشە بۆ هەموو خويندكارىك ماف و ئەركىكە، بەلام بۆ ئاستىكى تر خويندنى بەلاش دەبىت بە پارەيهكى رەمزي بىتن ئينجا تايبەتمەندى بدرىت بۆ قوتابيانى كورى شەهيد، پيشمەرگە، بريندار، ئەوانە بەلاش بىتن، ئينجا ماف و ئيمتيازاتيان دەبىت، دەبىت

ئىمە رەجىۋى تايىبەتمەندى ئەو زانكۆيانە بىكەين كە ئاستى عىلمىيان بەرەو بەرز دەچىتەن و، ئىمەش ياسايەك دەرەنەكەين كە وەكو ياساكانى پىشووتر كاردانەووە رەنگى سىياسى تىبىكەوئىت بۇ پىشېردى ئاستى خوئىندەن و زانست و مەعريفەت بىت بۇ ئەوۋى لە داھاتوودا زەرەر لە عىلم و مەعريفەت و ئەوۋى دوا رۇژمان نەدەين، لە گەل رېژمدا.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك قادر فەرموو.

بەرپىز قادر ئۆتمان:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددە (۱) بىرگە يەكەم ھىچ قەسەيەكەم نىيە، سەبارەت بە بىرگە دووم لە راستىدا پىدانى تايىبەتمەندى بەو شىۋە كە ھاتووە بەخشىنى ئەو دەسەلاتە بە ۋەزىرى خوئىندىن بالە بۇ ئەوۋى كە تايىبەتمەندى بەخشىت بە زانكۆيەك لە زانكۆكان كە لەۋىدا ھاتووە زانكۆكان بەراى من ئەمە خەسلەتى قانونى لە دەست دەدات، چۈنكە بە عام و مۇجەپەد نىيە راستە ناۋى ھىچ شەخسىكى مەعنەۋى يان سىرۋىتى بە دىارى كراۋى نە ھاتووە، بەلام لە ئەساسدا سىقىۋى ۋەزىرى خوئىندىن بالە ئىسناد دەكاتە سەر ئەم دەقە قانونىيە بۇ دەرگردى بىرپارىك كە زانكۆيەك يان دوو زانكۆ جىا بىكاتەۋە و تايىبەتمەندىان پى بەخشىت بەدەر لە زانكۆكانى دىكە، كەۋاتە ئىمە لىرەدا ئەو غايە كە بە حىساب قانونەكە لە پىناۋدا ھەموار دەكرىتەۋە نەھىشتى تايىبەتمەندىيە، بۇيە لەو بىرگەيەدا تەنيا قانونەكە ۋەك خۇى ھىلراۋەتەۋە تەنيا لە بىرگە يەكەمى ئەسلى قانونەكە ئەوۋە لادراۋە كە سەرۋكى ئەنجومەنى ۋەزىران يان زانكۆى كوردستان كە بە بىرپارى ئەنجومەنى ۋەزىران دروست دەكرىت تايىبەتمەندى خۇى دەپارىزىت ھىچى دىكە نەھىلراۋەتەۋە، بۇيە من پىموايە كە تايىبەتمەندى ئەگەر ۋەزىرى خوئىندىن بالە بىبەخشىت يان سەرۋكى ۋەزىران بىبەخشىت يان ئەنجومەنى ۋەزىران بىبەخشىت ھەر تايىبەتمەندىيە ھىچ لە بابەتەكە ناگۇرپىت، چۈنكە ئەمە ھىچ گۇرئانكارىيەك دروست ناكات، بۇيە من لەگەل لادردى ئەو بىرگەيەدام و ھەر پەيوەست بەو بابەتە من پىموايە حكومەت و ۋەزارەتى خوئىندىن بالە سەرگەۋتوۋ نەبوۋە لە دارپشتى سىياسەتىكى گشتىگر بۇ خوئىندىن بالە و توئىزىنەۋە زانستى لە رابردوودا لەبەر ئەۋەى ئىمە دەبىنەن كە نە لە ھۆلى ۋانە وتندا ۋەك پىۋىست نىيە و نە پىداۋىستى خوئىندەن و نە لە بەشە ناۋخۇبىيەكاندا، ئىمە كۆمەلىك خوئىندكار ھەيە كە لەدۋاى دەرچوونى لە دواز دەپەمى ئامادەيى نمرەكەى شمولى ھىچ كامىك لە زانكۆ و پەيمانگانا ناكات ئەمانە كورۇ كچى خەلكى ھەژارن لە ھەمان كاتىشدا پارەيان نىيە لە زانكۆ نا حكومىيە ئەھلىيەكاندا بچوئىن، بۇيە ئىمە دەبوايە كەۋا بەراستى كارمان بۇ ئەۋە بىكردبايە كە مەرجىك دانرابا لە لايەن ۋەزارەتى خوئىندىن بالە بۇ ئەۋەى لە زانكۆ و پەيمانگانا ئەھلىيەكان كورۇ كچى خەلكى ھەژار بە تايىبەت ئەۋانەى كە مەسدەرى دارايى بىزىۋى زىيانىان نىيە، موۋجەيان نىيە يان سەرچاۋەيەكى سەرەكى زىيانىان نىيە بى بەرامبەر ۋەرگىرابان بۇ ئەم مەبەستەش زۆر ئاسانە كە تۆ ئەۋە جىا بىكەيتەۋە، بۇيە

ئەگەر قانۇنەكەش بەو شېۋەپە ھەموار بىكرىت لە راستىدا ھەموار نەكردن و ھەموار كردنى ھەر وەكو يەكە، ھەر وەكو دەقە ئەسلىيەكەپە، بۆپە ئەم دەقەى كە خوئىندكارەكان لە پىناويدا داواى ھەموار كردنىان كرددو ھىچ لە بابەتەكە نا گۆرپىت لەوانەپە ئەم سال ھىچ ئىشكال نەبىت، بەلام لە سالى داھاتوو بە ھەمان شېۋە ئەم گرىفە روو بە روويان دەبىتەو و، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خاتوو فىان فەرموو.

بەرپىز فىان عباس:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

نيسبەت خالا ئىكى ئەز دى دوو پرسىارا ئاراستەى ليژنا ياساى كەم ھىقىدارم بۆ من روون كردنەو ھەكى بدن، نيسبەت سەنتەرپىن حكومى و نە حكومى نزانم يەعنى يا وازح نينە ئەگەر سەنتەرپىن نەحكومى بن چەوا دكەفیتە بن دەسەلاتا وەزارەتا خواندنا بالا، ریز كرنا فان زانكویا يەعنى ژمارەپەكا زانكویا ھاتینە ریز كرن دگەل ژمارەكا سەنتەرا ئەگەر دەقەرەك پىتقى ھندى بۆ زانكویەك لى بىتە دامەزراندن يان كارى ھاتپە كرن زانكویەك ل وى دەقەرئى بىتە دامەزراندن يەعنى دقیت بزفرینە ياساى و ياسا بىتە تەعدیل كرن تاكو ئەو زانكویە بىتە دامەزراندن، يەعنى ئەز نزانم ئەقە برەئىا من ئەگەر ھۇسا بىتن دى دەم گەلەك چىپتن ژبەر كو ھەتا خواندنا ئىكى بۆ پرژەى بىتە كرن و دىقدا يەعنى بۆ نمونە ئەم دى بىژین نووكە دبىت كار بىتە كرن كو زانكویەك لدەقەرە ئاكرى بىتە دامەزراندن ئەگەر ئەف قانۇنە ھاتبىتە پەسەندكرن يەعنى دامەزراندنا وى زانكویى دى چەند فەكیشیتن ھەتا بابەت بكەفیتە قالبەكى ياسايدا، نيسبەت خالا دووى ئەز بخو ژی دگەل ھندى مە يان بىتە لادان يان ژى جقاتا وەزيران دەسەلاتا پىداننا تايبەتمەندى ھەبىتن و پشەفانى ل مامۇستا (انس) و دكتورە (شرین) و دكتور (فرست) دكەم و، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز مامۇستا حسن فەرموو.

بەرپىز حسن صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من كاك (بىستون فايەق) كردى، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك شوان فەرموو.

بەرپىز عمر مصطفى باوھمير (د.شوان قەلا دزەبى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وہلا پیم باشبوو وەکو ئیعتیباریک بۆ لیژنە ی پەرورەدە و خویندنی بالآ بەرپزتان بانگەیشتی وەزیری خویندنی بالآ تان بکردبایە، چونکە زۆربە ی ئەو پرسیانە ی کە ئیستا نە هاتووە خەلەلیان هەییە، لە سەرەتاشەووە ئەو دۆخە ی کە ئالۆز بوو لەسەر کردنەووە ی بەشی پزیشکیبوو لە زانکۆ ی کوردستان، بەلام لیژە هیچ نامازەییەکی پینەکراوە کە ئەو بە هیچ شیۆهییەکی نابیت دووبارە بییتەووە، زانکۆکان لە رووی یاساییەووە هەموویان یەکسان کە سەر بە وەزارەتی خویندنی بالآن، پیدانی تایبەتمەندی بە زانکۆییەکی هەمان کیشە ی رابردوو دووبارە دەکاتەووە و پیشیل کردنی شە بەرامبەر بە زانکۆکانی تر، دەگریت ئەو تایبەتمەندییە ئەو بیت کە نەهەجی ئەو زانکۆییە بەس بە ئینگلیزی بیت یان بە فەرەنسی بیت یان بە شتیکی تر بیت، بەلام ئەفزەل کردنی پیدانی تایبەتمەندی تایبەت بەرزکردنەووە ی لایەنیکیە و نزم کردنەووە ی لایەنیکی ترە، زانکۆ ئەهلییەکانیش پێویستبوو بە شیۆزیک لە شیۆزەکان لە برگیە دوو م ماددە ی (۱) ئەمە...

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

یاساییەکی تایبەتی هەییە بەرپز دکتۆر شوان قەلادزەیی جەنابت دەبیت ئاگاداریت زانکۆییە ئەهلییەکان یاساییەکی تایبەتی هەییە، سوپاس، سەبارەت بە ئامادە بوونی وەزیری خویندنی بالآش نووسراومان ئاراستە ی ئەنجومەنی وەزیران کردوووە بۆ ئەووە ی ئامادە کۆبوونەووە کە بن، بەلام بەداخەووە ئامادە نەبوون، بەرپز کاک عمر فەرموو.

بەرپز عمر عینایەت:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

من پشتگیری قسەکانی دکتۆر (شوان) دەکەم هەرچەندە جەنابت جەواب دایەووە کە دەبویە وەزیری خویندنی بالآ لیژە بویە ئەمرو، هەرۆهەا دەرگا سەرۆکی زانکۆ ی کوردستان لیژە بویە ئەویش بۆ ئیمە روون کردنەووە ی بەدایایەووە بۆ ئەووە ی بزانی ئەم زانکۆییە چییە و ئەم کیشە گەرەییە بۆ ئیمە دروست کردوووە، سەبارەت بە برگیە یەکەم وشە ی نا حکومی هاتوووە و نا حکومی زیادەییە، چونکە بە پی یاساکە خوشی یەکی دەستەو ناوەندی تیدا نییە کە نا حکومی بیت ئەو نا حکومییە پێویستە لایریت لەبەر ئەووە ی وەکو جەنابت باس کرد زانکۆ ئەهلییەکان نا حکومی یەعنی ئەهلی لیژە ئەو نا حکومییە هەر لە ئەسلی یاساکە بە هەلە هاتوووە بەرای من پێویستە نا حکومی هەلبگریت، سەبارەت بە برگیە دوویمیش ئەم کیشەییە لە سەرەتاوە کۆمەلێک خویندکار هاتنە لای ئیمە بۆ ئۆفیس سلیمانی، لە ئۆفیس سلیمانی نووسینگە ی سلیمانی پەرلەمان ئەوان هەدەفیان ئەو بوو کە نابیت کولیزی پزیشکی بکریتەووە، لەبەر ئەووە ی کولیزی پزیشکی پەيوەندی راستەوخۆی بە مرۆفەووە هەییە، من بۆ خۆم لە وەلامدا پیموتن کە هەموو کولیزەکان پەيوەندی راستەوخۆیان بە مرۆفەووە هەییە بۆ نموونە کاتیکی تۆ یاساییەکی نا تەندروست تەخەرۆجی پیدەکە ی لە کولییەکی ئەو کاتە کۆمەلگا تیک دەدە ی، کاتیکی حاکمیکی خراب بیت خوا نەخواستە کۆمەلگا تیک دەچیتن مامۆستایەکی بە هەمان شیۆ کاتیکی پزیشکیکی هەلە دەکات لەوانەییە مرۆفیک

بكوژرئيت، به لّام كاتيڭ ئەندازيارئڭ هەلّە دەكات لەوانەپە هەزار كەس بكوژرئيت، سەدئڭ برووخئيت كارەساتئڭ دروست دەكات لەبەرە ئەوە يان نابئيت كوليژى ئەهلى هەبئيت لەو وڵاتە يان كوليژى ئەهلى هەبوو دەبئيت بە پئى ستانداردە عالەمىيەكان بەو ستانداردانەى وەزارەتى خوئندنى بالّا دايدەنئيت دەتوانئيت كوليژى پزىشكى بكوژتەو، ئەمە زۆر گرینگە ناكريئ كوليژئڭ بە تەنيا جيا بكوژتەو لە هەموو كوليژەكانى ديكە، بۆچى كوليژى ئەندازيارى ئەهلى هەبئيت بە لّام كوليژى پزىشكى ئەهلى نەبئيت، كوليژى ئەندازيارىش پەيوەندى بە خەلگەو هەپە كوليژەكانى ديكەش بە هەمان شئو پەيوەنديان بە ژيانى خەلگەو هەپە ئەمە زۆر گرینگە ئيمە لئڭدانەو بە بۆ بکەين، سەبارەت بەو كوليژى پزىشكى بۆ نموونە لە زانکۆى حكومىيەكاندا نمرەى بەرز وەردەگرئيت كوليژى پزىشكى پئويستى بە سئ ماددە هەپە پئويستى بە (ئىنگليزى) هەپە پئويستى بە (كىمىاء و فيزياء و ئەحىاء) هەپە ئەگەر لەمانە نمرەى باشى هئنا و ئەگەر لە كوردى و عەرەبى و لە ئاين و لەمانە نەهئنا كوليژى ئەهلى دەتوانئيت وەربگرئيت لەبەر ئەو بەرپاى من تايبەتمەندى نەدرئيت بە هئچ زانکۆپەك ئەگەر درا بۆ هەموويان بئيت، بە لّام دەكرئيت كوليژى پزىشكى كەسى بە سەرکەوتوو وەربگرئيت بەمەرجئڭ ئەو ماددانەى كە پەيوەنديان هەپە بە كوليژى پزىشكىيەو سەرکەوتوو بوو تئيدا نمرەى باشى هئنا و وەزارەتى خوئندنى بالّا...

بەرپز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

دەست خۆش كاك عمر كاتەكەت تەواو بۆ.

بەرپز عمر عيناپەت:

كەواتە وتم بەش ناكات تەواوم نەكرد.

بەرپز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

بەس بۆ تۆ بەشى نەكرد، سەيرە؟

بەرپز عمر عيناپەت:

ئاخر من شتم پئبوو.

تەبەن بەشئىكى ئەوەى كە جەنابت باست كرد حەزم نەكرد قەتعى بكەم، بە لّام ئەوەى كە باست كرد لەسەر كوليژى پزىشكى ئەهلى يان كوليژى ئەندازيارى ئەهلى ئەو پەيوەندى بە ياساى زانکۆ ئەهلىيەكانەو هەپە پەيوەندى بەم ياسايەو نئيه، بە لّام سئ دەقەكەى خۆت قسەت كرد و ئەگەر پەيوەنديشى بە بابەتەكەو نەبئيت فەرموو كاك مەردان.

بەرپز مەردان خدر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دياره پرۇژى ھەمواركرنا قى ياسايى لسەر داخوазى و ژ ئەنجامى خۇپيشانندانىت قوتابىيت كوليژىت پزىشكى بوون ل ھەريما كوردستانى، تەبعەن داخوазى و خۇپيشانندانىت كوليژىت پزىشكى لسەر فەكرنا كوليژا پزىشكى بۇ ل زانكۇيا كوردستان، ل برگا ئىكى وەختى ئەم دەين زانكۇيا كوردستان زومنى زانكۇيت حكومى و ل چوارچۇقى وەزارەتا خواندنا بلند دەهژميرين يەنى ئەو ھەدەفا قوتابيا وەكو دكتور (فرست) ئىشارەت پىداى تەحقيق بيت، واتە دى بيتە زانكۇيەكا حكومى بى تايبەتمەندى، يەك ئەگەر كوليژا پزىشكى ھەبىت وەرگرتنا قوتابيان ل كوليژا پزىشكى لىدىف سيستەمى وەزارەتا خویندنا بلند و سيستەمى زانكۇ لاین بيت، واتە قوتابى بچى نمرە ل ھەر زانكۇيەكا دى يا پزىشكى دپتە وەرگرتن ل زانكۇيا كوردستانىش بەھمان نمرە دى ھیتە وەرگرتن خۇ ئەگەر بيتە زانكۇيەكا تايبەت زانكۇيەكا ئەھلى لىدىف ياسايى وى دەمى مافى فەكرنا كوليژا پزىشكى نابىت، خالا دووى كو پرۇژە ياسا پىخەمەتى ھاتىيە پىشكەش كرن ئەو تىبىنى لسەر ھندى ھەبوو كو فەرمانەكا ئەنجومەنى وەزيران يا ئىنايە دناف ياسايا وەزارەتا خویندنا بالادا لپرە وەكو من گۇتى وەختى زانكۇيا كوردستان دپتە ژماردن ئەف فەرمانە يان كو ئەف تايبەتمەندىيەش نامىنىت، ژبەر ھندى لپرەدا ئەز پىشنياردەكەم وەكو ریز گرتنەكيش ل رەنيا حكومەتى ل داخوазيا حكومەتى پىشنيارەكا دكتور (فرست) وەختى دپىژىت ئەنجومەنى وەزيران ئەو دەسەلات ھەبىت كو تايبەتمەندىيى بدەتە ھەر زانكۇيەكى وەختى دپىژىت ھەر زانكۇيەكى ھىچ مەبەست زانكۇيا كوردستان نىيە...

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

دەست خۇش، كاتت تەواو بوو.

بەرپىز مەردان خدر:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان، من ئەندامى ليژنەى پەرورەدم ھەندىك لە ئەندامانى ليژنەى پەرورەدە زياتر لە (۱۵) دەقە قسەيان كرد، بەس (۱۰) سانى بدە بە من با تەواوى بكەم، پىشنيارا من ئەو كو ئەنجومەنى وەزيران دەسەلات ھەبىت تايبەتمەندىيى بدەتە ھەر زانكۇيەكى و دبىت ئەف دەسەلاتە براويز و ھەما ھەنگى دگەل وەزارەتا خویندنا بالا بيت و، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپىز دكتور عزت فەرموو.

بەرپىز د.عزت صابر:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان، بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، سەرنجتان بۇ دوو تىبىنى و مولاھەزەى پۇلىك لە پۇلەكانى زانكۇى كوردستان رادەكيشم، خۇيان دەلئىن بەشكى زۇر لە دەرچووانى زانكۇكە لە پۇستى بەرزىن و خاوەن برپارن لەو كۇمپانيا گەورانەى كە لە كوردستان كاردەكەن وەك (ئىكسۇن مۇبيل) و (شىفرۇن) و (كۇرەك تىلىكۇم) و (U.N) و چەند شوينىكى تر، خالىكى تر دەرچووانى زانكۇكە بوونەتە ھۇكارىك بۇ

كەم كوردنەۋەدى قورسايى لەسەر شانى حكومەت، چونكە زۆربەيان لە كەرتى تايبەت كاردەكەن، لە ھەرئىمى كوردستان دوو سيستەمى خويندن ھەيە كە يەكئىيان ئەھلى و ئەۋەدى تر حكومىيە، سيستەمى سىيەم نىيە لە نىوانيان كە حكومى و سەربەخۆ بىت، بۆيە لە لايەكى تىرشەۋە بە راستى ئەمە ئىشى حكومەت نىيە خويندكار تەخەروج پى بكات بە پارە و بودجەى حكومەت و تەشجىعى بكات بچپتە كەرتى تايبەت، ئەۋە ئىشى زانكۆى ئەھلىيە ئەمە بكات، ھەموو لەگەل ئەۋەداين ئاستى خويندن بۆ ھەموو زانكۆكانى كوردستان بەرز بىت، بۆيە پىشنيار دەكەم تايبەتمەندى تەنيا بۆ يەك زانكۆ نەبىت، ئەگەر دەمانەۋىت كەسانى زۆر پروفىشيوئال بۆ كەرتى تايبەت و حكومەت پى بكات لە داھاتوودا و حوكمرانى لەم وئاتە گەشە پىبدرىت با كەرتى تايبەت بكات با ناۋى زانكۆى ئەھلى بىت، ئەگەر نا، با لە ژىر چەترى ۋەزراھتى خويندنى بالئا بىت، ئەۋەدى كە ناۋى حكومەت بىت، زۆر سوپاس.

بەريز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك فەمان فەرموو،

بەريز فەمان فيصل سليم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەزىش ھەر دى ژ ھنى دەست پىكەم كو ئەفەرۆكە ئەز دبىنم نەقسەك يا ھەى ژ ئەگەرى ھندى كو نوئەرى ۋەزراھتا خويندنى بالئا يان كو ۋەزىرى خويندنا بالئا حازر نەبىيە، بەلكو ئەقى ياساي پەيوەندىيەكا راستەوخۆ يا ب وانا ھەى و ل تايبەتمەندىيەت وانه و ئەو دا شىن كەلئىن يان كىم و كاسىين ئەقى تەشىئا ھە بۆ مە ديار كەن يان ئەم داشىين ھندەك پرسىيارا ئاراستەى وانا بكەين، ھەروەسا پشەقانىي ل ئاخفتنىت ﴿د. فرست﴾ دكەم، چونكى ئەنجومەنى ۋەزىران دەسەئاتا ئىستىجداسا زانكۆيا ل ھەريما كوردستانى ھەى، ھەر ديسان ئەنجومەنى ۋەزىرانىش دىشىت ئەۋى تايبەتمەندىي بەدەتە ھەر زانكۆيەكا كوردستانى، سوپاس.

بەريز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، د. شىركۆ فەرموو،

بەريز د. شىركۆ جودت مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ئىشكالىيەتى برگەى يەكەم لە خالى ژمارە ﴿١٧﴾، سەبارەت بە ئىشكالىيەتى دەزگا يان ناوھند بىت، پىشنيار دەكەم بلىين ھەر دەزگا و ناوھنديكى دىكەى حكومى بۆ ئەۋەدى كە ئەگەر مئەسەسە بوو، بلىين دەزگا و ئەگەر ناوھندىش بوو بلىين ناوھند، سەبارەت بە ئىشكالىيەتى ئەۋەدى كە ۋەزراھتى خويندنى بالئا ئەو تايبەتمەندىيە بەداتە ئەنجومەنى ۋەزىران يان ئەنجومەنى ۋەزىران لە سنوورى سيستەمى ۋەزراھتى خويندنى بالئا بىدات، ديارە ھەر زانكۆيەك كە نەۋەى بىت، لە موعاناتى كلاسىك و تەقلىدى سيستەمى خويندنى بالئا يە لە ھەرئىمى كوردستاندا و دەستكەۋتى ئەم زانكۆ نەۋەىيەش دەرگەۋتوو، بۆيە بە برۋاى

من تايبەتمەندىتى زەرورە لەم قۇناغەدا بە تايبەتى بۇ ئەو زانكۆيانەى كە نەوعين و تەحەوليان پى دەكرىت بۇ ناو سىستەمى خويىندى باڭا، بۆيە پىم وايە ئەوۋى لىژنەى ياسايى كىردوويەتى شتىكى باشە، تايبەتمەندىيەكە ھەبىت، بەئام وەزارەتى خويىندى باڭا ئەوۋى ھەبىت كە بىداتە زانكۆى مەعنى، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سەپاس، د. شىركۆ فەرموو،

بەرپىز د. شىركۆ ھەمە امين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راستىدا پىويست بوو لايەنى پەيوەندىدار لىرە ئامادە بىت، بە برۋاى من ھەردوو لا لىرە بوونايە، نوينەرى ئەنجومەنى وەزىرانىش بە برپارى ﴿٢٩١٥﴾ زانكۆى كوردستانى پىوۋە بەستراوۋتەوۋە و وەزارەتى خويىندى بائاش كە بەشىك لە راكان بەرگىيە لەوۋى كە ئەو زانكۆيە بچىتە چوارچىوۋى وەزارەتى خويىندى باڭا، پىويست بوو لىرە بوونايە و پىويست بوو بە پىي ماددەى ﴿٥٣﴾ لە پىرەۋى ناوخۇ نوينەرى خويىندىكارەكانىش لىرە بوونايە، بەدەر لەمەش ھەست بەوۋە دەكرىت ھەژموۋنى لىژنەى ياسايى زۇر بە رۋنى ديارە، لەبەر ئەوۋى لە ھىچ شوينىك ئامازە بە راپۇرتى لىژنەى پەرورەدە و خويىندى باڭا ناكرىت و ھەموو وتوۋىژەكان لە چوارچىوۋى راپۇرتەكەى لىژنەى ياسايى قەتسىس كراوۋە، پىشنىار دەكەم وشەى دەزگا و ناوۋند ھەر وەكو كاك ﴿عمر و كاك شىركۆ جودت﴾ وتيان، پىشنىارى ئەوۋە دەكەم منىش، لە راستىدا ديسان ئەو دوو وتەيەى كە ھاورپىم ﴿د. عزت﴾ وتى ئەوۋى كە خويىندىكارانى زانكۆى پزىشكى و زانكۆى كوردستان، ھەلبەت ئەوانەى كە بەرگى لەمە دەكەن كە زانكۆگە بەو تايبەتمەندىيەى خۇى بىمىنىتەوۋە ئەو دوو تىشتەيان خستووتە روو، كە لە راستىدا من لە كۆبوونەۋى لىژنەى پەرورەدە و خويىندى باڭا كە بەرپىزان سەرۆكى زانكۆى كوردستان و ستافى تەدرىسى ھاتبوون، من ئەوۋەم وت و دووبارەى دەكەمەوۋە، ئەگەر ئەو شىۋازە لە مامەلە كىردن شىۋازىكى تەندروست و باشە و لە ئاستى زانستى بەرزەدەكاتەوۋە، كە دەرگەوت وايە، كەواتە رىگر چىيە لەوۋى كە بۇ ھەموو كوردستان نەبىت؟ رىگر چىيە بۇ زانكۆى گەرميان و راپەرىن و سلىمانى و زاخۇ و دھۆك و ھەموو زانكۆكانى كوردستان نەبىت، من ئەو قسەيەم وت و لىرەشدا دەليلمەوۋە، وتم ئەگەر نانىك ھەيە با ھەموومان پىكەوۋە بىخۇين و ئەگەر نىيە با ھەموومان پىكەوۋە برسى بىن، لەبەر ئەوۋە تايبەتمەندى بەھىچ زانكۆيەك نەدرىت و زانكۆ، زانكۆيە و ئەمە جىاوازى دروست دەكات، چ جىاوازى زانستى و چ جىاوازى چىنايەتى و چ جىاوازى ئايندەيى، ئايندەيى نەوۋەكان، لە ئايندەدا رەنگە بە نەتىجە بە قازانجى گروپىك بکەوۋىتەوۋە و بەزىانى كۆى كۆمەلگا تەواو بىت، لەگەل ئەوۋەدام كە بە راستى زانكۆكانى كوردستان ھەموو ئىستانداردىكى جىهانىان تىدا پەپرەو بىكرىت لە مامۇستا، و، و لە ھۆلى خويىندەنەوۋە، و لە بودجەوۋە، زۇرتىن لامەرگەزى ئىدارى بىدرىت بە زانكۆكان، بۇ ئەوۋى بتوانن، من ئىسا دەزانم زانكۆكانى كوردستان موعاناتى ئەوۋەيان ھەيە ناتوانن پاككەرەوۋە يان ستافىك دابىن بکەن، بۇ ئەوۋى بەشە ناوخۇيەكانىان بۇ پاك بکاتەوۋە، لە راستىدا لايەنگرى

ئەو دەم كە زۆرتىن دەسەلات بىدرىت بە زانكۆگان و لەگەل ئەو دەدا نىم تايبەتمەندى بىدرىت بە هيچ زانكۆيەكى ديارىكراو، ھەمووى لە چوارچىوۋى يەك جۆرە سىستەمدا بىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك فرحان فەرموو،

بەرپىز فرحان جوھر قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان سەبارەت بە بىرگەى دوو دەم، مەسەلەى تايبەتمەندى دان بە تەنيا يەك زانكۆ، من لەگەل ئەو دەدا نىمە يەك زانكۆ لە كوردستان تايبەتمەندى پىبىدرىت، بەلام زانكۆيەك ئاستى بەرز بىت، ماناى ئەو نىيە كە ئەم زانكۆيە ئاستى بەرزە واى لى بىكەين وەكو زانكۆگانى تر كە ئاستىان نزمە، غەدر لەو قوتابىيانەش دەكەين و بە شاھىدى ھەموومان ئەو زانكۆيە كوالىتەيەكەى بەرزە، واتە لەم مەبەستەدا دەمانەوئىت ئەو زانكۆيەش بگەيبنە ئاستى ھەمان زانكۆ نزمەگانى تر، باشە ئىمە ھەول بەدەين زانكۆگانى تىرىش ئاستىان بەرز بىتەو وەكو زانكۆيە و لەگەل ئەمەشدا ئەگەر ھەر تايبەتمەندى بىمىنىت و تايبەتمەندى لە لايەن ئەنجومەنى وەزىرانەو بىدرىت، بە تايبەتى ﴿كاك فرست و كاك سالار﴾ ھەردووگانى بۆچوونەگانىان لىك نىزىكە و دەنگ لەسەر ئەمە بەدەين، ئەنجومەنى وەزىران تايبەتمەندى بدات بە راوئىزو و ھەماھەنگى لەگەل وەزارەت، بەلام ئەوئى ﴿كاك سالار﴾ لە چوارچىوۋى وەزارەتى خوئىندى بالئا، مادام واىە لەم كاتە ئەنجومەنى وەزىران دەستى كراو نابىت كە تايبەتمەندى بدات، لەگەل ئەو دەداينە كە فروقاتى چىنايەتى لە كوردستان نەمىنىت، دادپەرورەى ھەبىت و ھەموو رۆلەگانى خەلكى كوردستان ھەقىانە لە ھەر زانكۆيەك بخوئىن، بۆيە ئەگەر تايبەتمەندى بىدرىت لە چوارچىوۋى ئەنجومەنى وەزىران بىت و ئەگەر نەمىنىت بۆ ھەموو لايەك وەكو يەك بىت، بەلام دەبىت ئەو بەزانين كە ئىمە ھەول دەدەين ئاستى زانكۆيەك كە بە شاھىدى ھەموو لايەك بەرزە بىھىنىنە خوارەو، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، خاتوو بىگەر فەرموو،

بەرپىز بىگەر د.شاد تالەبانى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لە راستىدا دەمەوئىت روونكردنەوھەيك بەدەم پىشتر، من دوئى پەيوەندىم كرد بە وەزىرى خوئىندى بالئا كە بۆچى حزورى نىيە لەم بابەتەدا كە پەيوەندىدار بە خۆيەتى؟ ئەو وتى من لە لايەن ئەنجومەنى وەزىرانەو ئەگادار نەكراوم كە لەم دانىشتنە ئامادە بىم و ھەتا سەرورەى خۆم ئاگادارم نەكات من ناتوانم ئامادە بىم لە ناو ھۆلى پەرلەمان، من دئىيام ھەموومان لىرە كە لە ناو پەرلەمانى كوردستان داين، ئەركى سەرەكىمان دانانى ياسايە، بۆ ئەوئى كە جىاوازيەگان و نايەكسانىيەگان نەھىلن يا خۆد ھەنگا و بەرەو كەمبوونەوئى ئەو جىاوازي و نايەكسانىيانە بنىين كە لە لايەن خەلكى كوردستان بە تايبەتى ئەوئى ئىستا

قسە لەسەر دەگەین کە توپزیکى ديارىکراوه کە خویندکاره کە هەمیشە دەنگیکى زیندووہ لە ناو کۆکمەلگاگەمان کەم بکەینەو، بۆیە لە روانگەى برەودان بە ئاستى زانستى زانکۆکانیش کە جىلى نوپى بە توانای جۆراوجۆر پيشکەشى کۆمەلگا دەگەن، دەبیت لەم ياساىەدا داکوکی لە تايبەتمەندى ئاستىکى يەکسان لە نيوان هەموو زانکۆکان بکەين بە بى جياوازی، بۆ هەموو ئەو زانکۆيانەى کە لە ژىر چەترى خویندنى بالآ دان، بۆیە بە راستى زانکۆ خۆى دەتوانىت خسوسياتىک لە بەرزى ئاستى زانستى بداتە خۆى و ئەم پيشکەوتنە لە شىوازی پيشکەش کردنى جىلىک بە ئاستى زانستى بەرز بداتە کۆمەلگاگەشى و حکومەت دەتوانىت بە بى جياوازی دەعمىکى گەورە بىت لە سەرخستنى ئەو ئاستەى هەر زانکۆيەکى هەريمى کوردستاندا، لە راستىدا مەلەگەل ئەوودا نىم ئەفزەلئىيەتى هىچ زانکۆيەک بدرىت بەسەر زانکۆيەکى تردا لە هەريمى کوردستان و پيمان وابىت زانکۆيەک هەيە لە هەريمى کوردستان دەبىت هەموو ئەو توانايانەى کە پىويستىيەتى بۆ پيشکەش کردنى جىلىک، پىى بدرىت، بەلام لە هەمان کاتدا زانکۆيەکى تر لە هەريمى کوردستاندا ئەو پىداويستايانەى خواستى مامۇستا و خویندکار و فەرمانبەرى ئەو زانکۆيە وەگو پىويست پىنەدرىت، ئىمە چەندىن زانکۆى تازەمان هەيە کە دئىيام کە ئەم زانکۆيانە پىداويستى زۆريان بەو هەيە کە ئىستا حکومەتى هەريمى کوردستان، بۆ ئەووى بگەنە ئاستى زانکۆکانى تر پيشکەشيان بکات، بەلام لە هەمان کاتدا ئەو قەيەرانى دارايى و کۆمەلە گىرۆگرفتى تر هەن کە نەتوانراوه هىچيان بۆ بکرىت، لە راستىدا مەلەگەل مانەووى تايبەتمەندىدا نىم لە ناو خودى ياساکەدا بۆ هىچ زانکۆيەک، بەلام ئەگەر بمانەويت لىرە بۆ ئەووى کە هەموومان بگەينە رايەک کە هەموومان کۆبکات و عەدالەت لە نيوان زانکۆ و خویندکاران بپارىزىت و مامۇستايانىش کە جياوازی نەهیلئىت، مەلەگەل ئەو رايەدام کە ﴿کاک سالار و براى بەرپىزم د. فرست﴾ تا رادەيک راکانىان لەيەکتر نىزىک بوو پيشکەشيان کرد، بەلام بە مەرجىک ئىمە بلئىن ئەنجومەنى وەزيران بۆى هەيە رىنمايى تايبەتمەند بداتە هەر يەک لە زانکۆکانى هەريمى کوردستان بە هەماهەنگى لە گەل وەزارەتى خویندنى بالآ لە چوارچىووى ياساى وەزارەتى خویندى بالآ و توپزىنەوى زانستى.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکى پەرلەمان:

سوپاس کاتەگەشت تەواو بوو، هىفاخان فەرموو،

بەرپىز هىفا حاجى مىرخان:

بەرپىز سەرۆکى پەرلەمان.

مەن پشتگىرى قسەکانى ﴿دکتۆرە شرىن و د. فرست و کاک مەردان﴾ دەگەم، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکى پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، خاتوو زولفا فەرموو،

بەرپىز زولفا محمود عبدالله:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە دىزى ھىچ زانكۆيەك نىن و ھىواى زۇرمان بە زانكۆى كوردستان ھەيە و ستايشى تواناكانى دەكەين، ئەوھى ئىمە و خويىنكارانى نىگەران كوردبوو لە كوردنەھى كۆلپىزى پزىشكى، مىكانىزمى خويىندنەكەى بوو كە نەدەگۇنجا لەگەل ستانداردى جىھانى و ھەروھە ياساكانى خويىندى پزىشكى لە ياساكانى وەزارەتى خويىندى بالاي ھەرىمى كوردستاندا، پىدانى تايبەتمەندى لەسەر ئەساسىك دەبىت كە ئەو زانكۆيە بەرزترىن رىكۆردى ھەبىت لە رىزبەندى زانكۆكانى تىرى ئەو و لاتەدا، بۆيە ھەر كاتىك لە ھەرىمى كوردستان زانكۆيەك تۈنۈپىنە ھەيەكى زۆر گرنگ يان داھىنانىكى تازەى كرد جىواوز لە زانكۆكانى تر، ئەوا ناراستەوخۇ دەمى زىاتر و گرنگى زىاتىرى پىدەدرىت و دەتوانىت تايبەتمەندىيەك بۇ خۇى بە دەست بەيىت، لەبەر ئەوھە تاكو خويىندى لە ھەرىمى كوردستاندا شىواوزى يان ئىدارەى خويىندىكە بە شىوھى وەزارەت بوو نەك سىستەم، پىويستە ھەموو دەزگايەكى خويىندى، چ ئەھلى بىت، چ مىرى بىت، لەزىر چەترى وەزارەتى خويىندى بالاي دابىت و ملكەجى ياساكانى وەزارەتى خويىندى بالاي ھەرىمى كوردستان بىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

خاتوو سەھام فەرموو.

بەرپىز سەھام ەمر قادر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەز پشەقانىا وى چەندى دكەم كو بەرزەھەندىا قوتابى و ئاستى زانستى بەيتە پاراستن، ديارە زانكۆيا كوردستان ئەو ئەرمانجىن بۇ ھاتىنە دانان بۇ سالىن بوورى بەجى ھىناينە، ئەو زى چونكە بودجەيەكا تايبەت بۇ ھاتىنە دانان، كەواتە لە قىرى ئەنجومەنى وەزىران پىتقىيە يان بىزىن حكومەت پىتقىيە فكر لە چارەيەكا دى بكات بۇ پىشخستنا ئاستى زانستى، ئەم لە دزوارەكىدا دەزىن پىتقىيە بە ھەندى دكەتن سەرچەم خويىندى بالاي و تۈپىنە ھەيەكى زانستى پىتقىيە پىشخستنىيە، كەواتە نە بەتتى زانكۆيەك يان تايبەتمەندى فى رەنگى بەيتەدان، دىسا ئەز دىبىز دگەل ھەموارىمە لە دىف دەقى لىزنىە ياساى تەنى دوو گۆرپىن تىدا چى ببن، يەكەم: پشەقانىا پىشنىارا بەرپىز (بەھزاد دەرويش) دكەم بۇ زىدەكرنا پىقا نا حكومى سەر خالا (۱۷) ماددەى (۱) بىرگەى (۱)، دىسا پشەقانىا كاك (رابوون) دكەم پەيھا دەزگا بىتە ناوھند يان ھەردوو پىكفە دەزگا و ناوھندەكانى خويىندى بالاي، ئەگەر لىزنىە ياساى رىكبخەن وەكو سىاغە، دىسان لە دووماھىكى ئەز سەرەنجا ئەندامىن پەرلەمانى بەرپىز بۇ خالەكى رابكىشەم سەبارەت بىرگا دووى وەزارەتى خويىندى بالاي دەسلەتى پىدانى تايبەتمەندى ھەى بە زانكۆكان، لە قىرى گەلەكا گرنگە ئەم تەركىزى سەر وەزارەتا خويىندى بالاي بکەين بۇجى؟ ئەف ئىشكالە ئەقۇرۇكە ئەم كەتىن تىدا كو وەزىرى خويىندى بالاي نەھاتىە، چونكى نقىسار ھاتبوو ناراستەكرن بۇ ئەنجومەنى وەزىران، كەواتە لە قىرى ئەگەر ھەر جارەكى ئەم پىتقىيە بىن وەزىرى خويىندى بالاي بەيت، پىتقىيە بچىتە ئەنجومەنى وەزىران، ئەنجومەنى

وہزیران فہرمانی بکاتن ووزیرا خویندنا بالا بھیتن، ئەفہ (۳۳) رۆژہ یان زیاتر ئیمہ لە ھێشیا وی چەندی کو جەواپیک بۆ ئیمہ بھیتن، ئەگەر ووزیری خویندنا بالا یەکسەر بۆ فی بابەتی گریدابا ئەم دەشیاین بۆ ماوەی حەفتەپەکیدا ریکخستنیک یان تەنسیقەکی دگەل ووزیری خویندنا بالا بکەین، ژبەر ھەندی ژێ ئەز داکوکی لە وی چەندی دگەم ئەم دیکەفینە ئیشکالەکا دیدا کو ئەم پیتھی دی ھەندی بیتن دگەل ئەنجومەنی ووزیران ئیمہ تەنسیقەک ھەبیت، جارەگا دی بیینەفہ دگەل ووزارەتی ھەرچەندە بابەت ھەمی کاری گریدایە بە ووزارەتا خویندنا بالا، زۆر سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو فیروز فەرموو.

بەرپز فیروز طە عبدالخالق:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من تیبینی لەسەر ماددەیا یەکی برگا دووی ھە، ئەف برگە کو نەمینیت، یان بیتە لادان، یان ژێ کە ئەنجومەنی ووزیران ھەماھەنگی دگەل ووزارەتا خویندنا بالا دەسلاتا پیدانە تایبەتمەندی ھەبیتن و تاوەکو کۆتایی، ھەرودھا پشتگیری ئاخفتنیت (کاک انس و د.شرین و کاک فرست و فیان خان و بیگەرد خان و کاک مەردان) ی دگەم، زۆر سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو مریم فەرموو.

بەرپز مریم صمد عبدی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر ماددەیا یەک قسەم نییە، لەسەر برگەیا دووہم پشتگیریەکی تەواو لە قسەکانی (خاتوو گەشە) دگەم بەوہی ئەو تایبەتمەندییە دەبیتە ھۆی ئەوہی بەراستی میزاج دەور ببینیت، لە دانانی تایبەتمەندی بە زانکۆیەکی تر، چونکە یاسا ئەگەر لە پەرلەمان دەرەچیت یان لە ئەنجومەنی ووزیران یان ووزارەت دەبی بە گشتیی بۆ ھەمووی وەک یەک بیت، بەلام ئەگەر بەرپزت تایبەتمەندی بە زانکۆیەک بەدی ئەوہ سیفەتە گشتییەکە لە دەست دەدەین، دیارە زانکۆکان ھەموویان لە یاسادا یەگسانن، نابیی بەرپزت خصوصیت بە زانکۆیەک بەدیت کە ئیمہ بە یاسا پیشیلی یاسا دگەین، بۆیە من دووبارە تەئکید لەوہ دگەمەوہ کە پشتگیری لە قسەکانی (گەشە خان) دگەم، زۆر سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو د.شرین فەرموو.

بەرپز د.شرین حسنی رمضان:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە بېرگەى دووم منىش لەگەل ئەو ھەفالا ئەم كە ئەنجومەنى وەزىران بۆى ھەبىت دەسلەتتى پىدانى تايبەتمەندى بەھەر زانكۆيەك بدات بە راوئز لەگەل وەزارەتى خويندىنى بالا، پرسىيارىكى تىرىش لام دروست بوو، بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، ئەو پرسىيارەى ئىمەى كىردوومانە نازانم ئەندامانى لىژنە دەنووسن لای خۇيان يان نا؟ دەنئىرن بۆ وەزارەتى خويندىنى بالا؟....

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

تېبىبىيەكانى ئىو دەنووسن، بەلام مولزەم نىن پرسىيارى ئىوە بنئىرن بۆ وەزارەتى خويندىنى بالا، ھەر پرسىيارىكتان ھەيە بۆ وەزارەتى خويندىنى بالا دەبى بە نووسىن ئاراستەى سەرۆكايەتى پەرلەمانى بکەن بۆ ئەوەى ئىمە ئاراستەيان بکەين.

بەرپىز د.شرىن حسنى رمضان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

باشە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز خاتوو پەروا فەرموو.

بەرپىز پەروا على ھەمە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە بېرگەى يەكەم ھىچ تېبىبىيە نىيە، سەبارەت بە بېرگەى دووم، بەرپىزان، ئەوەى كە ئىمە مەبەستمانە ئەوەى كە ئايا يەكەل لە زانكۆكان سىفەى تايبەتمەندى پى بدرى و وەزارەتى خويندىنى بالا ئەو دەسلەتەى ھەبىت، بە بېرواى ئىمە دەكرى ئەگەر وەزارەتى خويندىنى بالا مان ھەيە كە ئەم وەزارەتە تايبەتە بە زانكۆكان، ئايا لەو ئاستەدا نىيە كە بتوانىت تەواوى زانكۆكان بختە ژىر دەسلەتتى خۆيەوە بۆ ھەموو پىدانى رىنمايىيەك يان شتىك؟ ئەگەر بەو شىوہىە بىت باشترە كە بە بېرواى من پۆلئىن كىردن بۆ زانكۆكان ھەبىت، يان وەزارەتى خويندىنى بالا نەيتوانىوہ وەك ئەو ئاستە چۆن لە زانكۆى كوردستاندا ھەيە زانكۆكانى تىرىش بەھەمان شىوہىەبىت، كە ھەئبەتە ئاستى بەرزى زانكۆيەك جىگای خۆشحالئىيە لەگەل ئەوەى كە لە روويەكىاندا بە روويەكىاندا دىوئىكى زۆر باشى ھەيە، بەلام، بە روويەكى تىرىشدا ئەو جىاوازييە دروست دەكات لە نىوان ئەو زانكۆيە لەگەل زانكۆكانى تردا، بەلام ئايا بۆ وەزارەتى خويندىنى بالا تاوہكو ئىستا نەيتوانىوہ ھەئسەنگاندنىكى ھەبىت، يان پۆلئىن كىردنىكى بۆ زانكۆكان ھەبىت؟ لەسەر ئەو ئاستە بتوانى جارىكى تر زانكۆكان بەرہو پىشەوہ بەرىت، راستە، ئەگەر پۆلئىن كىردن ھەبىت زانكۆيەك باشتر بىت بەپى نمرەكە لەگەل زانكۆيەكى ترہو، واتە ھەئسەنگاندنىكى تەندروست ھەبىت بۆ زانكۆكان كە ديارە وەزارەتى خويندىنى بالا نەيتوانىوہ ئەوہ بكات، حالەتئىكى تر ھەيە ئەوئىش ئەوہىە كە رەنگە كىشەى كىردنەوہى، يەعنى ئەو كىشەيەى كە ئىستا رووبەرہووى زانكۆكان بۆتەوہ بەگشتى و بە تايبەتى داواكىردنى ئەو خويندكارانەى كە داواى كىردنەوہى كۆلىژى پزىشكى دەكەن، ئەگەر لە زانكۆ

ئەھلىيەگانىشدا ۋەكو ھەموو ئەو بەشانەى تر يان كۆلىزانەى تر دەكرىتەو، بەلام خۇ دەبىت پېوهرىكى تەندروستى وا دابنرىت كە ھەر ھىچ نەبىت نمرە يەككىك بىت لەو پېوهرانەى كە گرنگى پى بدرىت، چونكە ناكرىت ئەگەر خويىندكارىك بە نمرەيەكى نزمەو بە تابەت لەو كۆلىزانەى كە زۆر ھەستيارن ۋەكو كۆلىزى پزىشكى حىسابى بۇ نەكرىت، حالەتتىكى ترمان ھەيە ئەوئىش ئەوئو بو كە زۆرىك لەو بەرپزانەى تر كە ھاوکارەگانم باسيان كرد لەوانە (بەرپز د.شېركۆ ھەمە امين) ئەوئىش كە بەپىي ماددەى (۵۲)ى پەپرەوى ناوخۇ باشتر بوو ئەگەر نوپنەرى خويىندكارەگان لېرەبوونايە، بەرپزتان ۋەلامتان نەدايەو كە لايەنى پەپرەندىدار، خۆزگە ئەوان لېرەبوونايە، يەك خالى تر ئەوئىش بە پرواى من ئەو كاتەى كە ياسايەك ھەموار دەكرىتەو، ياسا تەنھا بۇ ئەم چوار سالا ۋ ئەم خولە نىيە، بەقەدەر ئەوئىش كە ئىمە مەبەستمانە، ئامانجىكى درىزخايەنانە، ھىوادارم ھەر ئەم مەسەلەى زانكۆكان ۋ ھەموو بواردەگانى ترىش سەير دەكەين زۆر جار دەست تېوهردانىكى سىياسى ھەيە لە پشت ئەم كارانەو، ئەمە من مەبەستم ھىچ كامىك لە بواردەگان نىيە، بەلام ئەگەر مەسەلەى زانستى بە سىياسەت نەكرىت ئەوئىش زۆر باشترە، زۆر سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

تەنھا سەبارەت بەم پرسە چەند جارىك دووبارە بوويەو، بەرپزان، من لەم وتوئىژەدا لە دوئىنپو دەزانن بى لايەنم بەراستى، ئىو خۆتان ئەندامانى پەرلەمان يەكلا دەكەنەو، بەلام ناكرىت ئىمە پشتىوانى بۇ ئەو بەكەين خويىندكار بە ئارەزووى خۇى ھۆلەگانى خويىندن جىبىلى، ئىمە يەكەمجار كە ئەو داخووزيەيان كرد لە پەرلەمان كە سىفەى ئىستىعجالى پى بدرىت لەبەر خاترى ئەوئىش بچنەو بۇ ناو ھۆلەگانى خويىندن، سىفەى ئىستىعجالمان پىدا، بەلام دواى ئەوئىش دوو ھەفتەى تر ئەوانە نەچوونەو ناو ھۆلەگانى خويىندن، بەراستى ئىمە زۆر نىگەرەنەن لەو، من يەك نمونەتان بۇ دەھىنمەو بۇ جىاوازى راستى ئەوئىش ھىچ تەحىوزىك نىيە، تكاتان لى دەكەم بە تەحىوزى ۋەرنەگرن، بەلام خويىندكارانى زانكۆى كوردستان ھاتنە لاي ئىمە من دلئىام ھاتوونە بۇ لاي لىژنەگانى پەرلەمانىش، ئەوان بە ئىمەيان گوت ئىمەش دەتوانىن ھەموو رۆزىك بىيەنە بەردەرگاي پەرلەمان، نەھىلەن ھىچ ئەندامىكى پەرلەمان پرواتە ژوورەو، بەلام ئىمە ويزدانمان ئەوئىش قەبول ناكات ھۆلەگانى خويىندن بەجى بىلەن ۋ بىيەنە سەر شەقامەگان، ئەو بەرپزانە دووجار ھاتوونەتە ھۆلى پەرلەمان، لىرە گوئى لە داخووزيەگانىان گىراو، ھاتوونەتە سەرۆكايەتى پەرلەمان، لە سەرۆكايەتى پەرلەمان پىشوازيما لىكردوون، ئىمە دووجار لە شوپنەگانى كە مانىان گرتوو رۆشستووئىنەتە لايان، بەلام ناكرىت پشتىوانى ئەوئىش بەكەين كە ھەر رۆزىك بە ئارەزووى خۇى كۆلىژەكەى خۇى بەجى بىلەن، من قسەى دەمم روو لە جەنابت نىيە (پەروا خان)، بە شىوھەيكى گشتىي باس دەكەم، بەراستى خەرىكە كارى ئىمە دەبىتە ھاندانى خويىندكاران بۇ مانگرتن، كۆلىزى پزىشكى مانىان گرت، دوايى كۆلىژەگانى پزىشكى ددان مانىان گرتوو، كۆلىژەگانى ياسا مان دەگرن، كە پىويست بەمە ناكات، ئەوان خويىندنى خۇيان بەردەوامى پىدەن، ئەوئىش پەرلەمان كارى خۇى دەكات، يەئنى پىويست نىيە ھەموو

رۇژىك بىنە بەردەم پەرلەمان، بىنە ناو ھۆلى پەرلەمانىش، دەبى پىشتىوانىيان بىكەين، كارە ياسايىيەكانىيان بۇ ئەنجام دەدەين، بەلام ناكىرىت ئىمەش ھانىيان بەدەين بۇ ئەۋەدى كارى نا ياسايى بىكەن، لەبەر ئەۋە ئىمە داۋامان كىردن بىگەرپىنەۋە بۇ ناو ھۆلەكانى خويىندىن، پەرلەمان كارى خۆى دەكات و وتوئىژى لەسەر دەكات، تەنانەت سىفەى ئىستىعجالمان پىداۋە، تەنانەت چاۋەرپى ۋەلامى حكومەتەمان نەكرد لەۋە زىاتەر، خستوومانە ناو بەرنامەى كار، بۇيە ئىمە كارەكانى خۇمان دەكەين، بەراستى لىشتان ناشارمەۋە ھەندىك رووداۋ دوئىنى روویداۋە لە ناو ھۆلى پەرلەمان بەھۆى ئامادەبوونى ئەۋان، كە دەرچوون بوۋە لە سنوورى ئامادەبوونى ئەۋان، ئەۋان مېۋانى پەرلەمانن، لە شوئىنى خۇياندا لىرە بمىننەۋە، يان لە شوئىنىك چاۋەرپى بىكەن تاۋەكو كۆبوونەۋەدى پەرلەمان دەست پى دەكاتەۋە، پەيوەندى بەۋەۋە ھەبوۋ، خاتوو پەرۋا فەموۋ.

بەرپىز پەرۋا ھەمە على:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بىوورە، بەس مەبەستەم نوئىنەرەپەتەيىانە، ئەگەر نا من ھاۋراى رايەكەى بەرپىزەم، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

بەرپىز كاك خىلف فەرموۋ.

بەرپىز خىلف احمد معروف:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى يەكەم پىشتىگىرى لە رايەكەى (كاك سالار) دەكەم كە ماددەى يەكەم بىكرىت بە دوو بەش، يەكەم: دەزگاكانى خويىندىن بالآ بە زانكو و دەستە و كۆلىز و پەيمانگا و سەنتەر و توئىزىنەۋەدى حكومى و نا حكومى پىكىدىن، ئەۋە كۆتايى پى بىت، بىرگەى دووم: ئەم دەزگايانەى خواروۋە دەلكىندىرىن بە ۋەزارەتى خويىندى بالآۋە، سەبارەت بە بىرگەى دووم لە ماددەى يەكەم، سەبارەت بە تايبەتمەندى لە راستىدا ئىمە ياسا و بىرپار بۇ كۆمەلگا دەردەكەين، بۇ ئەۋەدى ئالوگۆرپىك لەۋ واقىعەى كە لە موجتەمەعدا ھەيە بىكرى، ھەرۋەھا ھەموار كىردنىش ھەر لەۋ چوارچىۋەدەيە، بۇيە ئەگەر لەگەل ئەۋە نىم مەبەدەئىن تايبەتمەندى بە ھىچ دەستە و دامەزراۋەيەك بىدى، جگەلەۋەدى كە بە رەزامەندى لايەنى پەيوەندىدار كە ۋەزارەتى خويىندىن بالآيە لەم بابەتە، ئەنجومەنى ۋەزىرانە، كەۋاتە لىرە پىشتىگىرى لە رايەكەى (كاك سالار) دەكەم كە تايبەتمەندى بىدى بەھەر زانكوپەك لەلايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە بە ھەماھەنگى و لە چوارچىۋەدى ياساى ۋەزارەتى خويىندىن بالآيە، بەلام ئەگەر ئەۋ واقىعەى كە ئىستا ھەيە و ئىشكالمان بۇ دروست دەكات و كۆتايى بەۋ جەدەلە ناھىنىت، ئىمە ۋا بىكەين لەبەر ئەۋەدى ماددەى يەكەم، بىرگەى يەكەم موشكىلەيەكمان لەسەر نىيە، كۆتايى پىھاتوۋە، بىرگەى دووم بە موتلەقى ئەم بابەتە ھەلبىگىرىت، سەبارەت بە ھاتنى خويىندىكارەكان ئىمە دەزانىن ئەۋ خويىندىكارانە زۆر غىياب بوون ئەمە ۋازىچە ، ئەگرا ئەمىرۇ ئەخىر جەدەل بوۋ لەسەر ئەم بابەتە ، انشاءلە ئەگەينە نەتىجەيەك كە لە بەرژەۋەندى ھەموۋ لايەك بى ، لەبەر ئەۋەدى ئەۋە پىچەۋانەى پەيرەۋى ناوخۆيە ، بىرا ئەۋان نوئىنەريان لىرە ئامادەبوۋايە ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، بەرپىز كاك عمر كۆچەر فەرموو.

بەرپىز عمر صالح عمر (عمر كۆچەر):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من ترسا فىّ چەندا ھەيا ، مە ئىتىفاقەك ھەي كو ئەف زانكۆيا ئاستى وى باشە ، ئەز ترسم يەنى ئەفە ژى ئەم بىينە ئەگەر ئاستى وى خراپ كەين ل واقعى نووكەدا ، ژ قەناعەتا من يەنى بلابىتە دگەل خویندىنى بالاقە موتەفەقین لسەر وى ، بەس تايبەتمەندى چ موشكىلەيە ، يەنى ھەنكە فىّ وەختى فىّ فەترە زەمەنى ئەنجومەن خۆزگە نوینەرى ئەنجومەن لیڤرەبوايە كە ئەف تايبەتمەندىيە بۆچى مەسەلەن ئەف تايبەتمەندى دایى ئەو كولىە؟ چ پىويستى پى ھەي ئەنجومەنى؟ قەناعەتا من ھەنكە ئەف تايبەتمەندىيە ھەبىتن چ زەرەر نینەو ، چ موشكىلەيەك ژ بۆ من دروست ناكات ، بەس ئەگەر لايبەدەين ئىجتىمالە ئەم كولىەكى ئاستى وى بىينە خارى و سەبەب بىیتە برپارا پەرلەمانى ، سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، گىتوگۆكان تەواوبوون بەرپىزان ، چوار را ھەيە لەسەر برگەي دووم تەبعەن دوايى دەرفەت دەدەين بە لیژنەكان كە راى خۆيان بدەن ، بەرپىز كاك زانا فەرموو.

بەرپىز زانا عبدالرحمن عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من يەك تىبىنى بچووك ئەدەم ئىنجا دىمە سەر بابەتەكە ، لەبەر ئەوھى رپوونكردەنەويەك درا لەسەر ئامادەنەبوونى ئەو خویندكارانە من يەك پرسىيارم ھەيە ئايا ناپرەزايى دەربىرین و بايكتوكردن كارى نایاسايیە؟ ھەزەدەكەم دوايى وەلامى ئەوھم بدەيتەوھ ، لە كوپی پەپرەو ھاتوھ كە خویندكار ھاتە ئیرە ئەبى مۆلەتى ئەو شوپنەي پىبى كە لىي ھاتوھ ، يەنى من نازانم سەيرى پەپرەوم كىرد شتى وانىيە ، كە ئامادەبوو ئەبى مۆلەت بىنى ، بەھەر حال ئەمپرۆ دەرفەتیکە لەبەر دەم ئەندامانى پەرلەمانى كوردستان لەم خولە قسە زۆركرا لەسەر ئەوھى كە زانكۆي كوردستان ، تەھدىدكرا قسە لەسەر ئەو زانكۆيە كرا ، بۆيە من قسە لەسەر ئەكەم ، ئەگەر ئەوھندە ترس ھەيە لە گەڤاندەوھى ئەم زانكۆيە بۆ سەر وەزارەتى خویندىنى بالاً ، وەزارەتى خویندىنى بالاً ئەو وپرانەيە كە ھەندىك لە پەرلەمانتاران باسيان كىرد ھەر ئەمپرۆ ھەموو زانكۆكان لەسەر وەزارەتى خویندىنى بالاً لاپەرى و با بىخەينە سەر ئەنجومەنى وەزيران؟ ئەو وەزارەتە كۆتايى پىبىنين لەناو حكومەت ، ئەگەر واش نىيە تايبەتمەندى ئەدرى بە زانكۆ بۆمان رپوونكەنەوھ ھەم لیژنەي ياسايى ، ھەم لیژنەي خویندىنى بالاً تايبەتمەندى چىيە؟ تايبەتمەندى وشەيەكى زۆر مەتاتىيە ، بۆمان رپوونكەنەوھ تايبەتمەندى مەبەست لە

تايبەتمەندى چىيە بۇ ئەندامانى پەرلەمان؟ حالەتتىكى تر ھەيە ئەگەر ھاتو تايبەتمەندى دەرگرا لە بەرژمەنى ئەو خويندكارانە نەبوو ، ئى ئەو زانكۆيە نەبوو پەرلەمانى كوردستان چۆن وەلامى خويندكارانى زانكۆگان ئەداتەو؟ شتېكى تر ھەيە كە زۆر گرنگە ئىمە ئەگەر ئەمانەوئ لە كوردستان زاكۆگان پېشكەوئ با ئەو تايبەتمەندىيە بدرئ بە ھەموو زانكۆگانى تر لە ھەرىمى كوردستان ، بۇ ئەوئى خويندكارانى زانكۆى سەلاھەدىن و سايىمانى و زاخۇ و دەوئ و ھەموو زانكۆگان مستەوئى زانستىيان بەرزبېتەو ، ئەو تەقىمە كى كىرەوويەتى؟ ئەو تەقىمە زانستىيە؟ ئەو تەقىمە نۆدەوئەتەيە؟ كە زانكۆيەك لە كوردستان لە ھەموو زانكۆيەگانى تر باشترە ھەزەكەم بەرپاستى ئەو تەقىمە بىخەنەرەو بۇ ئەوئى ئىمە تىبگەين بزانىن ئەوئى كە زۆر جار باس ئەكەئ لە كۆپو ھەرىمە سەرچاوەى گرتوو ، شتېكى تر ھەيە كە ھەر لاي من گرنگە پشتيوانى لە پاي كاك عمر دەكەم مەسەلەى ناھكۆمى لابرئ ، دەزگا بكرئ بە دامەزراو ، بەشپۆھەكى گشتى ئەو بېرگە ھەر لابرئ تايبەتمەندى نەدرئ بەھىچ دامەزراو و زانكۆيەك لە ھەرىمى كوردستان ، ھەموو بەيەك چا و سەير بكرئ ، ئىمە زۆر جار باسى ئەو ئەكەين كە لامەركەزىيەت ، بەلام خەرىكە ھەموو شتەگان ئەكەرىت بە مەركەزى ، ھەموو دەسەلاتەگان لە ئەنجومەنى وەزيران كۆ ئەكەرىتەو ، ئەى وەزارەتى خويندنى بالائىشى چىيە؟ كە خۆى مەعنىە بە كاروبارى خويندكاران و زانكۆگان ، ئەگەر قەرارە ئىمە بمانەوئ دەسەلات دابەش بکەين لەناو ھۆكۆمەت و ھەر كەس پۆلى خۆى ببىنى وەزارەتى خويندنى بالائى مەعنىيە ھەم وەزىر ، ھەم دنيايى مودىرعام و خەلكى شارەزا لەو وەزارەتە تەعەين كراون ئەبئ ئەوان تەقىمى زانكۆگان بکەن بزانىن چۆن تايبەتمەندى دەدرئ ، چۆن تايبەتمەندى نادرئ؟ ئەگەرپتەو بۇ ئەنجومەنى وەزيران ئەبئ لە ھەموو شتەگان راستى شتېك نامىنى بەناوئ لامەركەزىيەت ئەبېتە مەركەزى ئەنجومەنى وەزيران خۆى قەرار دەدا لەسەر ھەموو شتېك ، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، سەبارەت بە ئامادەبوونى ھەر ھاوولائىيەك لە ھۆلى پەرلەمان پېويستى بە مۆلەتى سەرۆكى پەرلەمان ھەيە تا ئىستا سى جار مۆلەتەمان بەوانەداو ، بەو خويندكارانەداو بىنە ھۆلى پەرلەمان ، پېويست ناكا لەو زياتر مۆلەتەيان پېبەدىن ، چونكە ئەزانين زياتر لەمە مۆلەتەيان پېبەدىن بىنە ھۆلى پەرلەمان كاريگەرى لەسەر خويندنىان دروست ئەكا ، ئىمە لىرە خەلكى مەسئولين بەرامبەر بەم ھەرىمە ، خەلكى مەسئولين بەرامبەر بەو خويندكارانە ، بۆيە نامانەوئ زياتر ھانىيان بەدىن بۇ ئەوئى ھۆلەگانى خويندنى جىبئىلن ، بەرپۆز كاك على ھەمە صالح فەرموو.

بەرپۆز على ھەمە صالح:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

پەرلەمانەكى يەككىرتى دەرگەفن ژ فى ھۆلى ئەو ژى ئەنجومەنى وەزىران ب ھەماھەنگى د گەل ئەنجومەنى وەزارەتا خويندنى بالاً وەكو بەرپىز على ھەمە صالح گوتى ، چونكە نە گریدايە وەزىرى چەوا ئەنجومەنى وەزىران بلا لە وىرى ژ بىتە ئەنجومەنى وەزارەت ، چونكە تا نەبىتە بېرارەكا فەردى ، بوى ھەبىت تايبەتمەندى بداتە ھەر زانكۆيەك لە ھەرىمى كوردستان ئەو وەكو رەئىھەكى منى ئەندام پەرلەمان ، راي ليژنە بە راپوئىر بەرپىز دكتورە جوان لەگەل ليژنەى ياساى بەرپوئىر راي خو دەر دەبېن ، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، بەلى فەرموو دكتورە جوان.

بەرپىز د. جوان اسماعيل عزيز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ھەمان رەئىم ھەيە ، تەقريبەن ئىمە ئەو (۳) مانگە لەگەل قوتابيانى زانكۆى كوردستانين ، لەسەر خەتین لەگەل قوتابيانى زانكۆى پزىشكى گشتينە لەسەر ئەو كىشەيەى ئەوى ھەيە لەگەل ئەو رەئىم كە ليژنەى پەروردە و خويندنى بالاً لە ئەنجومەنى وەزارەتى خويندنى بالاشم باسكردىە كە نابى ھىچ قوتابىيەك ھۆلى خويندنى بە جىبىلى ، چونكە رېگا زۆرە ھەتا باسى ئەووم كرد تەسەلسولى مەراجىع ھەيە ، ئەتو گرفتەكت ھەيە لەناو جامىعەى ، لەناو كۆليژت سەرۆك بەش ھەيە ، ئەگەر سەرۆك بەش چارەسەرى نەكرد ، راکر ھەيە ، ئەگەر راکر چارەسەرى نەكرد ، سەرۆكى زانكۆ ھەيە ، ئەگەر سەرۆكى زانكۆ چارەسەرى نەكرد ، وەزارەتى خويندنى بالاً ھەيە ، ئەگەر ھەموو ئەوانە موشكىلەكەتيان ھەل نەكرد ، ئەو لۆت ھەيە بىى بەر دەرگای پەرلەمان سەرچاوا ، بەس وكى ھاتىيە بەر دەرگای پەرلەمانيش خۆپيشاندانەكى بکەى يەك جار دوايى بگەرپىيەو ھۆلى خويندن ئىمە بەدواداچوون دەكەين بو كىشەكە دانانىشين ھەتا ھەلى بکەين ، نوینەريشتان ماوہ ، ماوہ ، نوینەرى ئەو جامىعە ، نوینەرى ئەو قوتابيانە بابىتە پەرلەمانى لەگەل ليژنەى مەعنى دانىشى بزانى بە چ گەيشتن؟ لەگەل ھىچ ئەوہى نيمە دكتور يوسف لەگەلتم (۱۰۰٪) ھۆلى خويندن بەجىبىلن ئەوہش بوويتە دياردەيەكى زۆر ھەتا لە ئەنجومەنى وەزارەت ئەوہشم باسكرد گوتەم بووتە چاوليکەرى ئەوھا دەکا قوتابى دەردى خۆپيشاندانى دەکا ھۆلى خويندنى بە جىدىلى زۆرجار بەراستى ئامانجەکانيش مەوزوعى نييە ، زانستى نييە ، بەلام ئەوى زانستىيە ، مەوزوعىيە لە دووى دەرپۆين ئەوى زانستى نييە بەراستى ئەمەش يەعنى شارەزلمان ھەيە لەناو ليژنەگان كەفائەتمان ھەيە دەتوانن ئەوہى تەقىم بکەن ، ھەلسەنگاندنى بکەن چەند مەوزوعىيە يان چەند داخوازييەگان لە جىى خۆيتى يان لە جىى خۆى نييە؟ بە نيسبەت رەئى گەشە خانى ميزانييە ، راستە بودجە تەوحييد بکرى بو ھەموو زانكۆيەگان ئەوہ زۆر زەحمەتە تەوحييدى ميزانييە لە

زانكۆگان بکری ، چونکه هەر زانکۆیهك دەبینی زانکۆیهك بەشی نوێ دەگاتەوێ زانکۆ عەقیدیکی نوێ لەگەڵ مەجموعەك مامۆستا کەفائەتی باش دەینی یان مەسەلەن دراستا عولیا خویندنی بالا لەو زانکۆیه دەکریتەوێ.....

بەرپێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپێز دکتۆرە جوان تکیە لەسەر پرۆژە یاسایەکە ، راپۆرتەکان قسە بکە....

بەرپێز د. جوان اسماعیل عزیز:

یەعنی باسی ئەوێ رەئى ئەندام پەرلەمان ، جواب نەدەم.....

بەرپێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نا ، نا پێویست ناکات ، بەس تەنها ئەو رایانەى کە پەيوەندیدار بوو بە پرۆژەکە.

بەرپێز د. جوان اسماعیل عزیز:

دوو رەئى گەشتە من زۆربەى ئەندام پەرلەمانان ئەوێ لەسەرى ئیتىفاق دەکەن کە تايبەتمەندی نەمینی لە ئەوێ پرۆژە یاسایەکەى ، بکریتە ئەستۆى نەك خویندنی بالا ، ئەنجومەنى وەزیران بەهەمەهەنگى لەگەڵ وەزارەتى خویندنی بالا ئەو رەئىیەکە واریدە ، دەبێ بێتەن هەتا لەو کیشەیهى هەم ئەمەن کە بۆ چوونى خۆم ، هەتا هەم ریزگرتن بى لە حکومەتى ئەنجومەنى وەزیران ، هەمیش ریزگرتن بى لە وەزارەتى خویندنی بالا ، ئەو بوو رەئى من بە نىسبەت ئەو فەقەرەى ، سوپاس.

بەرپێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس ، بەرپێز دکتۆرە بەهار فەرموو.

بەرپێز د. بەهار محمود فتاح:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە رەئىیەکانى ئەندامانى بەرپێز ، سەرەتا ئەمەوێ رۆونکردنەوێهەك لەسەر سیاغەى ئەسلى یاسایەکە بەدەم پیموایە لەگەڵ ئەم رۆونکردنەوێهەدا ئىقتراحى بەشىكى زۆرى لە ئەندامانى بەرپێز حەل ئەبێ ، سەبارەت بەوێ کە ماددە (۷) م کە ئەلئى: یەكەم" دەزگاکانى خویندنی بالا لە زانکۆ و دەستەو کۆلیژ و پەیمانگا و سەنتەرى توێژینەوێ حکومى و نا حکومى پیکدین (و)ەكى هەیه ئەم دەزگایانە بە وەزارەتەو دەلکین ، ئەمە بەشىكى زۆر لە ئەندامانى بەرپێز وتیان یا ئەبێ دەزگا ئەهلییەکانیش لێرە ریزبکرین یا ئەبێ نا حکومىیەکە لابرئى ، ئەمە دوو شتى جیاوازه ئەگەر بگەرپێنەوێ بۆ نەسە عەرەبىیەکە (تتألف و ترتبط) یەعنى یەكەمیان دەزگاکانى خویندنی بالا لە حکومى و نا حکومىیەکانیش پیک دئى ، بەلام چىیە بە وەزارەتى خویندنی بالاوێ دەبسترتیت لە روى مالىیەوێ زۆرتەر ئەم دەزگایانە پێوێ دەبەسترتین

ئەھلىيەكان ، ياساى ژمارە (۲) سالى ۲۰۱۳ حكومىيان دەكا كەوا ياسايەكى تايبەتە ، بۇيە لە
 ەرهەببىيەكە زۆر بە وازىحى ديارە ئەو ئىقتراحە لەم تەفسىرەو ەات ، بۇيە ئەو رەئىيەى كە
 كاك سالار وتى ئەگەر ئەم دووانە لىك جيا بكةينەو ە رەئىيەكى وەجىيە، بۇ ئەو ەى ئەو ئەشكالە
 ەل بىيىت، ئەشكالى دوو ەم كە ەەر پەيوەندى بەم بركەيەو ە ەيە، بەم تەفسىرەو ە ەيە، كە
 بەشىك لە ئەندامانى بەرپىز وتيان ئەبىت خویندىنى حكومى يان تايبەت بۇ بركەى (۱۷) زياد
 بكرىت، بركەى (۱۷) بەرپىزان يەككە لەو بركانەى كە دەچىتە بواری (ترتبط) يەعنى پىو ەى
 دەلكىت، بۇيە مەسەلەى تايبەتى لەگەلدا نىيە، ئەو ئەشكالە ياسايە بەشىكى زۆر بوو، وە
 پرسىارى بەشىكى زۆرى ئەندامانى بەرپىزىش بوو، سەبارەت بەو ەى كە خصوصىيەت چىيە،
 ئەگەر بدرىت لەراستىدا خصوصىيەت شتىكە دەچىتە بابى مونافەسەى مەشروعەو، يەعنى تۇ
 تايبەتمەندى دەدەيت بە زانكۆيەك كەوا ئەم زانكۆيە، لەئاستى عىلمىدا بەرزترە، يان بۇ نموونە
 تايبەتمەندىيەكى دەدەيتى ئەللىت خویندىن لەم زانكۆيەدا بەزمانى ئىنگلىزىيە، يەعنى
 تايبەتمەندى شتىكى ئاسايە، ئەگەر بدرىت، بەلام ئەو ە ئاسايى نىيە كە لە ئەصلى ياساكەدا
 ەاتوو، كە ناوى زانكۆيەكى بەتايبەت ەيناو ەگەر بىت و بەعام بدرىت، عام و موجهەرد
 لەدەست نادات، چونكە تۇ بە عموم دەللىت دەتوانىت تايبەتمەندى بدات، بەلام كاتىك كەناو
 دەھىنىت بەناو ەينانى كە ئەمە ەلەيەكى ياسايە لە ئەصلى ياساكەدا ەيە، بەناو ەينانى
 زانكۆيەك عام و موجهەرد لەدەست دەدات، پىم وايە كاك دكتور شىركۆ وتى، ەم ەمومنى
 راپۇرتەكەى لىژنەى ياسايى زالە، راپۇرتەكەى لىژنەى ياسايى بە مەبەست زال نەبوو، بەلام
 ئەو ەيە كە راپۇرتەكە ئىحتىواى ئەو ەى كە لىژنەى پەروەردەو خویندىنى بالا كرددوويەتى و
 ئىزافەشى تىدايە، بۇيە ئەو لەو ەو ەاتوو، سەبارەت بەو ەى كە دەزگا بگۇردرىت بەناو ەند، يان
 بگۇردرىت بە ەەر دەزگا ناو ەندىك، بەراستى رەئى وەجىيە ئەو ەيە كە بكرىت بە دەزگا ەەر
 ناو ەندىك، بەلام ناو ەند بەتەنھا نەبىت، چونكە دەزگا گەورەترە، بەلام ئىمە كىشەيەكمان ەيە
 لىرەدا، ئىمە ماددەيەك تەعدىل دەكەين لە ياسايەكدا، كە لەنزيكەى (۴۰) ماددە پىك ەاتوو،
 لەھەموو ماددەكەدا ئىستا من سەيرم كرد، بەرپىزتان ئەو ئىقتراحەتان كرد، لەھەموويەدا بە
 دەزگا ەاتوو، بۇيە ئىمە لەم ماددەيەشدا بىگۇرپىن يەعنى شتىكمان بەياساكە نەبەخشیو ە
 غەيرى ئەو ەى كە تەجىزئەمان كرددوو، بۇيە ئەگەر بىت و ئەو گۇرپىنكارىيە بكەين، ئەو
 تەعدىلە بكەين، يان دەبىت ماددەيەكى تر زياد بكەين بلین لەھەر شوینىك دەزگا ەاتوو،
 دەزگا ناو ەند شوینى دەگرىتەو، يان دەبىت بەتەعدىلىكى تر بىكەين، رەئىەكان سەبارەت بە
 بركەى دوو ەم پىنج رەئى بوو، ەەر پىنجىيان دەتواندىت دەنگى ئەندامانى پەرلەمان يەكلايى
 بكتەو، رەئىەكان يەككىيان پىى وايە ئەصلى زياد كرددەكە لەراپۇرتى لىژنەى ياسايى
 بمىنىتەو، كە دەللىت وەزارەتى خویندىنى بالا دەسلەت پىدانى تايبەتمەندى ەيە، رەئىەكى

تريش ئەلئيت بکريته ئەنجومەنى وەزيران، واتە ئەنجومەنى وەزيران دەسلەلاتى پيدانى تايبەتمەندىتى ھەيە، رەئىھكى تريش ھەيە ئەلئيت ئەو برگەيە ھەر لابرئيت، تايبەتمەندىتى نەدرئيت، رەئىھكى تريش ھەيە ئەلئيت بکريت بە ئەنجومەنى وەزيران بەھەماھەنگى لەگەل وەزارەت، واتە وەزارەتى خوئندنى بالاو توئزىنەوہى زانستىيە، رەئىھكى تريش ھەيە ئەلئيت ئەنجومەنى وەزيران لە چوارچيۆہى ياساى وەزارەت، واتە لە چوارچيۆہى ئەم ياسايە، ياساى وەزارەتى خوئندنى بالاو توئزىنەوہى زانستى، ھەر رەئىھكىشيان يەکلادرنەوہى لای ئەندامانى پەرلەمانە، سوپاس.

بەرپز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك گۆران فەرموو.

بەرپز گۆران نازاد محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشئىكى زۆرى روونكردەوہى ھاوړپيانم لەھەردوو لىژنە باسيان كرد، بەلام ئەوہى گرنگە لەرووى ياساييەوہ ئيمە شەرحى بكەين، ئەصلئى ئەو پرۆژە ياساييە كە پيشكەش كراوہ بۆ لادانى خصوصيەتە، لەبەر ئەوہى خصوصيەت پيشتر ئەنجومەنى وەزيران دەسلەلاتى ئەو خصوصيەتەى داوہ، بەلام بە رينمايى داويەتى، يەعنى ئىستا كە قسە لەسەر ئەو بکريت، ئەنجومەنى وەزيران با بلئين خصوصيەت بدات، ئەو كاتە ئەنجومەن بە ياسا دەسلەلاتى خصوصيەت پيدان دەدرئيت، وەك وتيان ئەوہ لە نەتيجە بۆ دەنگدانى ئەندامان دەگەرئيتەوہ، ئەمە تەنھا بۆ روونكردەوہ بوو، دووہم، ئيمە دوو ياسامان ھەيە، ياساى زانكوو پەيمانگا ئەھلييەگان، ياساى زانكوو حكومييەگان، واتە ياساى وەزارەتى خوئندنى بالامان ھەيە، كاتى خوئى ئەو فيكرەيەش موناقدەشە كرا كە زۆر كواليتى و وردەكارى زانكووى كوردستان كە زۆر بەرپز باسى كرد مەبەستە، دەتواندرئيت بکريت بە زانكوويەكى ئەھلى ھاوشيوہى زانكووى ئەمريكى كە لە سلیمانى ھەيە، مەكانەى خوئى دەپارئيت، بۆردى خوئى ھەيە، ياسايەكى بەسەردا جيئەجئ دەبئت، كاتى خوئى باسكرا بەس باسى وردەكارىيەكەى ناكەين كە بۆ ئەو رەئىھ جيئەجئ نەكرا، كەواتە لەنەتيجەدا ئىستا دەبئت رەئى ئەندامانى پەرلەمان بخرئتە دەنگەوہ، بەلام قسە لەسەر ئەوہيە كە ئەصلئى پرۆژەكە بۆ لادانى خصوصيەت پيشكەش كراوہ، جا ئەگەر خصوصيەت دەھيئەنەوہو ريكى دەخەن لە چوارچيۆہى ياساى وەزارەت و ئەنجومەنى وەزيران، ئەوہ رەئىھگان واردهو دەكرئت بەدەنگدان يەكلایى بکريتەوہ، سوپاس.

بەرپز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو مامۇستا ئەنەس.

بەرپز انس محمد شريف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

نسبەت بېرگا ئىككى ديسان دووبارە دكەمەفە ھندەك جھەين نھ ئەھلینە و نە ب سەر وەزارەتا خویندنی بائافەنە و نەفسى تەعالیمیت خویندنی بائاً لسەر تەتبیق دبن وەكى قبول مەرکەزى و تەعلیماتیت دى، بو نمونە ھەشت پەیمانگا مە یت ھەین، پەیمانگەى زانستى ئىسلامى تابعى وەزارەتى ئەوقافن، ئەرى جیگایى وئى دقئى قانونى دا دئى كىرى دا بىی؟ ئەگەر بیژن ئەھلى نەئەھلینە نەحکومینە، بەس دگەل قئى چەندى نەفسى تەعالیمی وەزارەت تەعلیم عالی لسەر تەتبیق دبیت ئەگەر جیگای وان لیرە بیته کرن، چونكى بېرگەى ھەفدە (۱۷) یان رەفەم ھەفدە (۱۷) لە سەر تەتبیق نابیت گوتیە دەزگا، ئەو بخو نە دەزگایە، پەیمانگەیە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، دوايى لیژنەى یاسایى وەلامت دەدەنەو، خاتوو فیان عباس، فەرموو.

بەرپىز فیان عباس عمر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو پرسىار ئاراستەى لیژنە کر، بەرسقا من نەدا، بەنیسبەت خالاً ئىكى، سەنتەرىت حکومى و ناحکومى، مادام یاسایا تاییبەت ھەیە، بزىنکویەت ئەھلى، باشە بولقیرە بسەنتەرا حکومى گرىدایە.....

بەرپىز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

وابزانمە دکتۆرە بەھار جوابى ئەوھى دایەو، وتیان ھەموو دەزگا حکومى و ناحکومیەکان ئەلکیندرین بەوہزارەتى خویندنی بالآو، بەلام ئەوھى لیردا لەم یاسایە پەیوہندیدارە، ئەو زانکۆو دەزگایانەن کەناویان ھاتوو، فەرموو.

بەرپىز فیان عباس عمر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

یەعنى تەزاروب لیرە نابت، بەنیسبەت دامەزراندنا زانکویا، یەعنى ھەر قانون بت، یان رپنمایى تاییبەت.

بەرپىز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئەوھ لە ئەصلی یاساکەدایە، دامەزراندنی زانکۆ رپکخراو، کاک علی حمە صالح، فەرموو.

بەرپىز علی حمە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئیمە رەئىكى ترمان وت لە لیژنەى یاسایى نامازەى پینەکرا، ئەو رەئىەى ئیمەى نەوت، ئیمە وتمان لەسەر ھەئسەنگاندنی زانستى و پلەبەندى زانستى، واتە بەرپىزبەندییەكى ستاندارد ئەم زانکویە شایستەى ئەوہیە بخرىتە ئیرە، نەك بەوھى کە ئەنجومەنى وەزیران، یان وەزارەتى خویندنی بالآ بەمیزاجى خویان بییت، واتە ستانداردیكى جیھانى ھەیە، ھەئسەنگاندنیكى زانستى ھەیە، ئەوھ پیت ئەئیت كئى خصوصیەتى ھەیە، سوپاس.

بەرپىز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشه، ئىستا دەپخوئىننەو، بەرپىز دكتور ابراهيم احمد سمۆ، فەرموو.

بەرپىز د. ابراهيم احمد سمۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز لگەل رەئيا كاك على حمە صالحم، كو بى سيفەت بىت، ئەنجومەنى وەزيران بە ھەماھەنگى لەگەل وەزارەتى خوئىندى بالا بۆى ھەيە، تايبەتمەندى بداتە ھەر زانكۆيەكى كوردستان بەپىي ھەئسەنگاندن و پىوھرى زانستى، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

باشه، بەرپىز دكتورە جوان، فەرموو.

بەرپىز د. جوان اسماعيل عزيز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى دەرئەچوو.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

باشه، سوپاس، لىئەنى ياسايى ھىچ روونکردنەو ھەيە لەسەر ئەو بابەتەى كە لەلايەن مامۇستا ئەنەسەوە باسكرا، فەرموو كاك گۆران.

بەرپىز گۆران ئازاد محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

يەكەميان: باسى ھەر دەزگايەكى تر كراو، واتە ناوى پەيمانگايە، ناوى زانكۆيە، ئەو دەزگايەى بەرپىزيان موشكىلە نىيە، ئەئىت ھەر دەزگايەك، واتە ديارى نەكراو ناونىشانى ھەر ھەموويان، زۆرىش قسە لەسەر ئەو دەكرىت زانكۆ و پەيمانگاي تر كە دروست بىت، ھەر لەياساكە باسكراو كە دەئىت ھەر زانكۆ و پەيمانگايەكى تر كە لە ئايندەدا دروست دەكرىت، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

خۆى ئىشكالەكە لەو ھەدا نىيە، بەرپىز كاك گۆران، ئىشكالەكە ئىستا ئەو پەيمانگايانە بەو ھەزارەتتىكى ترەو بەستراونەتەو، بەو ھەزارەتى ئەوقافەو بەستراونەتەو، ئايا ئىو بەپىي ئەم تەعدىلە ئەيانبەستەو بەو ھەزارەتى خوئىندى بالاو، واتە ئەگەر بەم شىو مۆتلەقىيە بىت كە لەدەقى ھەموار كەردنەكەدا ھاتوو، ئەو دەزگايانەى كە پەيوەندىدارن بە خوئىندى بالاو، لەھەر شوئىنك ھەبن، لە ھەر وەزارەتتىك ھەبن، ئەبەستىنەو بە وەزارەتى خوئىندى بالاو، بەرپىز دكتور ابراهيم سمۆ، فەرموو.

بەرپىز د. ابراهيم احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز وسا تىگەھەشتەم مەن پەرسىيارا ئىككى ل دەست پىكا دىكتور مەلا ئەنەس بەھس كرى، ل سالما (۲۰۱۸) ئى دەمى ئەو زانكۆيە ھاتىنە پۇلەن كرن گەلەك زانكۆ ھىشتا نەھاتىنە دامەزراندن نو، گە ئەو زانكۆيە دامەزرانىنە، زانكۆيا نەور، ز، جىھان، بەھان، حەيات ئەو ھاتىنە دامەزراندن عەينى قىبول مەركەزى تەلەبە پى دەھىنە وەرگرتن، ئەگەر جەئ وان ھەبىت دگەل وان زانكۆيا بىنە دەست نىشانكرن رەنگە باشتر بىت، چونكى ئەو ل چوارچىوئ خويندنا بالما تەلەبا وەردگرن و تەلەبە زى شاھدا خو پى وەردگرن و حەتا ژ لايئ ماددىقە زى دەعما وان زانكۆيەئ ئەھلى ھەمى دەھتە كرن، سوپاس.

بەريز د.پوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان، لە ليژنەى ياساى، ليژنەى پەروەردە ئەو تىبىنى يە بە نەزەر ئىعتىبار وەربگرن، ئەگەر بەم شىوويە پروات، بەم مۆتلەقىيە پروات لەم پرۆژەيە ھەموارەيە ھاتوو، ئەوا ھەموو كولىيات و مەعاھدى تر كە سەر بە وەزارەتەكانى ترن، ئەكەونە سەر وەزارەتى خويندنى بالما، مامۇستا ھەورامان فەرموو.

بەريز د. ھەورامان حەمە شريف (ھەورامان گەچىنەي):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

مەن ئەمەوئ پىشتىوانى بگەم لەو دەربىنەى مامۇستا ئەنەس، لە راستىدا بە تايبەت ئەو پەيمانگانەى كە سەر بە وەزارەتى ئەوقافن تا كو ئىستاش ئەخوينن و تەخەروج ئەكەن و ھىچ حىسابىكىشىان بو ناكريئ ھۆكارەكەشى ھەر ئەوويە كە سەر بە وەزارەتى ئەوقافن، لە بەر ئەو ھەر ئەو ھەر ئەو بەكەويەتە زمنى وەزارەتى تەعلیمی عالی لەوانەيە باشتر بىت بو خويان كە ئەمە بە نەزەر ئىعتىبار وەربگريئ.

بەريز د.پوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

مامۇستا ھەورامان ئىستا كاتى موناقتشە نييە و مەزوعىك زۆر گەورەترە و مەوزوعىكى زۆر فراوانترە، ئىستا كاتى ئەو ھەمان نييە موناقتشەى ئەمە بەكەين، بو ئەمە پىويستە راي وەزارەتى ئەوقافى وەربگريئ، راي وەزارەتى خويندنى بالما لە سەر وەربگريئ، ھەر وا ئاسان نييە، ھەر چى دام و دەزگايەكى تر كە سەر بە وەزارەتەكانى تر بن يەكسەر بىبەستىتەو ھەر بە وەزارەتى ئەوقافەو، بەريز دىكتور شىركۆ جەودەت فەرموو.

بەريز د. شىركۆ جودت:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەمان راي بەريز مامۇستا ئەنەس مامۇستا و ھەورامانم ھەبوو، بەلام جەنابت فەرمووت ئىستا كاتى ئەو ھەمان نييە موناقتشەى بەكەين، بۇيە باسى ناكام.

بەريز د.پوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەئى سوپاس، بەريز گۆران فەرموو.

بەريز گۆران ئازاد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پېمان وايە ھېچ ئىشكالىك لھو نەصەدا نىيە و ھېچ مەترسىيەك ئوھى كە كاك ئەنەس دەلى نىيە، بۇچى؟ چونكە ئىمە لھو نەصەكە دەلىن ھەر دەزگايەكى تر كە دواتر دادەمەزىت، مەبەست ئوھ نىيە يەكەم شت ئوھ دەزگايانە بە برپارى وەزارەت و ئەنجومەنى وەزىران زانكۆى نۆى، پەيمانگەى نۆى نازانم شتى تازە دروست دەبى كە دروست بوو ئەوجا دىتە سەر وەزارەتى تەعلیمی عالی، ئەگەر لھو چوار چىوہ دروست بوو دىتە سەر وەزارەتى تەعلیمی عالی، ئەگەر ئەم پەيمانگەىيە سەر بە وەزارەتى ئەوقافە وەزارەتى ئەوقاف و ئەنجومەنى وەزىران و وەزارەتى تەعلیمی عالی برپار نەدايە بىتە سەر وەزارەت بەم نەصەيە نايەتە سەر وەزارەت، چونكە بەو ئىجرائاتە ئوھ زانكۆ و پەيمانگاناكان دىنە سەر وەزارەتى تەعلیمی عالی كە دەست نىشانكراوہ بو دامەزراندىن و لكاندىن و برپارى ئەنجومەنى وەزىران.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى لھ راپورتى لىژنەى ياسايى ئەمە موعالجه كراوہ.

بەرپىز گۇران نازاد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە نەصەكەشمان بۇ نموونە زياد نەكراوہ، لھ ئەصلى قانونەكەش بەم شىوہيە، كەواتە كە لھ پىشوو موشكىلە نەبووہ ئىمە نەھاتووین خۇمان ئەو نەصە زياد كەين و بۇ ئىوہ كىشە دروست كەين، لھ نەصى قانەنەكە چۇنە ئىمە بەم شىوہيە زيادمان كرووتەوہ، و ئەو زانكۆيانەى كە زيادىشمان كرووہ با بلىن ناوہكان و وردەكاريمان ھەمووى لھ وەزارەتى خویندىنى بائا وەرگرتووہ كە لھ دواى دەرچوونى ئەم ياسايە چ زانكۆيەك ھەتا پۇلى تەكنىكەكانمان زياد كروديتەوہ لھ بەر ئوھى لھ كاتى خۇى يەك شىوہ بوون، بەس دوايى بوون بە زانكۆى جىهان و پۇلى تەكنىكى سلىمانى، ھەولير و دھوك واتە بە تەنسىق لھ گەل ئەوان ئەم ناوانەمان دارىشتووہ.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى، بەرپىز كاك زانا فەرموو نوقتە نىزامى؟

بەرپىز زانا عبدالرحمن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پشتيوانى راي جەنابت ئەكەم، چونكە ئىمە ھەندىك پەيمانگانمان ھەيە وەكو پەيمانگاي ھونەرە جوانەكان.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئەوانە سەر بە وەزارەتى پەروردەن.

بەرپىز زانا عبدالرحمن:

ئەوانە سەر بە ۋەزارەتى پەرۋەردەن، ئىستا لەم نەصە زوو بە راى ھاتوۋە، كە پەيمانگانان ھەموويان بە خويندى بائا بلكيندرين، يەنى چى لى ديت لە دواییدا.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

نە، نە، راست گراۋتەۋە ئىستا ئەگەر سەيرى كەى لە راپورتى ليژنەى ياساى دەزگانانى خويندى بائا لە زانكو و دەستە و كوئىچ و پەيمانگانا و سەنتەرى توژينەۋەى حكومى و ناحكومى پىك دىن و ئەم دەزگانەى خويندان بە ۋەزارەتەۋە دەلكين، يەنى ئەو دەزگانەى كە بە ۋەزارەتى خويندى بائاۋە دەلكين ھەصرەن دەست نيشان كراون و دوايى ئەتوانرى ھەر كاتىك، ھەر شوپىنىكى تر مەسەلەن پەيمانگانانى ئەوقاف بى، پەيمانگانانى ۋەزارەتى پەرۋەردە بى ئەتوانرى ئەوانەش بە ياساى تر بلكيندرين بە ۋەزارەتەۋە، بەريزان، پۆختەى راگان پىنج رايە، يەككىيان ئەۋەپە كە ۋەكو لە دەقى راپورتى ليژنەى ياساى ھاتوۋە بىرگەى دوۋەميان زياد كر دوۋە تكايە گوئ بگرن، ھەر پىنج راگان ئەخوينمەۋە يەك بە يەكيان ئەخەينە دەنگەۋە خوتان سەرىشك بگەن، خوتان يەك لا بگەنەۋە كە دەنگ بە چ رايەكيان ئەدەن ئىمە يەك بە يەك ئەوانە ئەخەينە دەنگەۋە تا ئەو رايە زورىنە بە دەست دىنى، راى يەكەم ئەمە بوو، كە ۋەزارەتى خويندى بائا دەسەلاتى پيدانى تايبەتمەندى ھەپە بە زانكوگان لە چوارچىۋەى رىنمايى تايبەت، ئەمە كە لە راپورتى ليژنەى ياساى ھاتوۋە، راى دوۋەم ئەلى، ئەنجومەنى ۋەزيران دەسەلاتى پيدانى تايبەتمەندى ھەپە بە زانكوگان لە چوارچىۋەى رىنمايى تايبەت، راى سىيەم ئەۋەپە كە، ئەنجومەنى ۋەزيران بە ھەماھەنگى لە گەل ۋەزارەتى خويندى بائا بە پىي ھەئسەنگاندىن و پىۋەرى زانستى بە رىنمايى تايبەت ئەتوانى تايبەتمەندى بدات بە زانكوگان، راى چوارەم، ئەنجومەنى ۋەزيران بە ھەماھەنگى لە گەل ۋەزارەتى خويندى بائا و لە چوارچىۋەى ياساى ۋەزارەت رىنمايى دەر ئەكات بو پيدانى تايبەتمەندى بە ھەر زانكوپەك، راى پىنجەم، ئەۋەپە كە ھىچ تايبەتمەندىيەك نەبىت بىرگەى دوۋەم لە ماددەكە لاپرېت، بەلى دكتورە بەھار فەرموو.

بەريز د. بەھار محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

راى شەشەمىش ھەبوو كە ئەنجومەنى ۋەزيران بە پىي ھەئسەنگاندىن پىۋەرەگان.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

نە، نە، ئەۋە ئىزافەمان كرد، ئەنجومەنى ۋەزيران بە ھەماھەنگى لە گەل ۋەزارەتى خويندى بائا يان بە پىي ھەئسەنگاندىن و پىۋەرى زانستى بە رىنمايى تايبەت تايبەتمەندى بدات بە ھەر زانكوپەك، باشە؟ بەلى، ئەم پىنج رايە ھەپە لە پىشدا ئەۋەى ليژنەى ياساى ئەخەينە دەنگەۋە، بەلى كاك گوران فەرموو.

بەريز گوران ئازاد:

هەئسەنگاندىن ئەو دەپ، پۆلىن و پەلەبەندىيە.

بەرپىز على حەمە صالح:

ئەو شتىكى مەتاتىيە بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، ئەكرىت لىژنەيەك لە وەزارەتى خويندىنى ئالنا بلىت
هەئسەنگاندىن.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، دكتور فرست، نوقتەى نىزامى؟ فەرموو.

بەرپىز د. فرست صۇفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەبەن ھىچى نوقتەى نىزامى نىيە، يەنى ھەمووى رايە ئەو دەپ كە خويندرايەو ئەو دەپ كە ئەمن نووسى
بووم، بەئام ئاساييە ئەو دەپ كە كاك على دەئى پەلەبەندى، چۈنكە ھەئسەنگاندىن يەنى پەلەبەندى، كامە
دەنوسون زۆر زۆر ئاساييە، بەئام پىشنىياز دەكەم بۇ ئەو دەپ زياتر لىك نىزىك بىن و لە گەل ئەو ھاورپىيانە
كە راي جياوازمان ھەيە، ئىمە، مەن بووم رەئىم دا كە تەنھا ئەنجومەنى وەزىران بە رىنمايى بتوانىت
تايبەتمەندى، مەن بۇ ئەو دەپ لىك نىزىك بىنەو لە گەل ھاورپىكان رەئى خۇم سەحب دەكەمەو، يەنى ئەو
رايە كە دەئىت تەنھا ئەنجومەنى وەزىران بۇ ئەو دەپ ھەنگاويك ئەوانىش لە گەئام بىنە پىش لە سەر
ئەو سىغەيە كە ئىستا پەلەبەندىشى بۇ زىاد دەكەم، ھەموومان دەنگى بۇ بەدەن، لە گەل ھاورپىكانمان بۇ
ئەو دەپ بتوانىن بە يەك سىغە لەو مەسەلەيە دەرىجىن و ئەو ھەموو رايەى ناوئىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بە پى پۆلىن و پەلەبەندى زانستى، وانىيە؟ با بزانىن دەنگدانەكەش چۈن ئەكرى بەرپىزان، خۇتان ساغ
كەنەو، دەنگى يەكەم، تەكايە ئاگادار بىن، دەنگى يەكەم زۆرىنەى سادەى بە دەست ھىنا ناچىنە سەر
دەنگەكانى تر، ئالىيەتى دەنگدان وايە لە ناو پەرلەمان، بەم شىوئەيە، ھەمىشە ئالەتى دەنگدان بەم شىوئەيە
بوو، لە ناو پەرلەمان دەنگى يەكەم زۆرىنەى سادەى بە دەست ھىنا، دەنگەكانى تر ناخرىتە دەنگدانەو، بە
ھىچ شىوئەيەك لە پەرلەمان وا نەبوو، فەرموو تەلار خان.

بەرپىز تەلار لطيف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو راي تو ئەگەر واش بىت ئەو پەلەبەندىيە بۇچى بەو شىوئە ھاتۇتە خارەو؟ لە كاتىكدا ئەو
راي يەكەم بوو، لىژنەى ياسايى كە ئامازە پىكراو بەس دووئەمىان لە گەل ئەو بوون تايبەتمەندى نەمىنى،
ئەو راي دووئەمە دوايى بە سىيەم ئەنجومەنى وەزىران و ئەوانى دىكە، بەو شىوئە بى بۇ ئەو دەپ خەتى
پىرى ناخۇش نەكرى.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشه گەشە خان فەرموو.

بەرپۇز گەشە دارا:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەر لەو دەی کە پشتگیری قسەکانی تەلار خان ئەگەم، ئەگەر ئیئە بە عورفی پەرلەمانیش بى ئەگەر رایەك هەبوووە چەند پەرلەمانتاریك ئەو رایەى هەبوو پشتگیری کردوووە خو بى هیچ نەبى ئەووە بخریتە دەنگدانەووە و ناکرئ دە پەرلەمانتار وتى تاییبەتمەندی نەمیئیت و نەخریتە دەنگدانەووە، لە بەر ئەو دەی دەنگى یەكەم زۆرینەى سادە ئەهینى و ئەگەر رای تاییبەتمەندییەگەش پىش رایەکانى تر بوو، بۆیە ناکریت نەخریتە دەنگدانەووە ...

بەرپۇز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

هەموو ئەو شتانەى کە ئیستا دەیخەینە دەنگدانەووە، هەموو ئەو پرایانەى کە دەیخەینە دەنگەووە، پرای ئەندامانى پەرلەمان بوو، ریزبەندییەگەشى راپۆرتى لیژنە پیدانى تاییبەتمەندییە، تاییبەتمەندی وەزارەت، دوایى تاییبەتمەندی ئەنجومەنى وەزیران، دوایى ئەنجومەنى وەزیران سەحەب دەکات، دوایى ئەنجومەنى وەزیران بە هەماهەنگى لەگەل خویندنى بالاً، كاك سالاریش لە زوووە دەستى بەرز کردیتەووە، فەرموو.

بەرپۇز سالار محمود مراد:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

لەرپاستیدا پرسىارى من لە جەنابت ئەووەیە، بەپى چ تەسنیفیک پرای یەكەم و دوووم و سىیەم و چوارەم و پینجەم دەرج کردوووە؟ چونکە بە دیدى ئیئە ئەگەر بەو ئالیەتە بى کە جەنابت بیخەیتە دەنگدانەووە، بۆ نمونە تەرحى یەكەم زۆرینەى بەدەست هیئا، بۆچوونەکانى تر بسپرتەووە پیم وایە ئیججافە بە حەقى زۆرینەى ئەندامانى پەرلەمان، چونکە هەندیک لە بۆچوونەکان زۆرتەرىن ئەندامى پەرلەمان پشتگیری و تەبەنى کردوووە، حەقە لای ئیئووە ئەو پیوەرانه وەکو خوئى رەچاو بکرایە، زۆر سوپاستان دەکەم، ئەگەر بەو میکانیزمە بى پیم وایە ئیججافە بەحەقى تپروانىنى ئەندامانى پەرلەمان.

بەرپۇز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك سالار ئەووە رەوتى کارکردنە لەناو پەرلەمانى کوردستان نەك ئیستا، بەردەوام پەرلەمانى کوردستان بەمشیووەیە کارى کردوووە، هەموو رایەکانى نەخستووەتە دەنگەووە، کام رایە زۆرینەى بەدەست دینى، ئەندامانى پەرلەمان ئەگەر خوئیان ساغ بکەنەووە لەسەر رایەكى موعەپەن و، کامەى زۆرینەى بەدەست هیئا، ئەووە پەسەند دەکریت، دکتۆرە بەهار فەرموو.

بەرپۇز د. بەهار محمود فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەرئەوێ ئەو بەدەقی ئەم بابەتە لە پەیرەوی ناوخوا نەهاتوو، لەبەرئەوێ ئیستا پەنئیهکان زۆر، (5) پەنئیه، وایزانم (6) پەنئیشە، بۆیە من پێشنیاردەکەم کە هەموویان بخەنە دەنگدانەو، دەنگ هێنای هەریەکەیان تەسجیل بکەین، کامیان زۆرتری هێنا ئەوێان تەبەنی بکریت، سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاک فرست فەرموو.

بەرپز د. فرست صۆفی علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ئەو پێوهری ئیستا دکتۆر بەهار باسی کرد تەتبیقی بکەیت، دەبێ لە زۆر لەو دەنگدانانە کە لە خولیکدا لە یاساکانی تردا کردوو مانە گومان بخەینە سەر ئەو دەنگدانە لەبەرچی، لە هەموو یاساکان بپرگە هەبوو، لە ماددەبەك (5) پەنئیه لەسەر بوو، داتە دەنگدان کامە زۆرتری هێنا ئەوت تێپەراند، مانای وایە ئەو ئەوکاتە ئیجفاف نەبوو بە حەقی ئەو خەلکە، کە ئەوکات پەنئیهکی دابوو نەخرایە دەنگدان؟ باشە بۆچی ئینتیقائی بێ لەکاتی کە مەسەلەبەك بمانەوێت هەمووی بخەینە دەنگدان، مەسەلەبەكیش کە نەمانەوێ لێ بگەرپین، بۆیە بە تەسەوری من مادام بەوشیوەیە پڕۆبشتوو، دەبێ بەوشیوەیە بپروات، چونکە دەبێ گومان بخەینە سەر هەموو ئەو حالەتانە کە پێشتریش هەمان بوو نەمان خستۆتە دەنگدان، بەزۆرینە تێمان پەراندوو.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو امنە فەرموو.

بەرپز امنە زکری سعید:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگریا رەنیا دکتۆر فرست دکەم، هەمان دەمدا ئەگەر ناف دەقی پەیرەوی دا روونی و ئاشکرایا نەهاتبیت، مافی پەرلەمانی یی هە، مافی پەرلەمانی کاک سالار و کاک گۆران د خولا رابردوودا باشتر دزانن، ناگەهدارترن کو ب هەمی دەنگدان ب فی شیوازی یا چووی، ئەول ئەصلی ماددی یە دی چییە دەنگدانێ دا پشتی هنگی پێشنیاریت هاتینە کرن دا بچینە دەنگدانێ دا کێ پتری ئینا ئوتوماتیکین نازفیه سەر پێشنیاریت چووی، دەنگ ب زۆرینەیا سادە یا ئینای، سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو تەلار فەرموو.

بەرپز تەلار لطیف محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەگەر بەوشىۋازەش بى، كە د. فرست ئىستا ئامازەى پىكرىد يان وەكو دكتورە بەھار، بەرپىز بەندىيەكە بەوشىۋازە نەبى كە وەكو يەكەم كەس كى ئەۋەى لىژنەى ياسا بى تەئكىد دەكەمەۋە، دوۋەم : كى پىشنىارى كروۋە بۇيە بەوشىۋەيە بى بەرپاستى ئىججافە بە حەقى ئەندام پەرلەمانەكان.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

باشە ئەگەر ئەندام پەرلەمانىك درەنگ قسەى كرىبى، ئەۋەش ئىججاف نىيە؟ من سەيرم لى دى بەرپاستى ئەندامى بەرپىزى پەرلەمان، ئىۋە نوخبەى كۆمەلگان ئەگەر تەنھا بەۋەى كە يەككىك زووتر بخرىتە دەنگدانەۋە ئەۋە دەنگ بىننىت، يەككىكى درەنگتر بخرىتە دەنگدانەۋە ئەۋە دەنگ نەھىننىت ئەۋە چۆن دەبىت؟ كەۋاتە ئىۋە خۇتان ساغ ناكەنەۋە، بەپىي ئەۋەى كە دەخرىتە دەنگدانەۋە پەچاۋى دەكەن، لەكاتىكدا تۆ دەتۋانى راي يەكەم دژى دەنگ بەدى، راي دوۋەم دژى دەنگ بەدى، راي سىيەم دژى دەنگ بەدى، دەنگ بۇ شەشەم بەدى، مامۇستا مەروان فەرموۋ.

بەرپىز حسين اسماعيل حسين (مەروان گەللى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بە قەناعەتى من ئەۋ رەئىيانەى كە جەنابت خويندەتەۋە، ھەر پەرلەمانتارىك و جەنابت ئىشارەتت پىكرىد، خۇى ساغ كروۋتەۋە دەنگ بۇ كامەيان دەداتن، كامەيان دەنگى زىاترى ھىنا كە نىسابەكەى تەۋاۋ كرىد، ئەۋانى تر بە تەسەۋرى من پىۋىست ناكات دەنگيان بۇ بەرپىن.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

د. عزت فەرموۋ.

بەرپىز د. عزت صابر اسماعيل:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەۋە سالى دوۋەمە لە پەرلەمان سودفەى ئەۋەم نەكرد (۵ يان ۶) راي ھەبىت، ھەر سودفەى ئەۋەم كروۋە (۳) راي بوۋە، نازانم ئەۋە بۇ گەشىتۆتە شەش ئەۋە يەك، دوو: بەرپاستى ئەۋە ئىشى لىژنەى ياسايى و لىژنەى پەيوەندىدار بوو، ئەۋ تەسەلسولە دابنى بۇ ئىمە، چۈنكە زۆرىنە لەسەر چى كۆك بوو، با راي يەكەم بى يان بەرپارى لىژنەى ياسا ياخود راپورتى لىژنەى ياسا يەكەم بى.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

تەبەن ئەۋە ھەموۋى لە دەرەۋەى پەيرەۋە، ئەۋ موناقدەشەيە ھەموۋى لە دەرەۋەى پەيرەۋە، بەپىي پەيرەۋە، بەپىي عورفى پەرلەمانى، كە ھەندىك لە ئەندامانى پەرلەمان ئىستا لە خولى پىشۋوش بوون، ئەۋانىش دەزانن ھەمىشە دەنگدانەكە بەوشىۋەيە بوۋە، راپورت خراۋەتە دەنگەۋە دۋاى ئەۋە راي ئەندامانى پەرلەمان خراۋەتە دەنگەۋە، يەك بە يەك ئەۋەى زۆرىنەى بەدەستەھىنا ئەۋەيان پەسەند كراۋە،

بزانين چەند ئەندام پەرلەمانىك ناويان نووسيو، من پيشنياردەكەم (۱۵) خولەك دەرفەت دەدەين بە فراكسيۇنەكان، كاك بەهزاد فەرموو.

بەرپز بەهزاد دەرويش دەرويش:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

خالە ئىكى ئەز دگەل ھەندىمە ناف ھۆلىدا (۱۰) دەفە بدەينە ھەردوو ليژنە بەرپز، ئەو شەش رەئىيە نووكە بۆتە پىنج، ئەوى دووان د. فرست سەحىبى كرددو، شەشەم و سىيەم زۆر زۆر لەيەك نزيكن، دەكرىت ئەو ليژنە بەرپزە دەمجان بكات، تەنھا چوار پيشنيار دەمىنيتەو، ئەوكاتە ھەر تەبىعيە بەپى پەپرەوى ناوخۆ بىدەينە دەنگدان، يەك لايى بکەينەو.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك گۆران فەرموو.

بەرپز گۆران ئازاد محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من حەزەرەكەم بۆيە سەرەتا وت، پىم خۆشە ئەو نىقاشە ئىستا بكرىت، نەك لەكاتى دەنگدان، كە شتىك دەنگى لەسەر درابا تووشى ئىشكال بووباي، ئىمە لىرە ناتوانين يەنى وەك ليژنە ئەو ئەفزەللىيەتە ھەلبژىرىن، يەنى ھىچ سەلاحەتتەيەكمان نىيە، ئايا ئەو رەئىيە ئىمە دەكەينە يەكەم كە زۆرتىن ئەندام پشتيوانى كرديە، ئەگەر ئەو پىوەر بى ئەو زۆرتىن وتيان ھەلبگرىت، يان ئەو دەكەينە تەسەلسولى يەكەم كە زووتر قسەى كرددو، بۆ نموونە دكتور فرست پيش ھەلگرتنى ئەو رەئىيە قسە كراو، ئەو زووتر قسەى كرددو دەيكەينە پىوەر، بۆئەو تەسەلسولى بۆ دابنيىن، ئىمەش ناتوانين رەئىيەكان دەمچ بکەين و لىك بدەين، رەئى ئەندامانە، ئەگەر ئەندامىكى پەرلەمان تەرحىكى كرددو، سەحىبى رەئىيەكەى دەكات، يان دەمچى رەئىيەكەى دەكات لەگەل رەئىيەكى تر ئەو ئەوكاتە ئىمە مەمنونين و بۆى دەمچ دەكەين و رەئىيەكەى ئەو لادەدەين، بەلام ئىو خۆتان ئىمە وەك ليژنە ھىچ ئاگادارىەك لەبەردەستى ئىمە دانىيە، ئىمە ئالىيەتى ئەو مەوزوعە يەك لايىكەينەو، ئىمە رەئىيەكانى ھەمووتانمان دەرج كرديە، بە دەنگدان يەكلا دەبىتەو، ئالىيەتى دەنگدانەكە نەسىكى وازح نىيە، عورفى پەرلەمانى ھەيە، ئسلوبى تر ھەيە، ئەو يەكلايى بکەنەو، بە ئسلوبىك كە لەكاتى دەنگدانەكەداى كامەى دەنگى ھىنا ئىشكال لەسەر دروست نەبى، سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

د. ابراهيم فەرموو.

بەرپىز د. ابراهيم احمد سمۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من زى پېشنيارهك يا هەي، بەلكى عيلاجى فى بابەتى بىكەت، ژ بو دا ئەم ژ فى ئىشكالى دەرگەفین كى بەرى كى ئاخفتیه خالاً ئىكى يا لیژنا یاسایی، چونكى بربرا پەرلەمانیە كو ئەو لیژنا یاسایی خالاً ئىكى كا چ خالاً بو خو ئىك كەفتینه خالاً ئىكى بیت بو دەنگدانى و خالاً دوویى لیژنا پەروردی ژى پېشنيارا خو دا پشتى فان هەر دووكا ئەوین دی بېخنه دەنگدانى، لیژنا پەروردی ئەگەر بیى سەحكەیی دگەل خالاً بەرپىز علی حەمە صالح دگونجت، ئەم دشین فى گافى خالاً بەرپىز علی حەمە صالح دگەل خالاً پەروردە و خویندى بالاً ئەفە خالەكا دی ژى چوو خالەك ژى كاك فرست بیژن خالەك سەحب كر چار خالین دی مان، خالاً ئىكى بو لیژنا یاسایی بیت، خالاً دوویى بو لیژنا پەروردی بیت، خالاً سى و چار بو بەرپىزین ئەندامین پەرلەمانى بیت، رەنگە عەدالەتەك تیدا بیت، چونكى لیژنا یاسایی تەمسىلا هەمى فراكسیوئا دكەت، لیژنا پەروردی ژى تەمسىلا هەمى فراكسیوئا دكەت ب قناعەتا من پىچەكا عەدالەتى یا تیدا هەي ئەگەر هوین هاو را بن دگەل مە، سوپاس.

بەرپىز د. یوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

لیژنەى پەروردەو خویندى بالاً ئەو رایەتان لە راپۆرتەكەدا دەرج نەكردوو.

بەرپىز د. ابراهيم احمد سمۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

نە، ئەو هەيە ئەنجومەنى وەزیران بە هەماهەنگى لەگەل وەزارەتى خویندى بالاً بوى هەيە تايبەتمەندى بداتە هەر.....

بەرپىز د. یوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان عورفى پەرلەمانى چۆن بوو، وا دەرپۆین، لیژنەى پەرپەوى ناوخۆ ئەو هەيەكە لە ئىشكالىيەتەكانى تر، لیژنەى پەرپەوى ناوخۆ داوايان لى دەكەين، كە چۆن لە هەموارى پەرپەوى ناوخۆ چارەسەرى بکەن، بەلام ئیستا عورفى پەرلەمانى چۆن بوو وا دەرپۆین، ئەگەرنا نیشانەى پرسىار لەسەر كۆى ئەو یاسایانەى كە لە رابردوو دەرچوون لە (۳) خولى رابردوو و، لە خولەكەى ئیستاشمان نیشانەى پرسىارى دەكەوێتە سەر، بۆیە ناچارین لەسەر عورفى پەرلەمانى بپۆین، د. فرست فەرموو.

بەرپىز د. فرست صۆفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

خالى پەرپەویيە بە تەئکید ئەو هەي ئیستا دەپۆیم، ئەگەر سەیرى ماددەى (۱۷) بکەى، لە فەقەرەى (۲) دەئیت بەرپەو بەردنى گفتوگۆ و پارێزگارى كردن لە ریکاریيەكانى، ئەو هەي دەسەلاتەكانى سەرۆكى پەرلەمانە، تەنزیمی گفتوگۆ و ریکارەكانى ناو كۆبوونە بەتایبەتى جەنابت وەكو سەرۆكى پەرلەمان خۆت دەتوانى ئەو هەي ریک بخەیت ئەو هەي یەك، سەبارەت بە مەسەلەى دەنگدان ئەگەر سەیرى ماددەى (۷۷) بکەين، لە

ماددەى (۷۷) ھاتوۋە دوو بېرگەيە، ياساۋ بېرپارەكان بەزۇرئىنەى ژمارەى ئەندامە نامادەبوۋەكان دەردەكرىن، جگە لەو حالەتەنەى زۇرئىنەى تايبەتەن تىدا مەرج كراۋە، بېرگەى دوو تەماشىا بىكەن، سەرۇك بەپىي ئەنجامى دەنگدان بېرپارى پەرلەمان بە رەزامەندى يان رەت كىرنەۋە رادەگەيەنى، ماناى وايە لىرە رەت كىرنەۋە ماناى چىيە، كە دراىە تەسۋىت يەككىك بىردىەۋە ماناى وايە رەئىيەگەى تر رەت كرايتەۋە، بۇيە ئەۋە جگە لەۋەى عورفىكى پەرلەمانى بوۋە ئەگەر تەماشاشى بىكەى لە ماددەى (۷۷) بەجۇرئىك لە جۇرەكان روۋنە، ئەگەر نا روۋنىشە بەسەرچاۋ لەكاتى پەپىرەۋ روۋنترى دەكەين، ھەتا مەسەلەى ئەۋ رەئىيانەش دەتوانىن چارەسەرى بىكەين، بەلام بە تەئكىد لىرە كىشەيەكى زۇر گەورەمان دەبى.

بەپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

دوانزە ناۋ نووسراۋە بۇ نوقتەى نىزامى، بەلام پىموبايت ئىتر نوقتەى نىزامى نىيە، نوقتەى نىزامى روۋنكرايەۋە كە بە پىي پەپىرەۋ دەنگدان چۇنە، فەرموۋ كاك سالار.

بەپىز سالار محمود مراد:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان:

ئەم بابەتە جەدەل ھەلدەگرى، لەبەر ئەۋە پىموايە قسەيەكى دەقىق نىيە كە موسبەقەن پىتان وايە ئەگەر داۋاى نوقتەى نىزامى بىكرى، كە نوقتەى نىزامى نىيە، كە جەنابت دەتەۋى ئىستىناد بىكەيتە سەر عورفى پەرلەمانى من روۋنى دەكەمەۋە لە خولى پىشۋو چۇن ئەۋ بابەتە پەپىرەۋ كراۋە، ئەۋ تىروانىنەى لە راپۇرتى لىزئەى مەنى دا ھاتوۋە دەخرىتە دوورترىن را، دوورترىن ھەرە دوورترىن، بۇ؟ لەبەر ئەۋەى پىويستە راى ئەندامانى پەرلەمان بە نەزەرى ئىعتىبار ۋەربىگرى، لەراى ئەندامانى پەرلەمانىش دا لىزئەى مەنى تەسەلسول، واتا ژمارەى تىروانىنەكان دەستنىشان دەكات، بۇ نمونە زەعيفترىن را، دوورترىن را ۋەردەگرى بە نەزەرى ئىعتىبار، بۇ ئەۋەى مافى كەمىنە بپارىزى، كەمترىن را دەخرىتە دەنگدانەۋە، بۇ نمونە ئەم خالە سى پىستىۋانى ھەيە، ھەوت پىستىۋانى ھەيە، نۇ پىستىۋانى ھەيە، دوانزە پىستىۋانى ھەيە، تۇ لە سى يەكە بۇ ھەوت بۇ نۇ بۇ دوانزە دەست پى دەكەى، نەك زۇرتىنەى، ئەۋە بۇچى؟ بۇ پاراستنى مافى كەمىنە، رىزى بۇچۋونى كەمىنە، ئەگەر عورفى پەرلەمانىتان دەۋى لە خولى پىشۋو بەم جۇرە موتەبەع بوۋە و كار كراۋە، ئەگەر تىروانىنەكى تىرتان ھەيە، دەقىك پىش دەخەن ئەۋە مەسەلەيەكى ترە، سوپاست دەكەم.

بەپىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

بەپىز كاك سالار، داۋات لى دەكەم كە بە ھەساسىيەتەۋە، كەس بە ھەساسىيەتەۋە ئەۋە ۋەرنەگرى، ھىوادارم لە خولى پىشۋوش راتان ۋابوايە، كە راى كەمىنە بە نەزەرى ئىعتىبار ۋەربىگرى، زۇربەى ئەۋ پىرۇزە ياسايانەى، بە يارمەتەن، من سەيرى پىرۇتۇكۇلاتى پەرلەمانم كىردوۋە، بەدواداچۋونم كىردوۋە، ئەۋ رايەى كە ئىستا لىرە دەپلىم عورفى پەرلەمانى بوۋە، ئەندامانى تىرى خولى پىشۋوش لىرە دانىشتون، بە بەپىز كاك گۇرانىشەۋە، بە يارمەتەن، من دلئىام رەنگە راى جەنابت ۋابوۋبى لە خولى پىشۋوش، بەلام

زۆربەى ئۇ پىرۇۋە ياسايانەى لە خولى پىشوو لەلايەن فراكسيۇنەكانى كەمىنەو پىشكەش كراون ھەر نەھىنراونەتە ناو ھۆلى پەرلەمان، ھەر پەت كراونەتەو، باشە، بەرپىزان لە ھەر فراكسيۇن دا ئىستا ژمارەبەكى زۆر ناو نووسراو، لە ھەر فراكسيۇنەو ەراى يەك كەسى تر وەردەگرين، كاك سالارمان وەرگرت لە فراكسيۇنى سەوز، لە فراكسيۇنى زەرد خاتوو امنە زكرى وەردەگرين، فەرموو.

بەرپىز امنە زكرى سەيد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ب ديدا من نوكا وەختى دەنگدانىە پىويست ناكات ئەف ھەمى نوقتە نيزامىيە بەينە وەرگرتن، ئەف نوقتە نيزامىيە زى ھەمى دەرڤەى نيزامىنە، پاشان عورڤى پەرلەمانى ھەى، مادام عورڤى پەرلەمانى ھەيە چا ھاتىە جىبەجى كرن، نووكە دڤيتن ھالەتى دەنگدانى دڤيت بڤيتە وارى دەنگدانى دا، پىويست ناكات، ھافكارى من كاك سالار بەحسى ھەندى كر كو رەئىايە ئەو ە كو ناف راپورتا دىتن بڤيتە ئەخىرى دەنگدان، ئەو ە پىرۇتوكۆلىت پەرلەمانىت زى ھەى، رەئىا كو يا تەسبىت بووى، ئەو ئى عەوەلىش دەنگدانىش دا پىشەنگى رەئىى دا دەچنە دەنگدانى دا، ژ بەرھەندى نووكە ئەز دىبنم وەختى دەنگدانا پىويست ناكات ھىچ نوقتە نيزامەيىەكا بىتە وەرگرتن.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

وايە، راي لىژنەكان لە پىش دا چۆتە دەنگدانەو، سوپاس، فراكسيۇنى گۆران، كاك على ھەمە صالح، فەرموو.

بەرپىز على ھەمە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە دىدى ئىمە ھىچ ئىشكالىەتەك لەو ەدا نىيە كە يەكەم را دەخريتە پىشەو ە يان نا، چونكە دەبى پەرلەمانتار بەراسى وەى ئەو ەى ھەبى، بزانى دەنگ بە كام ئىختىار دەدات، ئەو ە لەلايەك، دوو / ئەى چۆن ئىمە باسى دىموكراسىيەت و لىستى نىمچە كراو ەكەين، كە ھاوولائىيەكى ئاسايى دەپرات دەنگ دەدات بە كاندىدى رەڤەم (۸۷)، دەنگ بە دوو نادات، يەعنى دەبى پەرلەمانتار وەى ئەو ەى ھەبى بە قەدەر ھاوولائىيەكى دەنگدەر، بەراستى ئەو ە لاي ئىمە جەدەلەكى ناپىويستە.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەرپىز كاك ابوبكر لە فراكسيۇنى يەكگرتوو، بەلى فەرموو.

بەرپىز ابوبكر عمر عبدالله (ابوبكر ھەلەدنى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

جەوھەرى كىشەكە دوو شتە، تايبەتمەندى ھەبى يان نەبى؟ بەراى من ئەو ە يەكەم بىخەينە دەنگدانەو، ھەبى يان نەبى؟ ئەگەر تايبەتمەندى نەما ئەو ە كىشەكە چارەسەر دەبى، دوو ەم / ئەگەر تايبەتمەندى